

Byaltí

1

Byaantín fere ma

¹ A byaltín feri ma fndúba, Haala yaantí a téda ngi boja.

² Boji maa ggaadi wiloolo. Gwédi gtídi gi riiti feri ma, fee mmada daada. Brúm btídi bi gí haj ma. Bari, Wúlin Haala ma wi buhe a tédin gwédi ma.

³ Mma Haala saantu, ayaa : « San ginjarra gí. » Mma ginjarra ma gíw. ⁴ Abiita ginjarra ma gí giboonte. Ayaantír nan ginjarra ma ngi brúm. ⁵ Atuug nan ginjarra ma Uléy. Atuug nan brúm ma Gimanda. We wi gí flee fntíti ma.

⁶ Flee fnsíbili ma Haala saantu, ayaa : « San fñaani fndaŋ gí, fi nan ga a a mñuugin gwédi ma, fi nan yaantír gwédi ma. Gwédi golla nan ga a téda, golla nan gí a fñaani baají. »

⁷ Njal ma asaantin, umaa wi yaali du. Habe Haala yaantír gwédi ma. Ayaa fñaani ma a mñuugin gwédi ma. ⁸ Bima ayaantín fí, atuug nan fñaani fndaŋ fembe Haala. We ma wi gí flee fnsíbili ma.

⁹ Flee fnhabali ma, Haala saantu, ayaa : « San gwédi ma gím bembe a haala baají ma, san gbuurura hala uwoda.

Fnsoli nan gí. » Wi ma asaantin, umaa wi yaali du. ¹⁰ Bima gwédi ma buururin hala uwoda, atuug nan gwédi gembe Jogu undaŋ. Atuug nan fnsoli ma Boja. Abiita wi ma ayaani gu uboonje.

¹¹ Mma Haala saantu, ayaa : « Samindi ta dúuf a boji ma, síifoo síifa wi nan dée ŋbi, gi ma ngí síifan wi ma. Wolla nan dée ŋbi ngi ŋmúmur, gíni nguunj, gi ma ngí síifan wi ma. Wi ma Haala saantini, umaa wi yaali du. ¹² Habe gsíifan ta ma dúuf a boji ma. Wolla dée ŋbi, gi ma gíni síifan wi ma. Wolla dée ŋbi, gi ma gíni ngi ŋmúmur. Ŋmúmur gembe, gi nan dúuf njan wi ma. Abiita wi ma ayaani gu uboonje. ¹³ We wi gí flee fnhabali ma.

¹⁴ Flee fntasali ma Haala saantu, ayaa : « San jarra gí a téda. Jarra ma ga yaantíri uléy ngi gimanda. Uga gédi diinde, ngi glee, ngi rese. ¹⁵ Uga jar tíiti a tédi ma an a boji ma. » Wi ma Haala ma saantini, umaa wi yaali du. ¹⁶⁻¹⁷ Habe Haala yaantíjarra usibi undaŋ, wi ma gíni bdiinde ngi léey. Bima ayaantíngi, alaga nangi a haala ma a téda sam njar boji ma. Ayaa léey gíni undaŋ ma, we njar uléy. Bdiinde gíni bduulu ma, be njar gimanda. Ayaantí nan gbuuti ma fana.

¹⁸ Haala ma yaantí gwil ge sa gjar uléy ngi gimanda, gi nan nyaantír uléy ngi gimanda. We wi tínga ayaantígi. Bima ayaantíngi, abiita gi ma ayaani gí gboonje. ¹⁹ We wi gí flee fntasali ma.

²⁰ Flee fnjiifili ma, Haala yaa sa gyíti ñób a wéde, ngi bigi ma nga a fñaane, biga leent. ²¹ Habe Haala meges be síifan gyítin wédi ma, bindan ma ngi bisoonji ma ngi gsele ma bindúba, sam biñób, biga ray a jogi ma. Ameges gyíti binléenti ma fana ngi síifam bàa ma. Bima ayaantím bà, abiita bigi ma ayaani gí biboonje. ²² Bima amegestim bà, mma adúwabà, ayaabà sam biñób ndaani de ! Gyítin wéde, bigi ma gín a gwédi bindúba, sam bidée síifam bàa ma, binan riiti jogi ma. Bigi ma gíni binléenti ma fana, samindi bindéeti, binan ñób. ²³ We wi gí flee fnjiifili ma.

²⁴ Flee fnfaajali ma, Haala saantu, ayaa : « San gyíti gí a boji ma, bindan ma ngi bisoonji ma bindúba, nmala ngi gyítin njiɲni ma bindúba. Samindi bsíifoo bsíifa ga a boji ma. » Wi ma Haala saantin, umaa wi yaali du. ²⁵ Amegesi gyítim boja, bisoonji ma ngi bindan ma bindúba, nmala ngi gyítin njiɲni ma bindúba. Ameges biginóo bigini ngi bsíifam

bàa ma. Bima amegesim bà habe, abiita bigi ma ayaani gí biboonje.

²⁶ Mma Haala saantu. Ayaa : « Bâmegesna bintiimbi njam bâan. Njam bâan ma wi bânmegesna bintiimbi. Boji ma undúba ngi gyíthi ma, bigii wédi ma bindúba, binléenti ma bindúba, bigi ma gín a boji ma, bisoonji ma ngi bindaṇ ma bindúba, ngi ḡmali ma bindúba, binan ga a fjifim bàa ma. Winóo wini gím be a boji ma, we nga a fjifim bàa ma. »

²⁷ Mma ameges bintiimbi njal willi ma. Njal willi ma amegesbà. Ameges alaante nga anín. ²⁸ Bima amegesim bà asów, mma adúwabà, ayaabà : « Sam badéeta a feri ma, banan ñób. Banan riiti feri ma fndúba. » Ayaabà : « Boji ma, ngi gyítin wédi ma bindúba, binléenti ma bindúba, ngi bigii boji ma bindúba, binga a fjifim baa ma. »

²⁹ Mma ayaabà : « Inwunbaa ta ma ndée undúba ttu wii woma. Wi ma ndée ḡbi ngi wi ma ndée ḡbi ngi ḡmúmur undúba, inñaabaa wi wii woma. » ³⁰ Ayaa : « Gyíti ma fana, inñaabà tan woma. Binléenti ma ngi bigii boji ma bindúba, inñaabà ta umoñi ma undúba wii woma. » Wi ma Haala ma

saantini, Umaa wi yaali du. ³¹ Abiita gwil ma amegesni
ndúba, ge gí gboonje gtída. We wi gí flee fnfaajali ma.

2

¹ Habe wi Haala megesi yo a tédi ma ngi boji ma ngi gwilin
feri ma ndúba, asów. ² A flee fnfaajingooda ma, awéeti
asówlu gyaati gilli ma. Bima awéetin asówlu gyaati gilli ma,
a flee fe fi, ayabi. Aa yyaat. ³ Mma tínga ayaa, ayaa : « Flee
fo gí flee nfana fiinda. Fe ngí fii gyabí. » Gaatu, bima
amegesni gwilin feri ma ndúba asów, ayabi flee
fnfaajingoodi ma.

Nwuuntandin gimegsin bintiimbi bintíiti

⁴⁻⁵ Nwuuntandin gimegsin feri ma fndúba wo. Bima Agitili
Bge gíni Haala megesni a tédi ma ngi boji ma, wiloolo aa yyo
ga a boji ma. Ta ma undúba aa yyo gitile. Tan njjine ngi tan
suuba aa yyo duuf, gaatu haala nge yo tub. Hal aa tta gí
fana, hi ma nbaasi boji ma. ⁶ Fondi múur, wee wi ngi yo moñ
boji ma. ⁷ A msóoti ma, mma Agitili Bge meges alaante.
Ajód boja, ameges nan alaante. Bima amegesman asów,
aleef nan a ggúw bfúñi gilli ma. Bima aleefni a bfúñi billi
ma, mma he gí ngi bgúudi.

⁸ We wéeti Agitili Bge gíni Haala ma bare fntas fboonje gíni Yíden, gintañile. Mma anúm alaanti ma amegesni a fntas ma. ⁹ We wéeti aduuf duuf ta a fntas fembe, ta uboonji ñína ngi ta uboonji woma. A mñuugin fntas fembe atúm ta usibi. Bolla, ndi hal wombi, angí ngi bgúudi. Bolla, ndi hal wombi, anhúr uboonje ngi uwooy.

¹⁰ Jogi, we gí yo a mñuugin fntas fembe gíni Yiden ma, wi ma mmoñfi. Bima jogi wembe yaantitin a fntas ma, uto an undan madani gjogi gtahla. ¹¹⁻¹² Jogi untíti ma, we gí Bison. Jogi Bison wembe, we labiri yo fnɓigi folo bintuug Hafila, hala ma sanu uñaani gín. Sanu unfana gí haj ngi riijina bta bolo binyaa « bdeliyum. » Gifanjim bi ma súm ndaani. Ngi glaagi nfana binyaa górnalin, gi ma uhúrin yaa ɲñaaf ndaani, ge gí a fnɓig fembe. ¹³ Jogu unsíbili ma, binyaa Giliyon, we labiri fnɓig folla binyaa Guj. ¹⁴ Jogi unhabali ma, we binyaa Tigre, we mbol gintañilen fnɓig folla bintuug Asiri. Jogi untaasali ma, we binyaa Yufrat.

¹⁵ A fntas fembe, Yiden ma, a fmaa fi Agitili Bge ma gíni Haala ma túm alaanti hembe. Ayaama nan samindi he nɓaasfi, he gafi gíntande. ¹⁶ Bari ayaama : « Umada wom ta

ma gín a fntas ma undúba. ¹⁷ Bari bi ma nñaa gihúrin uboonje ngí uwooy, umbagi wom be, gaatu, flee ma unwombi, unlóodi.

¹⁸ Bima Agitili Bge ma gíni Haala ma megesman asów, abiita alaante hembe gí hi ma awodni. Ayaa : « Wee bboonj, he nan gí hi ma awodni. » Ayaa : « Immegesma holla, hi ma mboonjimate. » ¹⁹ We wéeti jandi Agitili Bge ma gíni Haala ma mmeges alaante, ameges gyíti ma ngi boja. Ameges bigii giinji gtahli ma ngi binléenti ma bindúba. Gyíti bémbege, anúmtibà halana alaanti ma, samindi he tuugbà, biginóo bigini, ftuuge. Mma he tuugbà gtuuge. Ftuugi ma aña yítoo yíti, fmaa fi gí ftuugi filli ma. ²⁰ Habe he tuug ŋmala, ngi gyítin ŋjiŋni ma, ngi gyíti binléenti ma bindúba gtuuge.

Bari bima atuugni gyíti bémbege gtuuge, aa ggaade antidni fmbunde. Hí de gí hí ma awodni. ²¹ Mma Agitili Bge gíni Haala ma buubuute alaante hembe, bɓuu ma uhúrin yaa, bligir ndaani. Bima aɓuuɓuutiman, mma ajódti gijaanji giwoda gilli ma. Bima ajódtin gijaanji ma, mma asugtur hala ma ajódtin gi. ²² Gijaanji gembe, gi maa gi ato mmeges anín.

Bima amegesni anín ma asów, mma anúmmate halana alaanti ma. ²³ Bima alaanti ma biitaman, ayaa : « Héy ! Ho gí hal njal wiinda ! Njal ma ggul gilli ma yaantitin a giinda, liite willi ma yaantite a wiinda. Bintuugma Anín, gaatu Haala ma yaantímate a alaante. » ²⁴ Wi ma wi tínga alaante nḡati baaban diimbà ma ngi nnan diimbà ma, anan yeḡ anín. Binan ga a wode.

²⁵ A waatí wembe, bintiimbi bintíti ma, bigí yo gluunta, alaante ma nga anín ma. Bee yyo gaade gidúutar.

3

Njal ma bintiimbi looni bsaantin Haala ma

¹ A gýitin fnjine ma Agitili Bge gíni Haala megesni bindúba, jidéemba, he hi yoof bintidni ma bindúba sira. Flee ffoda, jidéembi hembe to butana anín ma. Ayaama : « Fnse fi Haala yaa samindi bambagi wom ta ma undúba ga ? » ² Anín ma yaama : « Hani, Haala yaa sam bâwom ta ma gím bo a fntas ma undúba. ³ Bari bta bwoda, be bi gí a mñuugin fntas ma, Haala yaa ndi bâwombi mo, walla bâmétibi mo, bânlóodi.

⁴ Mma jidéembi ma yaama : « Hani, wee ggí fnse. Baa ggin lóodi fereŋ ! ⁵ Haala húri yaa ndi bawom mo bta bembe, bangí njal willi ma. Bangí ngi gihúra. Gihúrim baa ma mbúne. Banhúr uboonje ngi uwooy. We wi tínga Haala saantite habe. » ⁶ Bima anín ma siimni habe, añín nbim bta ma. Abiita ge boonji ñína, gboonju woma. Amíira yaa ndi hal womgi, gihúri gilli ma mbune. Umaa wi anín ma jódi nbim bta ma, aḃot awom. Mma ajód folla, añaa antoni ma. He fana wom. ⁷ Bima biwomn gi, gihúrim bàa ma bunu. Bihúri bigí gluunta. Mma bijódi yóyin bta bolo binyaa « bfig. » Bisug, bihal nan ndiinm bàa ma.

⁸ Bima njuuma ma téegni, mma bisiim Haala ma gíni Agitili Bge ma nfotte a fntas ma. Bima bisiimni he nfotte, mma bidéti bisuwe a ta ma. ⁹ Bima bisuwm be, bima Agitili Bge ma gíni Haala ma gaatin, mma he soog alaanti ma. Ayaama : « Adama, hú ma dú ? » ¹⁰ He yaama : « Ñi ma ho. Bima nsiimni unfotte a fntas fo, gigole, ge tagni, gaatu ngí gluunta. We wi tínga nsuwte. » ¹¹ Ayaama : « Hila saantinan yaa ugí gluunta ? » Ayaama : « Ngenni uwome nan nbim bta ma nyaanatim bembe samindi bambagi wom ? » ¹² Mma he

yaama : « Anín ma uñaatinim bembe, hí ma hi ɓoŋi ŋbi bta ma, añaani nin. We nwomgi be. » ¹³ Mma Agitili Bge ma gíni Haala ma ɓaa anín ma fana. Ayaama : « Wi uyaani ? » He yaama : « Jídeemba, he hí dóogdoogni, we wi tínga nwomtigi. »

¹⁴ Mma Agitili Bge gíni Haala ma saanti ŋi jídeembi ma. Ayaama : « Uwo yaam bo woo, a gyíŋin fnjínŋi ma ŋi ŋmala ma bindúba, indangana. Ŋi mñefe, ŋi bee bi ugam bol. Bsúm biindi ma nan ga a boja, an udan lóoda. ¹⁵ Suum ma nan gí a mñuugi biindi ma nga anín ma. Ŋbi bigiindi ma ŋi ŋbi bigilli ma fana, binsuumnde. Flee fi mbinte, mbin anín nrósna ndaani a bgo. Hú ma fana, undumma a gigoondin fiinj. »

¹⁶ Mma Agitili Bge saanti nga anín ma. Ayaama : « Uwe fana, uyaam bo woo, títi waabo, umbóoy. Umbóo ndaani a gindéeni ŋbi. An we ma undúba, unfuunŋe anto hiindi ma. Unga a fjif filli ma. »

¹⁷ Mma Agitili Bge ma saanti nga alaanti ma. Ayaama : « Usiim bo bsaantina anín hiindi ma. Uwom nan bta ma nsaantin ge sam umbagi wom. Waabo hú ma hí tínga

indangati boji ma. Hú ma fana, umbóo ndaani an udan lóoda. Jandi ungaadi wii woma umbóo ndaani. ¹⁸ Rúuti, ngi ta ma ndúuf yuwe, we wi ndúuf a gsuubi giindi ma.

Ungéggégi wii woma a fnjiñe sam uwom. ¹⁹ Unwogos a géggegñi wi ma. Unḡaas ndaani jandi ungiti wi ma unwom, an flee ma unlóodi, unan ḡóodi boja. Gaatu, ngi boja, ngi we wi mmegegnate. Ndu ulóodi fana, sumi wiindi ma ḡóodi boja.

²⁰ Mma Adama ma tuug anín hilli ma Hawa, wi ma gíni Bgúudi, gaatu, he ngí mammam biñañ ma bindúba nga a bgúudi. ²¹ Bima atuugman habe, mma Agitili Bge gíni Haala ma megesbà njaande wii fntúble. Ahali nambà wi.

²² Bima Agitili Bge gíni Haala ma túmbà gwilin bhale gembe, ayaa : « Waabo bintiimbi húr wi ma gín uboonje ngu uwooy. Habe wi bigí njam bâan ga ? Bari waabo, bimbagi womi bta ma nyaa bgúudi, binan gúud am bge. » ²³ Wi ma wi tínga abéstibà a fntas fembe gíni Yiden. Abésbà sam bég to ḡaas boji ma. Amegestibà yo ngi boja, ngi boji ma wi binga yaati. ²⁴ Bima abesimbà a fntas fembe, mma ajódi ḡmalaygo bigolo bintuugi Gjereb. Ajétibà a byaatín fí ma wili ma

ntíngana bintiimbi mbaa mmada ńóodi a fntas fembe. Ajód nan fmba fgúlifa fana, fi ma ñaafñaaflé njan gjoole. Alaga nanfi a tédim byaatín fntas ma. Fga húrinte a byaatí ma samindi Adama ngi Hawa mbaa mmada ńóodi a fntas fembe, binan ɓoŋi bta ma ñaa bgúudi.

4

Ñbina Adama ngi Hawa ma

¹ Bima gwil gembe ńdúba diisni, mma Adama hembe biitirandi ngi anín hilli ma. Mma he jód mñefe he dée mbu ulaante. Bima he déeman, he yaa : « Ho, bintuugi Gaan. Ngitima a gidaangin Agitili Bge ma. » ² Bima he yaantin haj, woli bibi bi giti mbu ulaanti holla. He bintuugi Abel.

Bima ńbi bembége toon am bilígir, Abel, he gí ateengin gsaají ngi ggara. Angibà yo dógti. Gaan, he gí aɓaas. ³ Flee ffoda, Gaan hembe jódi ńbin ta golo aɓaasni. Ayaantí sada, aña Agitili Bge. ⁴ Abel fana habi ńbin gsaají bigolo bintíti. Ajód nan tíw umeji ma, aña Agitili Bge. Bima biñaani gsada gembe Agitili Bge, wina Abel, we ñaan ndaani Haala glo.

⁵ Bari wina Gaan wembe, wee tti ñaan Haala glo. Bima Gaan

ma biitan yaa wee tti ñaa Haala glo, mma, araaw. Awooti fjúm filli ma, gaatu araa ndaani.

⁶ Bima Gaan ma wowootini fjum ma habe, mma Agitili Bge ma yaama, ayaama : « Wi t́ngani uraati habo ? Wi t́ngani uwoowooti fjum fiinde ? ⁷ Ndu uyaa mo gboonje, we wi nñaanni glo. Ujanga yaa bfeere, unan mada gtaagi ma. Gaatu, nduu ggi mada, gtaagi ma mbina bi madana. »

⁸ Ganti Agitili Bge ma saantini ngi Gaan habe, he yaa nga aduuli hilli ma, ayaama : « Bâtoo a fnjiṅne. » Bima bitooni a fnjiṅni ma, mma afiti aduuli hilli ma, ahab. ⁹ Bima aṅóodtin, Agitili Bge yaama : « Aduuli hiindi ma dú ? » Mma awéligima, ayaama : « li ttúr. Fo unyaandi ñi gí bambane hilli ma ga ? » ¹⁰ Mma Agitili Bge yaama : « Uhabti aduuli hiindi ma. Mbiita gsaam gilli ma a boja. Gsaam gilli ma, unyaandi gsaam ma saantini saante samindi nguuntili hi ma habman. ¹¹ Waabo, uyaam bo woo, indangana. Uhab aduuli hiindi ma. Uwaas gsaam gilli ma a boja. We wi t́nga boja aa ttin ha nna nanḁe. ¹² Winóo wini uyaatim be a boja, wee ttim boonji. Uu ttin ha mmeese hala uwoda. T́ti waabo, ungí adaaje gray. »

¹³ Mma Gaan ma yaama, ayaama : « Hee. Guuntili ma yoofni ndaani. Ii mmada. ¹⁴ Ubesni waabo a gyaatim boja. Ii ttin ha mmada sulli ngi hú ma. Waabo ñe ngí adaaje gray. Hinóo hino too renjindi ngi ñi ma, anhabni. » ¹⁵ Agitili Bge yaama : « Haní. Hinóo hini habnan, inguuntilima ndaani. Biñan faajingooda, bég bà nlóodi a fjúm fiindi ma. » Umaa wi tínga Haala jód Gaan hembe, amargima nan, samindi hinóo hini biitaman, anan húri yaa Gaan hembe, hal aa mma janga haba. ¹⁶ Mma he ma yaantita a fnɔgi Yíden. Ayaantita a gimaaran Agitili Bge. Ato nan gintañile a fnɔgi folo bintuugi Nod.

Nmúmurna Gaan

¹⁷ Bima gwil gembe diisni, mma Gaan ma biitirandi ngi anín hilli ma. Mma bigiti mbi ulaante. Mbu ulaanti hembe, mma ajódma atuugi Enog. Mma abi bi jéti bója. Bóji wembe, atuugwi Enog, wi ma gíni ftuugi ffoda ngi mbi hilli hembe. ¹⁸ Mbi hilli ma fana, bima aton lígir, abi bi gíti mbu ulaante. He bintuugi Yírad. Yírad, he dée Méhujayel ; Méhujayel dée nan Metusayel ; Metusayel dée nan Lemeg.

¹⁹ Lemeg hembe yeŋ nan binín bisibi. Baalin baali ma bintuugi Ada. Yégilin baali ma, he bintuugi Sila. ²⁰ Bima agín ngi bége, Ada dée nan mbu ulaante bintuug Yabal. Yabal hembe, he gí hal antíiti ma meesin a hódin njaande, aga ray ngi ŋmali bigilli. ²¹ Aduulina Yabal hembe, bintuug Yubal. He gí ajala antíiti ma, hi ma ngin yo sín gwil golla, njan jítaar. Angi yo leef fana gwil giin gileefa. ²² Yégila ma fana gíni Sila, he dée yo ŋbi bisibi. Mbu ulaante, he bintuug Tubal Gaan. Tubal Gaan, he gí yo afaadi. Angi yo faadante gwil fmbún, gguma ngi taasa. Mbu ufúla, he bintuugi Naama.

²³ A gilee ge Lemeg rintirintali ndaani. Ayaa ngi binín bigilli ma : « Siimblinani, Ada ngi Sila. Binínda, siimblina flad fiinda. Nda alaanti boŋni, inhabma. Nda atasa rosni, inhabma. ²⁴ Ndi hali habni, Haala nyaama njal ma ayaani Gaan. Ndi hali habma yo, anguuntilima faajingooda. Bari ndi hal hab ño ho, anguuntilima njímmin faajingooda ngi faajingooda. »

Nmúmurna Adama

²⁵ Adama ma du ? Bima Adama ma biitirandini nga anín hilli ma hat, bigiti nan mbu ulaante. Mbu ulaante hembe, he tuugma Set, gíni Fwuna. Ayaa Haala wunin hí. Hi ma ngí a fjumna Abel, hi ma Gaan ma habni. ²⁶ Bima Set ma lígirini, mma he giti mbu ulaante. Bima agitin mbu ulaante hembe, atuugma Henos. A waatí we wi biñaŋ ma yali binriinga Haala a ftuugi filli ma gíni Yaawe. Ftuuge Yaawe, fe gí Agitili Bge.

5

¹ Iyoo. Bsaanti ma bisafni a bboorna Adama ngi nmúmur bigilli ma, mma bo. Bima Haala megesni yo bintiimbi, amegestibà njal willi ma. ² Ameges alaante nga anín. Bima amegesim bà asów, atuug nambà bintiimbi. Mma adúwabà.

³ Adama ma to an amada resi gemi ngi resi njímmin nhabi. Mma abi giti mbu ulaante njal willi ma. Atuugma Set. ⁴ Bima adéeni Set ma, mma abi bi dée ŋbi bilaanti bigolla ngi ŋbi bifúla bigolla. We wéeti títi waatí ma adéeni Set ma, agúud resi ggemi gtaagtaala hatíde. ⁵ Bima amadani resi ggemi gjíntahla ngi resi njímmin nhabi, mma alóodu.

⁶ Bima Set ma gúudni resi gemi ngi resu ujiif, adée mbu ulaante bintuug Enos. ⁷ Bima adéeni he, adée nan ŋbi bilaante ngi ŋbi bifúla bigolla. Títi ma adéeni Enos he, wola agúudi resi ggemi gtaagtaala ngi resi faajingooda hat. ⁸ Bima amadani resi ggemi gjíntahla ngi resi njímmin ngu usibi, mma alóodu.

⁹ Bima Enos ma gitini resi njímmin njíntahla, mma adée mbu ulaante, bintuugi Genan. ¹⁰ Bima adéeni he ma, mma abi bi dée ŋbi bilaanti ngi ŋbi bifúla bigolla. Títi ma adéeni Genan he, wola agúudi resi ggeme gtaagtaala ngi resi njímmin ngu ujiif hatíde. ¹¹ Bima amadani resi ggemi gjintahla ngi resu ujiif, mma alóodu.

¹² Bima Genan ma gitin resi njímmin faajingooda, adée nan mbu ulaante bintuug Malaleel. ¹³ Bima adéeni he, mma abi bi dée ŋbi bilaante ngi ŋbi bifúla bigolla. Títi ma adéeni Malaleel he, wola agúudi resi ggemi gtaagtaala ngi resi njímmin ntahla. ¹⁴ Bima amadani resi ggemi gjíntahla ngi resi njímmin, mma alóodu.

¹⁵ Bima Malaleel ma gitin resi njímmin nfaaji ngi resu ujiif, mma adée mbu ulaante bintuug Yered. ¹⁶ Bima adéeni he

ma, mma abi bi dée ɲbi bilaante ngi ɲbi bifúla bigolla. Títi ma adéeni Yered he, wola agúudi resi ggemi gtaagtaala ngi resi njímmín nhabi. ¹⁷ Bima amadani resi ggemi gtaagtaala ngi resi njímmín njíntahla ngi resu ujiif, mma alóodu.

¹⁸ Bima Yered ma gitin resi geme ngi resi njímmín nfaaj ngi resu usibi, mma adée mbu ulaante bintuug Henog. ¹⁹ Bima adéeni he ma, mma abi bi dée ɲbi bilaante ngi ɲbi bifúla bigolla. Títi ma adéeni Henog ma, wola agúudi resi ggemi gtaagtaala hatíde. ²⁰ Bima amadani resi ggemi gjíntahla ngi resi njímmín faaj ngi resu usibi, mma alóodu.

²¹ Bima Henog ma gitin resi njímmín nfaaj ngi resu ujiif, adée mbu ulaante bintuug Matusalem. ²² Bima adéeni he, we wéeti angi yo siimndi ndaani ngi Haala. Títi ma adéeni Matusalem hembe, mma abi bi dée ɲbi bilaante hat, ngi ɲbi bifúla. Títi ma adéeni Matusalem ma, wola agúud resi ggemi ggabí hatíde a fnsiimnde ngi Haala ma.

²³⁻²⁴ Fnsiimnde ma Henog gaadni ngi Haala, bima amadani resi ggemi ggabí ngi resi njímmín nfaaj ngi resu ujiif, mma Haala númma a téda. Aa llóod.

²⁵ Bima Matusalem gitin resi geme ngi resi njímmín ntaantaala ngi resi faajingooda, adée mbu ulaante bintuug Lemeg. ²⁶ Bima adéeni he, mma abi bi dée ɲbi bilaante ngi ɲbi bifúla hat. Títi ma adéeni Lemeg he, wola agúud resi ggemi faajingooda ngi resi njímmín ntaantaala ngi resu usibi hatíde. ²⁷ Bima amadani gresi ggeme gjíntahla ngi resi njímmín faaj ngi resu ujíntahla, mma alóodu.

²⁸ Bima Lemeg ma gitin resi geme ngi resi njímmín ntaantaala ngi resu usibi, adée mbu ulaante. ²⁹ Mbu ulaanti he, ayaa : « He, he bintuugi Nówe. Nówe he, hi ngí hali ma nyabtibâan. He ngí hali ma nyabtibâan. Gaatu títi ma Agitili Bge dangan boji ma, bâwúfli ndaani a abóo. » We wi tínga atuugma Nówe. ³⁰ Bima agitini Nówe hembe, abi bi giti ɲbi bilaanti ngi ɲbi bifúla biber. Títi ma adéeni Nówe ma, wola agúud resi ggemi gjiif ngi resi njímmín njíntahla ngi resu ujiif hatíde. ³¹ Bima amadani resi ggemi faajingooda ngi resi njímmín faajingooda ngi resi faajingooda, mma alóodu.

³² Nówe ma, bima agitini resi ggemi gjiif, mma adée ɲbi bilaanti baabí. Bintuugbà Sem, Jam, ngi Yafet.

Fnwoonim bintiimbi

¹ Gilee ge, biñan ma yali yo binñobi. Bidée yo ŋbi, binlaslasndi a dúniya ma. ² Ŋbi bifúla ma gí yo biboonji ñína bitída. Bilaantin Haala, bég ñín ŋbi bifúla bémbege. Bibiita bég boonji ndaani ñína. We bijóg ŋbi bífúla a bà, binúbà gyeŋde. ³Bima Agitili Bge biitani we, ayaa : « li ttin haa ñña bintiimbi bgúudi. Gliitim bàa ma nlóodi. » Ayaa : « Inyoonŋe resi geme ŋgi resi njímmín nsibi, binan lóodi. » ⁴ Bilaantin Haala ma, bima bibiitarandin ŋgi biním bàa ma gíni ŋbim bilaanti biber, bigiti ŋbi. Ŋbi bémbege, binefil^a ñóbi ndaani a bà. Biñób ndaani gilee gembe ŋgi gilee golla fana. Bég gí yo ndaani ŋgi sembe. Gtuugim bàa ma fana yaanti yo ndaani. Biñan ma yaa bindañm bà bigíw.

⁵ Iyoo, Agitili Bge ma biita bintiimbi ma bindúba, bigí biwoo bitída. Bee yyaa gímmíiram bàa ma a wiloolo fondi byaan uwooy. Bgíi bwoo btídi be bigaadu. ⁶ Bima abiiitani habe, mma, fiiñi filli ma tígbu. Ayaa : « Ndi ii gge yo meges ge bintiimbi a duniya ma, wee wi mmatir yo. » ⁷ We ma wi tínga ayaati, ayaa : « Immadti bintiimbi ma bindúba. Bee

ttin ha ggí a dúniya ma. Immadti bigi ma mmegestin, títa a gyíti binléenti ma ngi gyíti bimboji ma, bindaŋ ma ngi bisoonji ma ngi bintiimbi ma bindúba. Gaatu, gi ma binyaa waabo, ge ɲwooti fiiñe fiinda ma. » ⁸ Bari Agitili Bge ma géd Nówe fiiñi fñaani filli ma.

Wi ma Haala saantiní Nówe ma

⁹⁻¹⁰ Bsaanti ma bo a bboorna Nówe ma. Agiti ɲbi baabí bilaanti baabí. Bintuugbà Sem, Jam, ngi Yafet. Nówe ma gí yo hal aluuse. A bintiimbi bémbege bindúba, a waatín yo wembe, fondi Nówe, he hi gí hal aluuse. Hal aa mma mada jélgata. Angi yo siimdindi ngi Haala. ¹¹ Biñaŋ bigolla, bég bindúba gí yo biwooti bitída. Ffilóo ffil bihab biñaŋ. ¹² Haala biíta biñaŋ ma bindúba a feri ma gí biwoo bitída. Gwil gwoo gtída gi binyaay.

¹³ We ma wi tínga Haala ma saanti ngi Nówe hembe. Ayaama : « Gaatu dúniya ma undúba gí biñaŋ biwooti bindúba, insówbà bindúba. Bee ttin ha ggí a dúniya ma.

¹⁴ Waabo, hú ma, so uyaa wi ma insaantina. So ugeg ta usate, unan megesi btuur mdaŋ, bi ma ngí njam bbato. »

^a Binefil gí a fhebru. Bigolla yaa bigí bigi ma nfíti bigolla. Bigolla yaa bifuudi ndaani.

Ayaama : « Meges ghódi ginhódin bi ma. Ndu umegesbi mo usów, unambi yog gudron, ginhódim bi ma ngi ginferim bi ma mdúba. » ¹⁵ Ayaama : « Megesbi. Ndu umegesbi mo usów, bi nan gí ηmeteer geme ngi ηmeteer njímmin njiif guuta. Mgí ηmeteer njímmin nsibi ngi gjiif lígira. Bi nan gí ηmeteer njímmin ngi gjiif ffuuda. » ¹⁶ Ayaama : « Megesi bfenetre, bi ma nlabire bbato ma a mñuugin ηmíiri ma ngi janji ma, bi nan gí meteer tala. » Ayaa : « Megesbi ngi bsúmbuti bwoda. Bbato ma ngí ngi gsóbraadi ggabi. » ¹⁷ Ayaama : Ndu usówli mo, innúmti bsús mdaη, bi ma uhúrin yaa, gyíti ma ngi bintiimbi ma bindúba nlóodi. Hínoo hini gím mo a fere ma, hi ma uhúrin yaa, anyabi ngi bfuηa, he nlóodi a bsús mdaη bembe. »

¹⁸ Ayaama : « Inhaliri bsaant ngi hu ma. Ndu usówli mo a gimegsim bi ma, unan jódi hú ma nga anín hiindi ma, ngi ηbi bigiindi ma ngi binínn bég ma, baa ma bindúba, banan yaata a bi ma, banan bal a bsus ma. ¹⁹⁻²⁰ Gyíti ma fana, gyíti binléenti ma ngi bigiim boji ma, gyítin fnjine ngi bigiin baale, bindaη ma ngi bisoonji ma, bimbinte hala wiindi ma. Bsíifoo bsíifa bisibi, unín ngu ulaante, bimbinte samindi

udaangibà binan ɓal a bsús ma. Ndi bigaŋi mo, unambà yaatí a bbato ma ngi baa ma bindúba. » ²¹ Ayaama : « So ujódi wii woma fana, wínoo wini gím be wii woma. Unanwi yaatí a bbato mdaŋ bembe, wil ma ntíngana ndi nnúmti mo bsús ma, banan gaade wii woma, ngi gyíti ma bindúba. » Habe wi Haala saanti ngi Nówe. ²² Wínoo wíni Haala ma saantin mo ngi Nówe ma, hamma wi he yaa du.

7

Byaltín bsús ma

¹ Bima Nówe ma sówni, mma Agitili Bge ma saanti ngi hí. Ayaama : « Mbiita a biñaŋ ma bindúba gín a bgúudi a gilee gómmu, hú ma atída hi gí hal aluusi ma. We wi tínga nyaa samindi uyaate a bbato ma ngi biñaŋ ɓaalidi ma bindúba. ² Gyíti ma bamadan haba, baninin lébti, jódi bsíifoo bsíifa faajingooda, binín ngi bilaante, unambà yaatí a bi. Jódi gyíti bigolle, biginóo bígini unín ngi ulaante, unambà yaati a bi. » ³ Ayaama : « So uyaatí gyíti faajingooda a binléenti ma, bsíifoo bsíifa. So uyaatíbà binín ngu bilaante, wili ma ntíngana samindi bingí ngi ŋbi a boji ma. ⁴ Gaatu ndi glee faajingooda diis mo, innúmti bsús mdaŋ. Haala nga a gtub

gtída waatoo waatí, uley ngi gimanda ndúba glee njímmín ntahla. Bigi ma mmege sin a boji ma bindúba, ndi nnúmti mo bsús mdaṅ bembé, bingíd a wéde, binlóodi bindúba. »

⁵ Wi ma Agitili Bge ma saantiman san he yaa, umaa wi he yaa du.

⁶ A waatí ma Haala nnúmti bsús mdaṅ bembé, a waatí we, Nówe ma gitin resi ggem faaj. ⁷ Nówe ma yaati a bbato ma ngi anín hilli ma ngi ḡbi bigilli ma ngi binínm bég ma bindúba sam biḡali bsús ma. ⁸ Gyíti ma fana, binléenti ma ngi bigiim boji ma, bigi ma bimadan haba sam bilébtí Haala, ngi bigolla, ⁹ bsifóo bsifa, bima bibintin, alíbtibà a bbato ma bisibi bisibi, ulaanti ngu unín. Wi ma Haala ma saantíman, umaa wi ayaa du. ¹⁰ Bima glee faajingooda ma diisni, a waatí wee wi wédi undaṅ súula a boji ma. ¹¹ A waatí wee wi, Nówe ma gí ngi resi ggem faaj. A bresi bee bi, a bdiindi msibili ma a glee gjímmín ngi faajingooda, flee fee fi múuri ma undúba gút ngi sembe. Gwédi ma ma gín a téda ma súuliti nan. ¹² Resi ma tub ndaani waatoo waatí, uléy ma ngi gimanda ma ndúba glee njímmín ntahla.

¹³ Barijandi haala ma nyali antubi, flee fé, we wéeti Nówe ma ngi anín hilli ma ngi n̄bi bigilli ma gíni Sem, Jam, ngi Yafet, ngi binínm bég ma, biyaata a bbato ma bindúba.

¹⁴ Ngi gyíti ma, binleenti ma ngi bimboji ma, biginóo bigini

¹⁵ yaati bisib bisibi ulaanti ngu unín, a bbato ma. Nówe ma yaatí bsíifoo bsíifan gyíti ma nyabi bindúba. ¹⁶ Njal ma Haala ma saantin yo ngi Nówe ma, hamma wi ayaa du. Ayaatí síifan gyíti ma bindúba, unín ngu ulaante. Bima Nówe ngi biñan̄ bigilli ma yaatini, umaa wi Agitili Bge ma ban̄ bsúmbuti ma.

¹⁷ Bima Haala ma ban̄ni bsúmbúti ma habe, mma resi tubu glee njímmin gtahla. Umaa wi wédi ma yali uriiti boji ma, an uñób. A waatí wee wi uyali undufi bbato ma. Bbato ma gí nan a gwédi ma a téda. ¹⁸ We wéeti gwédi ma tíg bune.

Glígiri ndaani. Bbato ma gí nan a tédin gwédi ma. ¹⁹ Umaa wi haala tub an gwédi ma dan madtini ggongo gfuudi ma ndúba a feri ma fndúba. ²⁰ Gwédi ma to nan gí a tédin ggongo ma a gdan madani n̄meteer gfaajingooda. ²¹ Umaa wi gyíti ma ngi bintiimbi ma bindúba lóodu. Gyíti binléenti ma ngi gyíti bimboji ma bindúba lóodu, ngi bintiimbi ma

bindúba. ²² Holla aa tta ggí, hi ma uhúrin yaa, agú uyete a boji ma. Biyeti ma bindúba ttu lóodu. Hínoo hini nyab mo ngi bfúṇa, he lóodu. ²³ Habe wi Agitili Bge taas boji ma a biyeti ma bindúba, bintiimbi ngi gyíti ma, binléenti ma ngi bimboji ma, bindaṇ ma ngi bisoonji ma bindúba. Bég lóodi bindúba. Fondi Nówe ngi bigi ma yaatin a bbato bembe ngi hí, bég bà gí biyete. ²⁴ Bsús mdaṇ bembe madti boji ma undúba an glee ggeme ngi glee njímmin njiif.

8

Waajilin gwédi ma

¹ Iyoo, bima Haala ma númtini bsús mdaṇ bembe, aa tti ttili Nówe ma ngi gyíti bémbege gín a bbato bembe. Wi ma wi tínga anúm̐ti fndéla fndaṇ, samindi gwédi gembe werete. ² We wéeti haala aa tta ttub. Muur aa tta ggut. Wédin téda aa tta ssúule. ³ Mma gwédi ma yali ṇwaajili. A glee geme ngi glee njímmin njiif, gwédi maa tta ññób ndaani. ⁴ Umaa wi gwédi ma núm bbato ma an a ggongo golo bintuug Arare. A bresi be, a bdiinde faajingooda ngi glee njímmin ngi faajingooda, mma bbato ma to jeta a fgongo folo, a fnḡigi

fe. ⁵ Gwédi ma tíg a giwaajile nduun duulu. A bdiindi njímmin ma, flee fntíti ma, mma ggongo golla yaantite.

⁶ Bima glee njímmin ntahla diisni hat, mma Nówe ma húbuti bfenetre ma, bi ma amegesni a bbato ma. ⁷ Bima ahúbitim bí, mma ajódi antooman. Ayísma nan. Bima ayísman, he leenti nan. He ga labire an gwédi ma werete. Aa njóod a bbato ma. ⁸ Mma Nówe ma jód mbere. Ayísma samindi ahúr ndu ugí mo gwédi ma wajile. ⁹ Bari mbere ma leenti ffili ma fndúba, aa tti giti gihiile, gwédi ma gi tínga. Umaa wi anjóodi a bbato ma, hala ma Nówe ma gín. Bima Nówe ma biitaman, mma adiitima, atag ayaatí. ¹⁰ Bima ayaatíman, mma aguun, an glee faajingooda diis, mma ayísma hat. Bima ayísman, he to leent. ¹¹ He njóodte njuuma ma. Abiita he giti ngi yóyni bta a bsúm. He ɓoti yóyni bta bolo, bi ma bintuugi boliif. A waatí wee wi ahúri yaa gwédi ma waajilu waabo. ¹² Bima he njóodtim be, we ayoon a glee faajingooda hat. Mma ayísi mberi ma hat. Bari bima ayísman, we mbere maa tta njóode.

¹³ Iyoo, bima Nówe ma gitini gresi gem faaj ngi bresi bwoda, flee fntíitin bdiindi mtíiti ma, mma Nówe ma yaantí

janjim bbato ma, mma abiita fsole haj. ¹⁴ A bdiindi msibili ma, flee njimmin nsibi ngi faajingooda ma, awéeti boji ma solu undúba.

¹⁵ A waatí we wi, Haala ma saanti ngi Nówe ma. Ayaama : ¹⁶ « Hú ma nga anín hiindi ma ngi ŋbi bigiindi ma ngi binínm bég ma, yaantina a bbato ma bindúba. » ¹⁷ Ayaama : « Ngi gyíti ma bindúba, binléenti ma, ngi bimboji ma bindúba, yaantina a bbato ma, samindi gyíti ma bindúba, binan dée ŋbi, binan ñób a fere ma. »

¹⁸ Bima Nówe ma siimni bsaantin Haala ma, mma ayaantita a bbato ma, hi ma nga anín hilli ma ngi ŋbi bigilli ma ngi bíninm bég ma bindúba. Biyaantite. ¹⁹ Mma gyíti ma bindúba doon Nówe ma. Bigii boji ma ngi binléenti ma bindúba, bigínoo bigíni, biyaantite ngi síifam bàa ma.

Nówe ma baarati Haala

²⁰ Bima biyaantitin, mma Nówe ma meges hala ma anhab gyíte. Habe wi anlébtí Agitili bge ma. Ajód nan a bsíífoo bsíífan gyíti ma bimadan haba sam bilébtí Haala ma. Ajódi binléenti ma ngi bigii giinji gtahla ma, ahab. Bima ahabm bà, atéd nambà am bisusu. Habe wi abaarati Agitili Bge ma.

²¹ Bima Nówe ma lébtini Agitili Bge ma habe, gifanjin gyíti ma súmti he ndaani. Mma, ayaa : « Fnse, ii ttin ha wwooti feri ma a bboorin bintiimbi. Ganti títa gimbúutam bàa ma an a giyolom bàa ma gimmíiram bàa ma gí mo giwooy gitída, ii ttin ha mmadti hinóo hini gín a bgúudi njal ma nyaam bo. »

²² Ayaa : « Waatín déla ngi waatín ñúuñuwe undúba ntíg gitile. Đumbondi ngi teente, byaantí ngi haay, uléy ngi gimanda, ge ɗdúba ntíg gitile, an flee ma feri ma nsów. »

9

Fnhalíri ma Haala yaani ngi bà Nówe

¹ Mma Haala ma dúwa Nówe ngi ɗbi bigilli ma bindúba. Ayaabà : « Déetina, banan ñóbi. Banan gí ngi ɗbi ngi binjéji ngi ɗmúmur. Banan riiti feri ma fndúba. » ² Ayaabà : « Títi waabo, gyíti binléenti ma, ngi gyítin ɗjiɗni ma, ngi bisoonji ma, ngi bigii wédi ma bindúba, waabo, bee ttin ha bbaa ñoom ferenj. Binga a fjifm baa ma. ³ Ayaabà : « Títi waabo, inñaabaa tíwn gyíti, wii woma. Njan btíti ma, nñaabaa yo ta ma undúba wii woma, waabo, bamada womi tíwn gyíti ma bindúba fana. ⁴ Barijandi banwom tíw ma, yaantína gsaam, gaatu gsaam ma nwun gyíti ma bgúudi. » ⁵ Ayaabà : « Hinóo

hini nhab antiimbi, inhalma a gibosin gilóodi. Ndi yíti hab antiimbi, ajanga lóoda. Ndi antiimbi hab antiimbi, ajangan lóoda. » ⁶ Ayaabà : « Nda antiimbi hab antiimbi, sam baa bintiimbi habma fana, gaatu mmegeesi bintiimbi njal wiinda ma. ⁷ Baa ma, nyaa sam badéete, banan laslasnde a feri ma fndúba. »

⁸ Bima we yaantin haj, mma Haala ma yaabà :

⁹ « Siimlinani, ñí ma hí nyaa fnhalír ngi baa ma ngi nmúmurim baa ma. ¹⁰ Inyaa fnhalír ma ngi baa ma, ngi gyíti ma bindúba, binléenti ma, ngi nmala, ngi gyítin njini ma bindúba. Bigi ma yaantitin a bbato ma bindúba, ngi bég bà inyaa fnhalír ma. ¹¹ Waabo inyaa fnhalír ma ngi baa. li ttin ha yyaa bsús mdaŋ, bi ma uhúrin yaa, bintiimbi ma ngi gyíti ma bindúba nlóodi. li ttin ha wwooti fere ma fndúba ngi bsús. ¹²⁻¹³ Fnhalír ma nyaani ngi bintiimbi ngi gyíti ma bindúba, fnse fe nguun bbindiŋ. Immeges wiloolo wi ma ngédi fnhalir ma. Margin fnhalír ma wo, inyaa gigaggabí a nmil a téda. ¹⁴ Ndi mmoonti mo haala ngi nmil, bambiita gigaggabí. ¹⁵ Gigaggabí gembe, gee gi ntínga immíira a fnhalír ma nyaani ngi bintiimbi ngi gyíti ma bindúba. Ge gi

ngédi yaa gwéde ma aa ttin ha mmadtí dúniya ma undúba, ginan hab biyeti ma bindúba. ¹⁶ Ndi haala moonte, gigaggabí nan gí a téda ma, inñíngi. Gloda ma nga a fnhalíri bge ma nyaani ngi bintiimbi ma ngi gyíti ma bindúba. » ¹⁷ Haala yaa ngi Nówe ma : « Gigaggabí ge, ge gí ngéd fnhalír ma nyaani ngi bintiimbi ngi gyíti ma bindúba gín a boja. »

Nbina Nówe ngi njeji

¹⁸ Iyoo, nbina Nówe ma bógi, bigi ma yaantitin yo a bbato, Sem, ngi Jam, ngi Yafet. Jam ma gí yo baaban diimbàna Ganaan. ¹⁹ Bàam bà gí yo nbina Nówe ma. Bigí nan bimamman bintiimbi ma gín a feri ma fndúba.

²⁰ Nówe ma, aḃaas agí yo. Agí hal antíiti ma ḃaasi yo ta bole wolo bintuugi reesen. ²¹ Bima asiigin lísín greesen ma, mma adeegemu. Bima adeegemni, mma awaag gwil gilli ma a hódim bbay willi ma, ariji gluunta. ²² Umaa wi Jam, hi ma gíni baaban diimbàna Ganaan, he bima wéeti gluunta. Bima awéetiman gluunta, mma ato saantí bindaṇ bigilli ma. ²³ Bég to leeti baaban diimbàm bàa ma, samindi hal mbagi biita gluunta gilli ma. Sem ngi Yafet, bége bag ñooma ma, bimaṇiti Nówe ma btaan, bigati yóbodi fntaan a hódim bbay

ma, samindi bimbagi biita gluuntana baaban diimbàm bàa ma. Bii mma biita gaatu biñín bati. Bileetima ngi ñooma ma. ²⁴ Bima Nówe ma wiisani, asiim wi ma mbi ansooti ma gini Jam yaani, ²⁵ umaa wi adanga Ganaan, mbin he ma. Ayaa yaa : San Ganaan gí adangale, anan gí atagati adaŋm bibíyaama ma, anambà yaatad ndaani. » ²⁶ Mma ayaa : « Sam binriinga Agitili Bge ma, Haalana Sem. Sem he, san Ganaan ga atagati gidaŋ hilli ma. » ²⁷ Ayaa : « San Haala bun ŋmúmurna Yafet ma, anambà laslas, am bidan meesa a ffoda ngi ŋmúmurna Sem ma. Ganaan nan gí atagati gidaŋna Yafet ma fana. » We wi Nówe ma saanti ngi bà.

²⁸ Títi waatí bsús ma, we wéeti Nówe ma mada gresi ggemi ggabi ngi resi njímmín njiif hat. ²⁹ Bari bima amadani gresi ggemi gjíntahla ngi resi njímmín njiif, umaa wi, alóodu.

10

Nmúmurna Nówe

¹ Bsaanti ma bo a bboorna Sem, Jam, ngi Yafet, ngi ŋmúmurim bàa ma. Sem, Jam, ngi Yafet gí ŋbina Nówe. Bima bsús ma diisni, bigiti ŋbi.

² Nbi bilaantina Yafet ma bógi : Gomer, Magog, Maday, Yafan, Tubal, Meseg, ngi Tiras. Bég fana bi bi dée nbi.

³ Gomer dée Asgenas, Rifat, ngi Togarma. ⁴ Yafan, he dée Elija, Tarsis, Gitim, ngi Dodanim. ⁵ Nmúmurim bàa ma bibi laslasnde a gbatin jogu undan wolo. Héde bibi laslasnde am biñób, am bidan gí gbango. Fbangóo fbango gaadi nan gsaantim bàa ma ngi sulim bàa ma.

⁶ Nbi bilaantina Jam ma bógi : Guj, Misira, But, ngi Ganaan. ⁷ Bég fana dée nbi. Guj dée Séba, Hafila, Sabta, Rema, ngi Sabtega. Rema dée nan Saba ngi Dédan. ⁸ Guj dée mbu ulaante holla fana. Bintuugma Nimrod. Nimrod, he gí hi ma yalni gilama a fere ma. Agí yo alama andan. ⁹ Abi bi gí amahla andan fana, bari Agitili Bge ma biitama. Njal ma agín amahla andan ma, ftuugi filli ma yaanti yo ndaani. Ato yo am bidan dasi btaal. Biyaa : « Amahla andan njalna Nimrod, Agitili Bge biitama. » ¹⁰ Gilamina Nimrod ma yali a gbóji ma bintuug Babel ngi Ereg ngi Agad ngi Gayin. Gbóji ge gí a fnbigi ma binyaa yo Sinar. ¹¹ Mma Nimrod yaanti héd ma, abi to an agati a fnbigi folo binyaa Asiri. Héd ma ajéti gbóji gtahla. Bintuug gbóji ma Ninif ngi Rajobot-Ir, ngi Gela

ngi Resen. ¹² Resen ga a mñuugin Ninif ngi bóju undaŋ gíni Gela.

¹³ Misira, he dée ŋbi. Ŋbi bémbege gí nan mamman diimbàm biñaŋn gbango golo. Gbango ge gí Lud, Anem, Lehab, Naftu, ¹⁴ Batros, Gaslu, ngi Gaftor. Bifilisti yaantiti Gaslu ma.

¹⁵ Ganaan, he dée mbu ulaante. Bintuugma Sidon. Aduulin he ma bintuug Het. ¹⁶ Ŋmúmur bigollana Ganaan ma bógi : bijebu, biyamor, bigirgaj, ¹⁷ bihif, bihargin, bisinin, ¹⁸ biharfad, bisemar, ngi bihamat. Bég bibi to laslasnde, ¹⁹ títi bóji binyaa Sidon an a Gasa. Gasa gí ginsayan bsínn Gerar. A fnɔ́ig fembe bilaslasndu. Bimeesi fana a gbóji ma binyaa Sodom ngi Gomor, ngi Adma, ngi Seboyim, an Leja. ²⁰ Bémbeg bà gí ŋmúmurnaJam a bboorin sulim bàa ma ngi gsaantim bàa ma ngi gbangom bàa ma.

²¹ Sem, andaŋna Yafet, he fana dée ŋbi. Sem hembe, he gí mamman diimbàna bihébro bindúba. ²² Gtuugim ŋbi bilaantina Sem ma go : Elam, Asur, Arbajad, Lud, ngi Aram. ²³ Bég fana dée ŋbi. Aram dée Us, Húl, Geter, ngi Maj. ²⁴ Arbajad, he dée Jelas. Jelas dée nan Heber. ²⁵ Heber dée

nan mbu ulaante. Atuug Beleg, gíni Fnwaasnde. Atuugma habe gaatu gilee gilli ma gi, biñaŋn dúniya ma waasndu. Aduuli hilli ma, he bintuugi Yogtan. ²⁶ Yogtan bi bi dée ŋbi. Gtuugin ŋbi bilaanti bigilli ma go : Almodad, Jelef, Hasarmafet, Yera, ²⁷ Hadoram, Wusal, Digla, ²⁸ Obal, Abimayel, Seba, ²⁹ Ofir, Hafila, ŋgi Yabab. Bég bindúba gí ŋbi bilaantina Yogtan. ³⁰ Bilaslasnde títi fnɔgi binyaa Meja an a ggongo golo. Ggongo ge gí gintañile, gingitin bóji ma binyaa Sefar. ³¹ Bég bà gí ŋmúmurna Sem ma a bboorin sulim bàa ma ŋgi gsaantim bàa ma ŋgi gbangom bàa ma.

³² Bóg gí ŋbina Nówe ŋgi ŋmúmurim bég ma, a bboorim biñaŋm bàa ma ŋgi sulim bàa ma ŋgi gbangom bàa ma. Bima bsus ma diisni, bilaslasndi a feri ma fndúba. Biñaŋn gbango ma ŋdúba yaantiti a bà.

11

Byaltin ñaangirin gsaant

¹ Iyoo, a gilee gembe, jandi binlaslasnde, biñaŋ ma ŋgi yo saanti fsaanti ffoda bindúba. ² A gilee gembe, biyaantita a ggongon Arare, bito nan gintañile. Héd ma bitoo am bidan meese a fnɔgi folo gíni ŋgi fboji ftéegtirre. Bintuug yo héd

ma Sinar. ³ Bima bigíni héd ma, mma bisoogdu, biyaa :

« Binate, bâníisna gbírigi, bânanangi téd samindi ggí gsate.

Bânananjéti ghódi. » Bee jjéti ghódi ngi glaagi, bari gbírigi.

Bii yyog luuti a mñoogin gbírigi ma sa ñmíir ma sat, bari

gudron. ⁴ Bima bigín hande, biyaa : « Bâjétina bója, wi ma

ngí bójim bâan ma, bânanan jéti hódu ufuude wi ma ngata

an a haala. Ndi bâjétinawi habe, ftuugim bâan ma nyaanti.

Bâa ttin laslasndina a fere ma fndúba fereñ. »

⁵ Bima bigín haji ma, mma Agitili Bge ma walte samindi

añín bóji ma ngi hódi ma. ⁶ Bima abiiṭambà, ayaa : « Bógi,

ñjal ma bigí hala uwoda waabo, bigí nan a fsaanti ffoda, wi

ma binyaa bo, we gí byaltín gwil ma binyaay. Ndi biguun

haji ma, winóo wini raam bà mo, binyaawi. ⁷ Bari, bâwalna,

bânanan yaantí gsaanti fmbúnj a bàa ma, samindi bigínoo

bigíni saanti fsaantim bàa ma, bigee nan ha ssiimdindi

fsaant. » Mma añaangiri fsaantim bàa ma sam bimbaa

saanti fsaanti ffoda.

⁸ Habe Agitili Bge ma laslasbà. Bilaslasnde fere ma fndúba.

Biyisti ginjéti bóji ma. ⁹ We wi tínga bintuugi bóji wembe

Babel^a. Bóji we, Agitili Bge ñaangiri fsaantim bàa ma. Títi héd ma alaslasbà a feri ma fndúba.

Nmúmurna Sem

¹⁰ Bsaanti ma be a bboorna Sem, ngi nmúmuri bigilli ma. Bima Sem ma gitin resi geme, agiti mbu ulaante. Adéema waatín bsús ma ngi resu usibi. Mbi hembe, bintuugma Arbajad. ¹¹ Bima adéeni he ma, adée nbi bilaante ngi nbi binín bigolla. Títi waatí ma adéeni Arbajad hembe, wolo agúud gresi ggeme gjiif hat.

¹² Arbajad ma, bima he gitin resi njímmín nhabí ngi resu ujiif, agiti mbu ulaante bintuugi Jelas. ¹³ Bima adéeni he ma, adée nan nbi bilaante ngi nbi binín bigolla. Títi waatí ma adéen Jelas hembe, wolo agúud grese ggeme gtahla ngi resu uyaabí hat.

¹⁴ Bima Jelas ma gitin resi njímmín nhabí, agiti mbu ulaante bintuug Heber. ¹⁵ Bima adéen he ma, adée nbi bilaante ngi nbi binín bigolla. Títi waatí ma adéeni Heber hembe, wolo agúud grese ggeme gtahla ngi resu uyaabí hatíde.

^a Babel mébti ngi Uñaangire a fhebru

¹⁶ Bima Heber ma gitin resi njímmín nhabí ngi resu utahla, adée mbu ulaante. Bintuugma Beleg. ¹⁷ Bima adéeni he ma, adée ŋbi bilaante ngi ŋbi binín bigolla hatíde. Títi ma adéeni Beleg hembe, wolo agúud gresi ggeme gtahla ngi resi njímmín nhaabí hat.

¹⁸ Bima Beleg gitin resi njímmín nhabí, adée mbu ulaante bintuug Reyu. ¹⁹ Bima adéeni he ma, adée nan ŋbi bilaante ngi ŋbi bifúla bigolla. Títi ma adéeni Reyu hembe, wolo agúud gresi ggemi gsibi ngi resu ujíntahla hatíde.

²⁰ Bima Reyu ma gitin resi njímmín nhabí ngi resu usibi, adée mbu ulaante bintuug Serug. ²¹ Bima adéeni he ma adée ŋbi bilaante ngi ŋbi bifúla bigolla. Títi waatí ma adéeni Serug hembe, wolo agúud gresi ggemi gsibi ngi resi faajingooda hatíde.

²² Bima Serug ma gitin resi njímmín nhabí, adée mbu ulaanti bintuug Nagor. ²³ Bima adéeni he ma, adée ŋbi bilaante ngi ŋbi bifúla bigolla. Títi waatí ma adéeni Nagor hembe, wolo agúud grese ggeme gsibi hatíde.

²⁴ Bima Nagor ma gitin resi njímmín nsibi ngu ujíntahla, adée mbu ulaante bintuug Tera. ²⁵ Bima adéeni he ma, adée

nan ŋbi bilaante ŋgi ŋbi binín bigolla. Títi ma adéeni Tera hembe, wolo agúud resi geme ŋgi resi njímmin ngu ujíntahla hatíde.

²⁶ Bima Tera gitin resi njímmin faajingooda, agiti ŋbi bilaanti. Bintuugbà Ibrama, ŋgi Nagor, ŋgi Haran.

²⁷ Bsaanti ma bo a bboorna Tera ŋgi biñaŋ bigilli ma. Tera ma giti ŋbi bilaante baabí. Bintuugbà Ibrama ŋgi Nagor ŋgi Haran. Haran ma giti mbu ulaante. Mbu ulaanti ma bintuugi Lot. ²⁸ Bari Haran hembe, ahoti faafan diimbà ma gilóode. Alóod a diimbà ma, bóji ma binyaa Ur, a fbangon diimbà ma Babilon. ²⁹ Ibrama yeŋ Saray. Nagor yeŋ Milga. Milga, he gí mbina Haran ma lóodim bembe. Aduulna Milga bintuugi Isgi. ³⁰ Bari Saray hembe aa mmada déena gaatu mñef billi ma ruufu.

³¹ Iyoo, flee ffoda, Tera, he luusu ŋgi mbi hilli ma gíni Ibrama, ŋgi anínn he ma Saray, ŋgi njéji hilli ma Lot. Biyaantiti bójin diimbà ma Ur, ŋgi a fbangon diimbà ma Babilon. Biyaa binto a fbango folo bati, binyaa Ganaan. Binyidi héd ma. Bari bii ggať héd ma. Bima bigín a bsín, bigaťa a bóji ma bintuugi Haran, héd ma bimeesu. ³² A bóji

wembe wi, Tera ma lóodu. Bima amadani grese ggemi gsibi
ngi resu ujiif, alóodu.

12

Haala saanti ngi Ibrama a bboorin ḡmúmur bigilli ma

¹ A gilee ge Agitili Bge saanti ngi Ibrama. Ayaama :

« Yaantí a fbangon diin ma. Unan ta a fbango ma
insaantina. » Ayaama : « Natti bibiyaadi ma ngi biñan
baalina faafan diin ma. Ndu uyísti bibiyaadi ma, unan to a
fbango ma ingédna. » ² Ayaama : « Ndu uto mo a fbango
fembe banto ñóba. Inwunna ḡmúmur fmbúḡ. Banñób
ndaani, am badan gí fbango fndaḡ. » Ayaama : « Indúwana.
Ftuugi fiindi ma nyaanti. Indaangina, unan ndaangi biñan
fmbúḡ. ³ Hínnoo híni ndúwana fana, so uhúri yaa ñi ma fana,
indúwama. Inyaama gboonje. Hínnoo híni ndangana, so
uhúri yaa, ñi ma fana, indangama. Inrórosma. » Ayaama :
« A bboori biindi ma, bi ntínga ñi ma fana, indúwa bsulóo
bsul gím be a fere ma fndúba. »

⁴ Bima Ibrama ma siimni bsaantina Agitili Bge ma, aa lloo.
Aluusi Haran ma, ayali antoy. Bari a bresi ma aluusni bembe
bto ma, we wéeti agiti resi njímmin faajingooda ngi resu

ujiif. Bima agín a bto ma, Lot fana luusti ngi hí. He fana yaa anto ngi hí. ⁵ Bima Ibrama ma luusni bto ma, ato ngi anín hilli ma gíni Saray, ngi Lot, gíni mbina aduuli hilli ma, ngi biyaati bidan ma bigitini Haran ma. Biluusu bito ngi bà ngi gwilim bàa ma ndúba. Biluusi bto ngi bà Ganaan. Bima biluustin a fbango fembe, bito am bidan gaṭi Ganaan.

⁶ Bima bigaṭini Ganaan ma, ḡmúmurna Ganaan ma, bàmba biwéeti héd ma. Bima bigín haji ma, mma biyali bindiisi nduun duulu am bidan gaṭi bóji wolo, binyaa Sigem. Héd ma biwéeti bta mdaṇ, bina More.

⁷ Bima bigaṭin héd ma, umaa wi Agitili Bge ma hútili Ibrama ma. Bima Agiliti Bge ma hútilini Ibrama ma, asaantima. Ayaama : « Inwun ḡmúmur bigiindi ma fnḡig fómmu. Fnḡig fómmu ngí fbangom bàa ma. » Njal ma Agitili Bge ma hútilin Ibrama ma, umma wi tínga he baredma hala ma anhab ḡmala haj ma. Habe anlébtí Agitili Bge.

⁸ Bima bibareni bindiisi binto ginsayan, umaa wi biḡuti gtan ghódim bbaym bàa ma. Mma bitoo am bidan gaṭi a ggongo golo gintañilen bóji ma binyaa Betel. Ggongo ge gí a mñuugin gbóji gsibi. Betel ma gí yóolim bàa ma. Ay gí

nan gintañile. Bima bigatin héd ma, haji ma wi biyali binlofi ghódim bbaym bàa ma, bimmees héd ma. Haji ma wi abare hala ma anhab ŋmala, hala ma anlébtí Agitili Bge. ⁹ Bima bibareni bindiisi, bituji ghódim bbaym bàa ma, bito ŋi gi. Habe wi bito nduun duulu ginsayan. Binta a fnɔ́ig ma binyaa Negeb.

Bà Ibrama to Misira

¹⁰ Mma gul undaŋ góbu a fnɔ́ig fe. Mma biluusu, binta a fbango fber binyaa Misira, walla Yijibt. Gul undaŋ ma tínga biyaanti a fnɔ́igin Ganaan fembe. ¹¹ Bima bisitini gaŋi Misira ma, haji ma asaanti ŋi anín hilli ma. Ayaama : « Saray, nhúri yaa uboonji ndaani. ¹² Ndi bâgaŋi mo Misira, ndi biñaŋ héd ma biitana mo, binan huri yaa hú ma hí gí anín hiinda ma, binhabni. Bii ttin habna, bari binhabni. ¹³ Bari wil uraani, ndi bâgaŋi mo, ndi binbaana mo, so uyaabà uwe gí aduuli hiinda, wili ma ntíngana intíg a bgúudi. »

¹⁴ Bima bigaŋini héd ma, biñaŋn fbango ma, bima bibiitani Saray hembé, he boonjitibà ndaani. ¹⁵ Bidoonna alama ma fana, bima bibiitaman, gwiln he ma boonjitibà ndaani. Bisaanti ŋi alami ma a bboori billi ma. Mma alami ma

gégma, ajódma, anúmma a ɓaale. ¹⁶ Saray ma hí tínga awun
Ibrama ma gwil fmbúŋ : gsaají, gjíla, ngi ɲñongome.
Awunma biyaati gidaŋ, binín ngi bilaante, ngi gfali, binín ngi
bilaante.

¹⁷ Bari Agitli Bge aa nnaŋ wi ma alama ma nyaay, we
arosrosma ngi bsaage ngi biñaŋ bigilli ma bindúba. Ndu
ubiita Haala rosrosbà, gaatu anúm Saray, anínna Ibrama ma.
Aya hi de nyenma. We wi tínga Haala rosros ma ngi biñaŋ
bigilli ma bindúba.

¹⁸ Bima alama ma húrini, mma asoog Ibrama. Ayaama :
« Héy ! Wi tíngani uyaatinin habo ? Wi tíngani uu ttin saanti
yaa ho gí anín hiinde ? ¹⁹ Usaantin yaa he ga aduuli hiinde.
Uu nni nin naŋ saanti yaa anín hiindi hí ha agíw. Unaŋ san
nyenma. Uu yyaa gboonje. Aníndi ma ho. To ngi hí ! »

²⁰ Bima asaantiman habe, mma alama ma soogi bilaanti
bigilli ma. Ayaabà : « Binate bagestibà. Besbà a fbango
fómmu ! » Habe Ibrama yaanti Misiri ma ngi anín hilli ma ngi
biñaŋ bigilli ma ngi ɲmala bigilli ma ngi gwil gilli ma ɲdúba
ttu.

Ibrama ngi Lot wasndu

¹ Bima bà Ibrama ma yaantini Misiri ma, mma biyali bitiimbati tagím. Bima bitiimbatin tagím, bito am bidan gaŋi a fbango ma binyaa Ganaan hatíde. Biŋóodti héd ma. Bima bigaŋin Ganaan ginsayan, a fnɔ́ig ma binyaa Negeb, mma bitiimbati tagim nduunduulu. Lot fana too ngi hí.

² We wéeti Ibrama gí ateenja andan. Agí ngi ŋmala fmbún, ngi gudi foro ngi sanu. ³ Bima bigaŋin héd ma, mma biyali bintoo nduunduulu tagím. Bito am bidan gaŋi a ggongo ma a mñuugin gbóji gembe, Betel ngi Ay. Bima bigaŋin héd ma, haji ma wi biwéeti hala ma bilofin ge ghódim bbaym bàa ma.

⁴ Biwéeti fana hala ma Ibrama ma bareni Agitili Bge ma samindi ahab ŋmala. Habe anlébtí Agitili Bge. Bima ahabni mala ma, ariinga Agitili Bge ma. Ariingima a ftuugi filli ma.

⁵ A waatí we, bima Lot ma tooni ngi Ibrama ma, we wéeti, agí ngi gjíli fmbún fana, ngi ghara ngi gsaají. Hi ma fana gí yo ndaani hal agaade. Biñan bigilli ma fana, bég ñób ndaani. ⁶⁻⁷ We wéeti ŋmalim bàa ma ñób ndaani. Bég yoof rúuti gín héd ma ñóba. Mma bidógtin ŋmalana Ibrama ngi

bigina Lot yali binteenj. We wéeti biñanɗn Ganaan ngi bigii Beris, bég gí héd ma fana. Gwilna Ibrama ngi Lot ma ñób ndaani. Bee tta mmada meese hala uwoda.

⁸ Mma Ibrama saanti ngi Lot. Ayaama : « Bâyerena, bari waabo mbiita bidógti bigiinda ma ngi bigiindi ma, biga a teenj waató waatí. Hammaa bboonj. ⁹ Fñbig fómmu liigiri ndaani. Waabo, wil uraani, samindi bâwaahndina. Bânhoalli waabo. Ndu uwee jód mo fjif faawula, ñi njód fjif ffomti. Ndu utiimba mo a fjif ffomti, intiimba a fjif faawula. » We wi Ibrama ma saanti ngi Lot ma.

¹⁰⁻¹¹ Lot ma ñín aan... Bima abiitani gintañile, abiita héde gí a ßatin jogi ma binyaa Yorden. Héd ma gí umoñi waató waatí. Lot ma ñín an adan jógi gintañile gembe. Héd ma wi ajógi, gaatu abiita héd ma gí umoñe. Abiita bojin héd ma meji ndaani njaan fntas ma Agitili Bge ma megestin yo bembe, gíni Yiden. Fboonje njan fbangom Misiri ma am bóji ma binyaa Sowar. Bima abiitani fe gí habe, we wi t́nga ajódtifi. Ato gintañile ngi biñanɗ bigilli ma. Bito meesa a ßatin jogi Yorden ma. A waatí we Agitili Bge aa tta wooti gbóji ma binyaa Sodom ngi Gomor. Habe wi Ibrama ngi Lot

waahndu be. ¹² Ibrama ɲati Ganaan. Lot ma diisu a gbóji ma gím bembe a ɓatin joge, ɲi biɲaɲni ma. Bimees a gítin Sodom. ¹³ Bima agaɲin héd ma, awaati we biɲaɲn bóji ma gí ndaani biɲaɲ biwooy. Bintaagati ndaani Agitili Bge.

¹⁴ Bima Lot ma toom bembe, mma Agitili Bge ma ɲati saanti ɲi Ibrama. Ayaama : « Ñín ffili fómmu fndúba, títi gintañile, yóole, tagím, ɲi ginsayan. ¹⁵ Ffili fembe fndúba, inñaana fi, ɲi ɲmúmuri bigiindi ma. Binteɲfi am bge.

¹⁶ Inwunna ɲmúmuri fmbúɲ. Biñóbi ndaani de ! Binriitifi fndúba. Binñób ndaani njal ma ubiitam bembe, ɲbiin boja, gaatu ge, hali nge mada deema. Njal ma halaa ttim madagi deem bembe, hamma wi ɲmúmuri bigiindi ma nñóbi, halaa ggim madabà deema. ¹⁷ Luusi unan ray fnɓig fo fndúba, unanfi ñín gboonje, gaatu inwunna fi.

¹⁸ Bima Ibrama siimni habe, mma aluusu. Ato bóji wolo binyaa Hebron. Bima agaɲini bóji wembe, bilof ghódim bbaym bàa ma a ta baají. Ateengin ta wembe, bintuugma Mamre. Bima bilofni ghódim bbaym bàa ma, Ibrama bared hala ma anhab ɲmala. Habe wi anlébtí Agitili Bge ma.

Ibrama ma 6al Lot

¹⁻² A gilee ge bilama bitahla fíti bilami bijiif suum. Bilama bitahla bémbege gí ngi biñaŋm bàa ma. Bijiif ma fana gí ngi biñaŋm bàa ma. Gtuugim bilama bitahla ma go : Amrafel, alamin Babilon ; Ariyog, alamin Elasar ; Gedorlawomer, alamin Elam ; ngi Tidal, alamin Goyim. Bilama bitahla bémbege gí yo bintidnin suum. Gtuugim bilama bijiif ma go : Bera, alamin Sodom ; Birja, alamin Gomor : Jinab, alamin Adma ; Jemeber, alamin Seboyim ; ngi alamin Bela, wi ma binyaa Soor.

³⁻⁴ Bilama bijiif ma gí bà alamin Sodom gaatu bigí bintidni suum. We wéeti bilama bijiif bémbege gí yo a fjifm bilama bitahli ma am bidan madani resi njímmín ngi resu usibi. Bima bimadani resi njímmín ngu usib ma, mma biloo, biyaa bee ttin ha bbà guunt naama. Bima bisiim yaa bimajim bàa ma gít a bbin, mma bisóog bisuumm bàa ma. Bito reenjindi ngi bimajim bàa ma a mgída bolo binyaa Sidim. Héd ma wi binsuumi. Waabo bintuug héd ma Jogin Toom.

⁵ Naama wi tínga bresi njímmin ngi mtasal ma, alamin Elam ma binte ngi bintidni ma. Biyaa bimbinti suum ngi bilamin bijiif bémbege, bége ma aa ttimbà guunt. Bima bigítina a bsín ma, bireen ngi bigolla hande, bisuum ngi bége, bimadabà. Bimada biréfa a Ajetarot– Garayim. Mma bito am bidan gati a bóji wolo binyaa Jam. Biñañ héd ma gí bisusi. Bisuumti ngi bége, bimadabà. Bito am bigata a ffili folo gín ngi boju uteegtirre, biyaa Giriyatayim. Biñañ héd ma gí biyemi. Bisuum ngi bége, bimadabà. ⁶ Bidiis bigat a ggongo golo binyaa Sér. Héd ma bisuum ngi bihor. Bimada bége, an a El–Faron, hala ma uhúrin yaa fñaanin seefi fi gí haj ma. ⁷ Bima bimadam bége, biñooda a taan. Bito gat an a En– Mijebat, wi ma binyaa Gedes. Biñañn fnóig fe binyaa biyamaleg. Bitagdi ngi bége hande. Bimadati bége, am bidan to bóji wolo binyaa Hasason Tamor, bójim biyamor ma. Bifíti biyamor bitagbà.

⁸ We wi bilamin Sodom ngi Gomor ngi Adma ngi Seboyim Bela luusu ngi bisuumm bàa ma. Bito am bidan gati a mgídi ma binyaa Sidim. Bibare suum héd ma. ⁹ Héd ma binsuum ngi bilami bitahla bémbege gíni bà alamin Elam ma. Bég gí

Amrafel, alamin Babilon, Ariyog, alamin Elasar,
Gedoelawomwe, alamin Elam, ngi Tidal, alamin Goyim.
Habe bilami bitahla suum ngi bilami bijiif ma, am bidambà
madana. ¹⁰ Bima bimadambà, mma biñaṇ Sodom ngi
Gomor ngi bintidnam bàa ma détu. We wéeti boji ma gí ngi
ggúu fmbúnṅ gi ma riiti ngi gudron gwile. Bima bilami
bitahla bémbege, bég madam bijiif ma, mma bigim bà
alamin Sodom ma détu. Bima bidétini bà alamin Elam ma,
bima bigín a ṇdėti, bigolla góba a gguu ma, bigid a gudron
ma. Bahúri yaa ggúu ma ñóbi ndaani boji wembe. Bigolla
détu, bito suwe a ggongo. ¹¹ Bà alamin Elam bémbege, mma
biyaali binḑóti gwilim bigi ma bimadam bembe ṇdúba.
Biyaata a gbójim bég ma gíni Sodom ngi Gomor ma. Bijód
gwilm bég ma ṇdúba binúm. Biḑóti wii womam bég ma
fana. Bee tti ṇati wiloolo. ¹² We wéeti Lot gíni mbina aduulna
Ibrama gí héd ma. Biwéetima héd ma. Mma bitag he ngi
biñaṇ bigilli ma ngi gwilim bàa ma. Bitagbà ngi biñaṇ
bigolla bindúba, bito ngi bà.

¹³ Iyoo, we wéeti Ibrama, gíni ahebru, he tíg gí mmeese ngi
biñaṇ bigilli ma a ta baaji wembe, wina Mamre ma. Héd ma

bijéti ghódim bbaym bàa ma. Mamre ga ayamor. Hi ma ngi bibíyaama ma, Esgol ngi Aner, bigí bintidna suumna Ibrama ma. Bima agín haji ma, hal holo balte a suum ma. Hi ma baltim bembe, he gati, asaanti Ibrama. Ayaama : « Biñan Elam tagi Lot ma gíni mbina aduuli hiindi ma ngi biñan bigilli ma bindúba. Bito ngi bà. » ¹⁴ Bima Ibrama ma siimni yaa bég tag mbina aduuli hilli ma, asoog biyaati bigilli ma, bigi ma uhúrin yaa, bég mada suum ndaani. Bég meesi ngi Ibrama títa a gimbúutam bàa ma. Asoogbà, bari biñan bémbege, bég mada biñan ggeme ggaabi ngi biñan njímmín ngi biñan bitaataala. Bima Ibrama soogni biñan bigilli bémbege, mma bito bibesiri bigi ma tagim bembe Lot ma. Bima bitoni am bidan gati Dan, mma bibiita bigi ma giti ngi Lot ma ngi biñan bigilli ma. ¹⁵ Bima Ibrama ma biitam bà habe, mma alaslas bisuum bigilli ma. Ayaa sam bilannde bigi ma tagdim bembe Lot ma gimanda. Bima bilanndim bà, mma bifítibà. Bima bifítimbà, haji ma bimadabà. Bibesbà an a Hoba, gíni thagímn Damas. ¹⁶ Bima bimadam bà mma bijódi Lot ma ngi biñan bigilli ma. Bijódi nan gwil ma bég bótim bembe ndúba. Binhamtí gwil gembe ngi Lot ma ngi biñan

bigilli ma ngi bínin ngi biñan bigolla bémbege biɓalni bindúba.

¹⁷ Bima Ibrama ma madani bà alamin Elam ma, bima anjoodi ngi bà Lot ma, bigaɗa mgída ma binyaa Jafe, bi ma binyaa fana Mgídam Alama. Bima bigaɗin héd ma, alamin Sodom to reenindi ngi hí ma a bsín.

¹⁸ Mma bireenindi ngi alaanta holo fana. He gí alamin Salem. Bintuugma Melgisadeg. Melgisadeg ma gí ansagad biñan Haala. Haala ma hí gí hi ma yoofi bilama ma bindúba gilama. Bima bireenindi ngi Melgisadeg ma, mma he yali annúmti bà Ibrama ma lísin ŋbin ta ma bintuugi reseena, ngi wii woma, awun. ¹⁹ Mma adúwa Ibrama ma. Ayaama : « Haala ma, hí ma yoofni bilama ma bindúba gilama, san he daangina. Haala ma, hí ma megesni a téda ngi boja, san he daangina. » ²⁰ Ayaama : « Haala ma, hi ma yoofni bilama ma bindúba gilama, sam biriingama, gaatu hi ma hi ñaana gimmada, wili ma ntingana umadati bilami bémbege binduba. » Umaa wi Ibrama ma jódi gwil ma agaadtini. Mma añaama gjimmin gwil ma agaadtim bembe.

²¹ Mma alamin Sodom ma yaa ngi Ibrama ma, ayaama :
 « So ujódi gwil ma ugaadtini a suum ma, gi ma uḡótini
 ṅduba. » Ayaama : « Bari, so uyís biñanm bâa bémbege, bigi
 ma ubalni, binanjíge. Bari gwil ma ujódni, gi ma bég bótini
 ge, so ujódgi ṅdúba. » ²² Bima alamin Sodom ma saantini ngi
 Ibrama habe, mma Ibrama ma yaama, ayaama : « Hani, ndiili
 a gítin Haala, hi ma yoofni bilama ma bindúba gilama. He gí
 hi ma megesni a teda ngi boja. Agí Agitili Bge. ²³ Nyaama ii
 ttin jódi wil wiinde. Gwil go ṅdúba, ge gí giinde. »
 Ayaama : « Ganti ngi giluuti giwoda, an ganti ngi gibosin
 fsamte, ii ttin jódgi. Nsaantin ngi Agitili Bge ma yaa ii ttin
 jódi wil wiindi samindi umbagi yaa hu ma hí tínga nga
 ateenga andan. » ²⁴ Ayaama : « Mboda wi ma injódi, we gí wi
 ma bitasi bigiinda ma womtin. » Ayaama : « Fondi bigi ma
 doonṭini a suum ma gíni Mamre ngi Esgol ngi Aner ma, sam
 bége jódi ffitim bàa ma.

15

Haala halir bsaant ngi Ibrama

¹ Iyoo, bima gwil gembe diisni, mma Agitili Bge ma hútili
 Ibrama njan ṅmende. Ayaama : « Ibrama, umbagi gole. Ñi

ma hí ngí fgaṇti fiindi ma. Ñi ma hí ngí buuña wiindi ma.
Inḃeefna, inwunna fwune fndaṇ. » ² Bari Ibrama ma weligima
yaa : « Agitili Bge, hú ma hí gí Ateengi hiinda. Bari
undaangini fyoor gaatu ii ggiti mbi. Ndi nlóod, gwil gómmu
nḡati ngi ayaata hiinda holo. Inḡatigi Elisar, hiin Damas.
³ Ayaata hiinda ha agíw, bari he hi nḡati teenḡ gwil giinda,
gaatu uu nni wun mbi. » ⁴ Bima Ibrama saantin habe, mma
Agitili Bge ma yaama : « Hani, ngette ayaata adaṇ, he hi
nḡatidi gwil giindi ma. Mbu ulaanti hiindi ma, hí ma undéey,
he hí nḡatidigi. » ⁵ Bima he saantiman habe, mma Agitili Bge
númmati a fñaane. Ayaama : « Ñín a téda gḃuuti gómmu
njal ma ḡñóbni, hal aa ggim madagi déema. Njal ma hal aa
ttim mada deemni gḃuute gómmu, hamma wi ḡmúmur
bigiindi ma nñóbi a feri fómmu. Hal aa ggím madabà
deema. »

⁶ Bima he siimni bsaantina Agitili Bge ma, aḡata a wi ma
asaantiman. Aḡata a Agitili Bge ma. Agitili Bge ma biita
Ibrama ma ḡata a wi ma asaantiman, mma añínma njal hal
aluuse.

⁷ Mma Agitili Bge ma saanti ngi Ibrama hat. Ayaama : « Ñi ma hí gí Agitili Bge. Ñi ma hí yaantínati a Ur a fbango Babilon. Nnúmnati nan a fn̄biig fndaŋ fóm̄mu, samindi uteenfi. » ⁸ Bima Agitili Bge ma saantiman habe, ayaama : « Hu ma hí nteenfi, » mma Ibrama ma yaama : « Agitili Bge, Ateengida, halla inhúri yaa fnse, ñi ma hí nteenfi ? » ⁹ Agitili Bge ma yaama : « So unúmtíni jíla unín ngi hara unín ngi saají ulaante. San ŋmala bémbege bindúba gí ngi resu uyaabi. U ttinin núm mbere uwoda ngi mberem béede. » ¹⁰ We Ibrama númmati gyíti bémbege. Ahabbà. Bima ahabmbà, ayaa nambà nyósi sibi, bínoo bíni, bolla a gítin bolla. Bari, aa yyos gimbere ma. ¹¹ Bima gyífa binidtin gyíti bémbege sam biwom, Ibrama ma bésbà.

¹² Bima léy ma nyóolin, mma Ibrama ma riŋu, b̄bu tagma, b̄bu ma uhúrin yaa, bligiri ndaani. Bima b̄bu tagman, anyaandi brum mdaŋ bi gaŋu, njan gimanda. Agolu gaatu brum ma gitilu. ¹³ Mma Agitili Bge saanti ngi Ibrama ma. Ayaama : « So uhúri yaa fnse, ŋmúmuri bigiindi ma ngí a fbango fber, bingí bidaaji bitída an resi ggemi gtahla diis mo. Bari biñaŋn fbango fembe ntagbà gidaŋ,

bimboobootibà, binrantibà ndaani. ¹⁴ Bari imbi rósros bigi ma ntag ñmúmur bigiindi ma gidaŋ. Ndi gileen aboo ma sów, imbiti yaantí ñmúmur bigiindi ma héd ma. Bari ndi binyaantiti a fbango fembe, bee ttin mbiti bi yaanti héd ma fjif soole. Binyaantiti ngi gwil fmbúŋ. » ¹⁵ Ayaama : « Hú ma, ungúudi ndaani. Bari ndu unlóodi mo, unlóodi ngi fiiñi fjoole. ¹⁶ Ndi resu geme tahla ma diis mo, imbiti bi númi ñmúmur bigiindi ma a fbango fómmu hatíde. Gilee ge, bi

ñaññ fbango fómmu gíni biyamor bémbege, binwoo ndaani. We wi tínga imbesbà a fbango fómmu. Ndi mbesbà mo a fbango fómmu, inanfi wun ñmúmuridi ma. Bari, ndu ubiita inyoontay, gaatu biyamor ma, bee tta téeg besa. »

¹⁷ Bima Haala ma saantin asów, we wéeti léy ma gídu. Ffili ma ŋati brúm btída. Mma Ibrama ma biita gjoole ngi mtuunda, ge diis a mñuugni nyósi gsibni ñmala ma ahabim bembe. Gjoole ngi mtuunda ma gí a fntuudi folo ginhódi. Fgí fana a fgoorja folo. ¹⁸ Gwil gembe gédi yaa Agitili Bge halir bsaant ngi Ibrama ma flee fe. Ayaama : « Ñmúmuri bigiindi ma, bég bà imbi wuni fbango fómmu. Bimmesa a fi. Binteenfi títi a jogin Misira an a jogu ujúfani ma biyaa

Yuftrat. » ¹⁹⁻²¹ Ayaama : « Bigi ma meesim bo a fi, bigi ma gín bigen, bigenis, bigadman, bihít, biberis, birefa, biyamor, biganaan, bigirgas, ngi bijebu, imbibà bésa a fbango ma, inanfi ñaa ḡmúmur bigiindi ma. »

16

Ismeela déelu

¹ Iyoo, Saray, he gí anínna Ibrama, bari Saray, agí anín hi ma uhúrin yaa, aa mmada jódin mñefe. We wéeti Saray hembe, agí ngi afúla ayaata adan̄. He yaantite Misira. Bintuugma Hagar. ²⁻³ Títi waatí ma bigatin a fmóíig fembe, Ganaan, resi njímm̄in diisu. Saray ngi Ibrama ma, bii mmada gitini mbi. Umaa wi Saray bi saanti ngi Ibrama. Ayaama : « Uhúri yaa Agitili Bge ma hí ruuf mñef biinda wili ma ntíngana ii mbagi mada déeni mbi. So uriṇ ngi ayaati adan̄ hiinda hóm̄mu san he giti ḡbi. Nda agiti mo ḡbi bém̄bege, inambà teen̄. Habe wi ingiti ḡbi. » Bima Saray ma saantini ngi Ibrama ma habe, Ibrama ma nan̄u wi ma Saray ma saantíman. Mma Saray tag Hagar ma, añaama Ibrama san he gí yeegili hilli ma. ⁴ Umaa wi Ibrama ma riṇni ngi ayaata adan̄na Saray hembe. Bima Ibrama ma riṇni ngi

Hagar ma, he jódi mñefe. Bima ajódin mñefi ma, mma adeen ateengi hilli ma, yaa abiita hee mmada jódi mñefe.

⁵ Bima Saray ma biitan habe, araaw. Wilaa mma súm. Mma asaanti ngi Ibrama. Ayaama : « Hu ma hí tínga ngíta a bríibu mndaŋ bómmu, gaatu waabo ayaata adaŋ hiinda ma deenŋi. Ñi ma hí ñaana hí yeegile adaŋ, samindi uriŋ ngi hí. Bari bima ajódní mñef ma, adeenŋi. San Agitili Bge ma yósbâan ftoofe. » ⁶ Bima Saray ma saantini ngi Ibrama habe, mma Ibrama ma yaama, ayaama : « Ho gí ayaata adaŋ hiindi. Yaama njal ma súmnaatin. » Mma Saray ma booti Hagar ma ndaani.

Bima Saray ma bootiman, Hagar ma ríibu ndaani. Umaa wi Hagar ma détu. Adéti Saray ma, gíni ateengi hilli ma. ⁷ Bima agín a ɲdéti ma, agati hala wolo a gimúur a fñaanin seefi. Gimúur ma gí gindamban bsínn Júr. Bima agatin héd ma, umaa wi Malaygon Agitili Bge gati ngi hí. ⁸ Malaygo ma yaama : « Hagar, ayaata adaŋna Saray, gilla ugitin ? Gilla untoy ? » Hagar ma yaama : « Nga a ɲdétina atéengi hiinda ma gíni Saray. » ⁹ Bari Malaygo ma yaama : « Noodi butina ateengi hiindi ma Saray. Nood a fjif filli ma, unaman

siimle. » ¹⁰ Ayaama : « Bari inwunna ḡmúmur fmbúḡ.

Binñóbi ndaani. Hal aa ggim madabà deema. » ¹¹ Ayaama :

« Waabo ugí ngi mñefe. Undée mbu ulaante. Mbu ulaanti ma, so utuugma Ismeela, gíni Haala nsiimle. Gaatu ñí,

Agitili Bge ma, nsiimna a bríibu ma ugín. ¹² Bari mbi hembe, aa ttin gí halin baale. Angí halin fnjiḡne, he ha angíy.

Ansati ndaani de ! Ismeela hembe fana, angí hali ma uhúrin yaa anloo ndaani biñanḡ. Biñanḡ ma nlooma fana. Aa ttim mada meese ngi bibiyaama ma. » We wi Malaygon Agitili Bge ma saanti ngi anín hembe.

¹³ Bima asaantiman asów, umaa wi Hagar yaa ngi Agitili Bge, ayaama : « Héy ! Ntíg uyete ! Mbiita Haala, hi ma biitaninin. Ggítini ma ga a ñi ma. Mbiitama, bari ntíg uyete. » Mma abaarati Haala ma. Atuugma Haala ma mbiitanini. ¹⁴ Umaa wi tínga bintuugi gimúuri gembe Lahay roy gíni Gimúurin híi bgúudi, hi ma mbiitay. Habe bintuug gimúuri ge. Gimúuri ge gí a mñuugin gbóji gsibi gíni Gades ngi Bered.

¹⁵ Bima gwil ge diisni, Hagar dée mbu ulaanti ma, hina Ibrama. Mbu ulaanti hembe, Ibrama tuugma Ismeela.

¹⁶ Bima Ismeela ma déelin, Ibrama ma mada resi njímmín ntaantaala ngi resi faaj.

17

Suuña ma ngédi fnhalir ma Haala yaan ngi Ibrama

¹ Bima biwuufliñ héd ma Ibrama mada resi njímmín njintahla ngi ujintahla. Umaa wi Agítìli Bge hútilima. Ayaama : « Ñi ma hi gí Haala ma, hí ma madani gwil ma ñdúba. Yobod a bsín bluuse. So usiim fsaanti fiinda, unan yaa wi ma nsaantinan. » ² Ayaama : « Nhalir bsaant ngi hú ma. Fnhaliri ma gí fi ma uhúrin yaa, inwunna ñmúmur fmbúñ. Binñób ndaani. Wi ma nsaantinan fana umbi bi yaale. »

³ Bima Ibrama ma siimni fsaantin Haala, mma agúdu an a boja. Mma Haala ma saantima hatíde. ⁴ Ayaama : « Fnhalír ma inyaa ngi hú ma, fmaa fo. » Ayaama : « Ungí mamman sul fmbúñ. » ⁵ Ayaama : « Ftuugi fiindi maa ttin ha ggí Ibrama waabo. Fngí Ibreema, gíni baaban fmbúñ. Hú ma ngí mamman sul fmbúñ, ⁶ gaatu inwunna ñmúmur biñóbe. Ñmúmur bigiindi ma ngí sul uñóbe a gbango ññóbe. Hú ma ngí mammam biñaññ gbango bémbege bindúba ngi bilamim

bàa ma. Nmúmur bigiindi bigolo ngí bilama.» ⁷ Ayaama :
« Fnhalír ma inyaa ngi hú ma, inyaafi ngi nmúmur bigiindi
ma fana am bge, gaatu ñí ma hí gí Haala hiindi ma. Ngi
nmúmur bigiindi ma fana, ñí ma hí ngí Haalam bàa ma.
Binlébtini. Njal ma hú ma lébtinini, hamma wi binlébtini. »

⁸ Ayaama : « Inwunna fbangon Ganaan fo, fi ma uhúrin yaa
uga adaaje, inwunbaafi. Fngí fiindi ma ngi fiin nmúmur
bigiindi ma am bge. Ñí ma hí gí Haalam baa ma. »

⁹ Ayaama : « Fnhalír ma nyangi hú ma ngi nmúmur bigiindi
ma, sam baṭagfi ngi gjiif gsibi am bge. ¹⁰ Waabo, wi ma
bajangan yaa, bilaanti ma hínoo híni gí mo a baa ma,
samindi basuuñama. ¹¹ Suuña wembe, we ngédi biñaŋ ma
bindúba fnhalír ma gín a mñuugim bâan ma. Fnhalir ma
nyaan ngi baa ma, fe fi ngédi. ¹²⁻¹³ Sam basuuña bilaantin
baale wiindi ma bindúba. Hínoo híni déeli mo waabo, mbu
ulaante, nda amada glee gtaagtaala, sam basuuñama.
Biyaati gidaŋ ma fana, bigi ma déeli mo a baale ngi biwúsati
gidaŋ ma bindúba, sam basuuñabà bilaanti ma. » Ayaama :
« We wi ngédi fnhaliri ma uhúrin yaa nyaa ngi baa ma. Wi
ma ngedi fnhalir ma ngí a gliitim baa ma. Fnhaliri fe, fe ngí

am bge. ¹⁴ Waabo ndi bii ssuuña alaante, so uhúri yaa, hee tta ggade ngi ngi bibiyaama ma. Bimbema gaatu awooti fnhalir fiinda ma. »

¹⁵ Iyoo. Mma Haala ma saanti ngi Ibreema ma a bboorna anín hilli ma. Ayaama : « Waabo, aníndi ma, ftuugi filli maa ttin ha ggí Saray. Waabo bintuugma Sara. ¹⁶ Indúwama. Andéena mbu ulaanti ngi hú ma. Sara ma, indúwama ndaani. Hí ma hí ngí mamman sul fmbúnj ngi bilamim bàa ma. Nmúmur bigilli bigolo ngí bilama. Waabo angiti mbu ulaanti ma.

¹⁷ Bima Ibreema ma siimni habe, mma agúda an a boja. Bima agúdin a boji ma, bsaanti ma baatímate. Atoow. Amiira yaa a haggilo willi ma: « Ndi mmada resi geme, halla mmada gitin mbi ? Halla Sara hembe mada to gitini mbi, gaatu he mmada resi njímmín njintahla ? » We wi Ibreema ma tagu. ¹⁸ Mma Ibreema saanti ngi Haala. Ayaama : « So udúwa mbida ma ngaadni, gíni Ismeela. Unan yaa fnhalir ngi hí. »

¹⁹ Haala ma wéligima. Ayaama : « Hani, aníndi ma, Sara, hé hí ndée mbu ulaante. Mbu ulaanti ma, ndi bagitima,

samindi utuugma Isaag.^a Ndi bagitima, imbi bi yaa fnhalir
ngi hí. Inyaa fnhalir ma ngi hí ma ngi nmúmur bigilli ma am
bge. » ²⁰ Ayaama : « Nsiim wi ma usagninin a bboorna
Ismeela. Indúwama fana. Angiti nmúmur fmbún. Ismeela
ma, angiti nbi bilaanti njímmin ngi bisibi. Bég ngí bilama
bindúba. Nmúmur bigilli ma ngí bsul mdañ. Bari ii ggin yaa
fnhalir fiinda ngi hí. ²¹ Bari mbu ulaanti ma Sara ma ndéey,
ngi he hí imbi yaa fnhalir ma. Sara ma, mbu ulaanti ma
angiti. Mníinda a waatí wilóomu, umaa wi angiti mbu
ulaante hembe, hi ma bintuugi Isaag. Ngi Isaag ma imbi bi
yaa fnhalir fiinda ma. » ²² Bima Haala ma saantin ngi lbreema
ma habe asów, umaa wi atoo.

²³ Bima atooni, flee fe fí, umaa wi lbreema ma jód mbini
ma gíni Ismeela ma ngi bilaantin baali willi ma bindúba títa a
njbúuta ma an a bindañ ma. Ajód biyaati gidañ ma déelini a
baale ngi bigi ma awústini bindúba. Asuuñabà njal ma
Haala ma saantiman, san he yaa. Holo aa ggí hi ma uhúrin
yaa, aa mma suuñá. ²⁴Bima bisuuñani lbreema ma, agiti resi
njímmin njíntahla ngi resu ujíntahla. ²⁵ Ismeela giti resi

^a Isaag gí 300y a fhebru

njímmin ngu uyaabí. ²⁶⁻²⁷Flee fe fi Ismeela ngi Ibreema ma, ngi bilaantim baali ma bindúba ngi biyaati gidan bilaante ma bindúba, flee fee fi bisuuñale bindúba.

18

Haala ma saanti yaa Sara ma ngiti mbu ulaante

¹ A gilee ge baalna Ibreema ma gí a ta undan baají, tana Mamre ma. Flee ffoda Agitili Bge ma hútilima hat.

Ahútilima uléy, waatí ma léy ma fasin ndaani. We wéeti Ibreema ma gí mmeese a bsúmbutin hódim bbay billi ma.

² Haji ma abiita bilaanti baabí mbinte. Bima abiitani bigí bjete a gíti willi ma, mma aluus anúmalu, atobà gúde an a boja. ³ Ayaabà : « Binto, sam babinte bameese haando

bayabi nduulu jandi bandiisi mo. » ⁴ Ayaabà : « Sam bameesa a bta baají. Ndi bameesi mo, inwundibaa wéde, banan siigi, banan wosa giinjim baa ma, ba ttinan yabi.

⁵ Innúmtibaa wii woma wolo sam bawom, banan sat a giluutambaa ma jandi banto mo. Njal ma babinte haando butina ayaatim baa ma, sam banan, banan womte. » Bima Ibreema ma saantini binto bindan bémbege, umaa wi bég

nanɗu wi ma asaantimbà. Biyaa : « Iyoo, njal ma
usaantimbâa, so uyaa hamma. »

⁶ Bima beg meesin, umaa wi Ibreema ma luusu. Aga a
wogi tída. Agati ngi Sara ma gíni anín hilli ma a hódim bbay
ma. Ayaama : « So unumale. Jódi gɗadín farin ggaabí go,
wi ma uhúrin yaa we gú uboonje, unangi ñaangir ngi gwil
golla, unan tédi ɗbúur. » ⁷ Bima asaantini Sara ma habe,
mma anúmalu, adiisu a góori willi ma. Ato jódi ñaande hi
ma uhúrin yaa he gí hi ma gí undaɗm bàa ma. Ayoof bigolla
meja. Mma añaama ayaati hilli ma samindi he hab ñande
ma, anaman meges, anan tédi tíw ma. Ayaama sam he
númale. Umaa wi he yaaw. ⁸ Bima he sówlin, umaa wi
Ibreema ma jódi bdiin ngi bgeege ngi tiw wembe ngi ɗbúur
ma, ato ñaa bidaaji bigilli ma a bta baají ma. Bima bég gín a
gwom ma, umaa wi Ibreema ma jéte halam bàa ma.

⁹ Bima biwomtini bisów, mma biyaa ngi Ibreema, biyaama :
« Anín hiindi ma dú, Sara ? » Ayaabà : « Aga a hódim
bbay. » ¹⁰ Umaa wi Agitili Bge saanti ngi Ibreema ma.
Ayaama : « Anín hiindi ma, mnínda inɗóodti a waatí wómmu.
Sara ma ndéey, angiti mbu ulaante. » Bima asaantini habe,

we wéeti Sara ma ga a bsúmbutin hódim bbay ma gintaam bàa ma, ansiim Agitili Bge ma. ¹¹⁻¹² Bima asiimni Agitili Bge ma nsaanti ngi Ibreema ma yaa angiti mbi mniinda waatí wómmu, wil baatimati ndaani. Atoow a fiiñi filli ma ginhódi, gaatu abiita yaa ayolow. Waabo aa tta bbiita wosim bínin. Wee wi t́inga átoote. Amiira yaa : « Halla ño mmada gitini mbi hala ma ngím bo waabo, gaatu nyolo ndaani, antoda fana yolo ndaani ? » ¹³ Bima átooni, mma Agitili Bge ma saanti ngi Ibreema. Ayaama : « Wi t́ingani Sara ma toote ? Wi t́ingani ayaa ayolo, aa ttin ha mmada déeni mbi ? » ¹⁴ Umaa wi Agitili Bge ma yaama : « Ndu ubiita nsaanti habe, gaatu ñi ma hí gí Agitili Bge. Wilaa yyoof gimmada giinda ma. Mbi, bangitima. Mnínda a waatí wómmu, injóodte. Sara ma ndée mbu ulaante. » ¹⁵ Bima Agitili Bge ma saantini habe, woli Sara ma fíiru. Ayaa : « Héy ! Hani, ii ttooy. » Agitili Bge ma yaama : « Hani, umida toona. »

Haala saantí Ibreema yaa anwooti Sodom

¹⁶ Bima asaantini habe, umaa wi bidaaji ma luusu, biga a bto Sodom. Bima bitooni, Ibreema gestibà, am bito gati a fgongo folo, hala ma uhúrin yaa, bima bijetini bimada biitani

Sodom gidaaje. ¹⁷ Bima bigín habe, umaa wi Agitili Bge ma miira ngi glo gilli ma. Ayaa : « Fondi nsaanti ngi Ibreema ma wi ma inyaay, san he húr, ¹⁸ gaatu flee fi mbinte, ηmúmur bigilli ma, bég ngí ndaani ngi sembe. Binñóbi ndaani. Bingí bsul mdaη. A bboorna Ibreema fana indúwa bsulóo bsul a feri ma fndúba. ¹⁹ Njóg Ibreema hembe samindi he híhhiili biñanη bigilli ma ngi ηbi bigilli ma bindúba fnse fiinda, sam biyaa wi ma nsaantini. Binan gí biñanη biluuse. Binyaa bigolla gboonji gtída. Gaatu nhalir bsaant ngi hí, wil uraani, san nyaa wínoo wíni nsaantíman. Umaa wi tínga njóg Ibreema hembe. » Hama wi Agitili Bge miirani a glo gilli ma.

²⁰ Mma Agitili Bge saanti ngi Ibreema. Ayaama : « Nsiim giriijim biñanη fmbúnη. Binriiji gaatu biñanη Sodom ngi bigii Gomor ntaagadta a bà. We wi tínga binriiji. Giriiji gembe gédni yaa biñanη Sodom ngi bigii Gomor ma woo ndaani.

²¹ Waabo into héd ma, inan ñín. Inhúri ndu ugí mo gtaagim bàa ma teeg giriiji ge. Ndu ugí mo bigí biñanη biwoo ma faη faη, inhúr. »

²² Bima asaantin habe, umaa wi bilaante bisib bémbege tów. Bég tó tag bsínn Sodom ma. Umaa wi Ibreema ma tíg jeti ngi Agitili Bge ma. ²³ Asuulima, ayaama : « Ndi biñan biluusi gí mo héd ma, untaasbà ngi biñan biwoo ga ? »

²⁴ Ayaama : « Ndi biñan njímmín njiif gí mo héd ma biluuse, bigolla gí mo biwooy, untaasi bóji ma ga ? » Ayaama : « So udúuturbà a bboorinm biluusi ma ²⁵ gaatu nhúri yaa ungee hab biñan biluuse ngi biwooy njal woda. Gaatu ungi yós ma toof ma uluuse. Ugí anyósni ftoofin feri ma fndúba. »

²⁶ Agitili Bge ma nanu. Ayaama : « Haní, ndi nwéeti mo biñan biluuse njímmín njiif héd ma, ganti bigolla gí mo biwooy bitída, ii ggin taas héd ma. Indúuturibà. Biñan biluuse njimmin njiif, bég bà ntínga indúuturti bóji ma. »

²⁷ Mma Ibreema ma yaama : « Agitili Bge, ganti liitida ma mída mo gí boja ngi húbla, intígna saant hat. ²⁸ Ndu uwéeti mo biñan njímmín ntahla ngi bijiif lon biluuse, untaas bóji ma ga ? » Mma Agitili Bge ma yaama : « Haní. » Ayaama : « Ndi nwéeti mo biñan biluuse njímmín ntahla ngi bijiif héd ma, ii ttin taas bóji ma. »

²⁹ Mma Ibreema ma saanti ngi Agitili Bge ma hat. Ayaama : « Ndu uwéeti mo biñan biluuse njímmín tahla, untaas bóji ma ga ? » Agitili bge ma yaama : « Haní, biluusi njimmin ngi tahla bà ntínga. »

³⁰ Ibreema ma ḡóodi a fnsaanti ma. Ayaama : « Ateengida, héy ! So umbagi raa ngi ñí ma. Waabo intigna saant. Ndu uwéeti mo biñan njímmín nhabí héd ma gíni biluuse, unwooti bóji ma ga ? » Agitili Bge ma yaama : « Haní, ndi nwéeti biñan biluuse njímmín nhabí héd ma, ii ttin taas bóji ma. »

³¹ Mma Ibreema ma yaa ngi Agitili Bge ma, ayaama : « Héy ! Ganti ugí mo Ateengini feri ma fndúba, insaanti ngi hú ma ! Ndu uwéeti biñan biluuse njímmín nsibi héd ma, unwooti bóji ma ga ? » Agitili Bge ma yaama : « Haní, biñan biluusi njímmín nsibi ba ntínga. » ³² Umaa wi Ibreema ma yaa ngi Agitili Bge ma, ayaama : « Héy ! Ateengida, so udúuturni. Umbagi raay. Waabo fo gí fsaanti fnsóoti fiinda ma. Ndu uwéeti mo biñan biluuse njímmín héd ma, untaas bóji ma ga ? » Agitili Bge ma yaama : « Haní, ganti biñan biluuse njímmín loṅ gí mo héd ma, ii ttin wooti bóji ma. »

³³ Bima Ibreema ma saantíman habe asów, mma Agitili Bge ma tów. Ibreema ma jíigiti nan.

19

Haala wooti Sodom

¹ Iyoo. Bima njuuma ma téegni, mma ḡmalaygo bisib ma gati Sodom ma. Bima bigatín Sodom ma, umaa wi biwéeti Lot ma mmeese a byaatím bóji ma. Bima he biitam bà, mma aluusu, agaṭ ngi bà, agúdibà an a boja. ² Ayaabà : « Binto, binate, léey ma yóolu. Sam babinte a baale wiinda.

Inñaabaa wéde, banan wose giinjim baa ma, banan riṅe. Ndi buti ma ñaan mo banan diis a giluutam baa ma. » Bidaaji ma aa nnaṅ. Biyaa binriṅ a bbantiba. ³ Bari an wee ma undúba Lot ma godibà am bidan naṅa. Bima binaṅni, bita a baale ngi hí. Umaa wi Lot ma soog biyaati bigilli ma.

Ayaabà sam bilotod bidaaji bémbege ḡbúur degbidegba ngi fsuufi fboonje. Bima bilotodim bége, mma anúmtibà fsuufi ma, biwom.

⁴ Bima fítiro ma teegni, jandi binriṅe, mma bilaantin Sodom ma binte. Bitasa ma ngi biyolo ma bindúba yaantita a flantóo flanti. Bigati bilabire baalna Lot ma. ⁵ Bima bigatini,

bisoog Lot ma. Biyaama : « Bidaaji bigiindi ma dú ?

Númtibà. Bâmbaay ngi bà njal ma bâmbaay ngi binín. »

Bbaaym bilaanti bitída raabà. »

⁶ Mma Lot ma yaantite. Aban̄ bsúmbuti ma hat. ⁷ Ayaabà :

« Bintida, haní. Bambagi yaa gwil gwooy go. » ⁸ Umaa wi

Lot ma yaabà : « Bóg gí bidaaji bigiinda. Yís nabà. Nñaabà

baali wiinda njal ma ubiitam bembe, hali yaa fgañtí a

baale. » Ayaabà : « Ndi bafuun̄ti mo baay ngi ŋbi binín,

innúmtibaa ŋbi bifúla bisib bigiinda, bigi ma uhúrin yaa, bee

tta nene húr bilaante. Bamadabà yaa wi ma raambaa.»

⁹ Mma bilaanti ma ŋaatu. Biyaa ngi Lot ma, biyaama : « Wo,

bulu haj. Wo, wo gí adaaje haando. Fo unyaandi hú ga

anyósni ftoofim bâa ma ga ? Wi ma banyaana, we nyoofi wi

ma banyaana bidaaji bómboe. » Haji ma biyali binfíti Lot ma,

biyaa binwooti bsúmbuti ma. ¹⁰ Umaa wi bidaajina Lot ma

jawumate. Biyaatíma a hódí ngi bà. Biban̄ bsúmbuti ma hat.

¹¹ Bima biyaatímatim be, umaa wi biwooti ggítim bilaante

bémbege, bindan̄ ma ngi biduulu ma bindúba sam bimbagi

mada biitana. Bég gintandi sam bihúta a bsúmbuti ma, bee

mmada.

¹²⁻¹³ Mma bilaanti bisib bémbege saanti ngi Lot. Biyaama :
« Uu ggaadi biñaŋ bigolla a bóji wómmu ga ? To ngi biñaŋ
bigiindi ma, ŋbi bigiindi ma bindúba. » Waabo, bânwooti
bóji ma undúba. Agitili Bge ma siim giriijim bigi ma biñaŋ
bóji wómmu taagadtini. Ahúri yaa biñaŋ bóji wómmu gí
biwooy bitída. We wi tínga ahíttibâa, sam bânwooti bóji ma
undúba. So uto yaanti ngi ŋbi bigiindi ma ngi bigi ma nyen
bifúla bigiindi ma. ¹⁴ Umaa wi Lot ma to saantí ngi bigi ma
nyen ŋbi bifúla bigilli ma. Ayaabà : « Luusna, bâtoona !
Bâdétina bóji wo, gaatu Agitili Bge ma nwootiwi wammu. »
Bari bima bég siimni, binyaandi Lot ma he ta a ggaja fyoor
sam bitooy. Bee hhaɗ a wi ma he saantimbà.

¹⁵ Bima buɗi ma ñaanni, bilaanti ma godi Lot ma. Biyaama :
« Détina, unan yaantí bóji ma ngi aníndi ma ngi ŋbi bifúla
bisib bigiindi ma, banan to, sam bambagi lóod ngi bigolla,
yaa Agitili Bge ma, anwooti bóji ma waabo. » ¹⁶ Bari an wee
ma, bima bilaanti ma saantíni Lot ma habe, aa ddét. Umaa
wi bilaanti bémbege tag Lot ma fjif ngi anín hilli ma ngi ŋbi
bifúla bigilli ma. Bigesti nambà am bidan yaantí bóji ma,
bwallasaarna Agitili Bge ma bi tínga. ¹⁷ Mma alaanti ma

yaabà : « Ndi bgúudi raabaa mo, déti na am ba dda ga a
ggongo gembéle. Bambagi ñín a taan. Bambagi jeti
halóommu, wili ma ntíngana bambagi lóod, yaa Agitili Bge
ma, anwooti gbóji ma ndúba haandómmu.

¹⁸⁻¹⁹ Bari Lot ma yaabà : « Haní, binto, so udúuturni. Ii
ggim mada deta an a hala ma ggongo ma gín. Ge daaji
ndaani. Tano wo ngata a ñí a bsín, inan lóodi. Njal ma
ugédnin fiiñi fñaani fiindi ma ngi bwala saar biindi ma,
uɓalni nin a gilóodi gómmu, so udúuturni hatíde. ²⁰ Bóji
uduulu wolo wéle. So unan, inan déti nta a wi. Héd ma aa
ddaj. Mmada gati héd ma. So unan, inan bali gilóodi go
héd ma, yaa bóji ma duuli ndaani. » ²¹ Bima asaantin habe,
he ma fana nan wi ma asaantiman. He yaama : « Ndi bagati
mo héd ma, ii ttin wooti bóji wembe. ²² Bari numalna !
Déti na, bagati bóji wembe. Ii ttim mada yaa wiloolo jandi
bangati mo héd ma. » Wi ma wi tínga bintuugti bóji wembe
Soor.^a

²³ Bima bà Lot ma déti na bigati Soor, léy ma yaantiti.

²⁴ Mma Agitili Bge ma bad gbóji ma ngi gjoole, samindi ge

^a Bintuug bóji wembe Sowar gíni Uduulu, gaatu Lot ma yaa bóji wembe gí ndaani bóji uduulu

wooti gbóji ma binyaa Sodom ngi Gomor. ²⁵ Awooti fana gbóji ma ndúba nfi ffil ma fndúba. Hama wi Agitili Bge ma rosros biñan ma bindúba héd ma. Biñan ma lóodu bindúba. Gsuubim bàa ma woo ndúba.

²⁶ Bari bima bà Lot ma gín a ndéti, aninna Lot ma ñín a taan. Bima ańínni a taan, umaa wi alóodu. Bima alóodni, mma toom leetima. Sum willi ma nati toom utída undúba.

²⁷ Iyoo. Bima buti ma ñaanni, mma Ibreema ma luusu, ato hala ma ajetin ge ngi Agitili Bge ma. ²⁸ Bima ajetin haji ma, mma ańín ffilin Sodom ngi Gomor ma. Abiita ffili fe moon fndúba. Nati mtunda btída. Unyaandi gjooli gi ga a ffili ma. ²⁹ Habe wi Agitili Bge wooti ffili fembe fndúba. Bari an wee ma undúba, aa ttili Ibreema. Umaa wi abalti Lot ma ngi biñan bigilli ma, jandi anwooti gbóji ma bimeesin ge.

Nbi bfúlna Lot ma jód ñefe

³⁰ Bima gwil ge diisni, mma Lot ma goli ndaani. Aa tta ññoom anan meesi Sowar ma. Gigoli ma gí tínga ato ngi nbi bifúla bisib bigilli ma, am bidan gata a fgongo folo. Biwéeti ggúw a fi. Bimeesa a búw fgongo bolo. Bima bigín haji ma, ³¹ mma mbu untíiti ma saanti ngi ansibili ma. Ayaama :

« Héy ! Waabo bâbiita baabam bâa ma yolo. Bilaante aa tta ggí a feri ma fndúba, bigi ma uhúrin yaa, bég bà nyenbâa, sam bâdée ŋbi. ³² Waabo, binte, bânan jódi lísín greseen, bânanwi ñaa baaban bâa ma samindi asiigi anan deegem. Bânan riŋ ŋi hí wil ma ntíngana bâmada gitini ŋbi ŋi hí, samindi giɓul gilli mbaŋi mad. »

³³ Iyoo, njuuma ma, umaa wi biñaama lísín greseen fmbúnj. Bima biñaaman lísín greseen, mma adeegem. Bima adeegemni, mma mbu untíiti ma to riŋ ŋi hí. Bari bima ariŋni ŋi hí, baaban diimbà ma aa ttúr fo ariŋ ŋi hí. ³⁴ Flúti ma, mma mbu utíiti ma yaa ŋi unsíbili ma, ayaama : « Bso nriŋ ŋi baabam bâa ma. Mo fana bânnaama lísín greseen fmbúnj, wili ma ntíngana hú ma fana, unan riŋ ŋi hí, samindi bâmada gitini ŋbi bigilli ma samindi giɓul gilli magi mad. » ³⁵ Gimanda ge, mma biñaama lísín greseen ma hat. Bima adeegemni, mma mbu unsíbili ma fana to riŋ ŋi hí, bari Lot ma aa ttúr hat fo ariŋ ŋi hí.

³⁶ Habe wi ŋbi bifúla bisibna Lot ma jóɗ ñefe. ³⁷ Bima ñefem bàa ma ligirni, mma mbu untíiti ma dée mbu ulaante.

Mbu ulaanti he atuugma Moob^a. Mbi he, Moob ma, hé gí mammam bimoob. Bimoob, bég tíg gí haj an a wammú.^b

³⁸ Mma unsíbili ma fana bi bi dée mbu ulaante. Mbu ulaanti hembe, atuugma Benami^c. Benami hembe, he gí mammam biyamon. Bég fana tíg haj an wammu.^d

20

Ibreema dóogdoog bifilisti

¹ Iyoo, bima gwil gembe diisni, Ibreema ma yidu. Aluusu a tana Mamre ma. Ato nan meesi ginsayan ngi biñan bigilli ma. Ato meese a fnbig ma gíni a mñuugni gbóji gsibi ma gíni Gades ngi Jur. Flee folo bito meesi bóji wolo a fnbig fembe. Binyaa bóji ma Gerar. ² Mma Ibreema saanti ngi biñan ma. Ayaabà anín hilli ma gí aduuli hilli. Ayaabà Sara ma gí sóof hilli ma. Wa alama ma yaa samindi binúmmati anín ma. Alamin Gerar bintuug Abimeleg. ³ Bari gimanda golo Haala saanti ngi alama ma a nmende. Ayaama :
« Unlóodi, gaatu anín ma unúmtim bo, agí ngi anto. »

^a Moob mébti ngi híi baaban 6an a fhebru

^b An wammu gí gileena Musa, gíni anúmin Bsaantin Haala ma saftin yo Byalti ma

^c Benami gí mbina biyaada ma a fhebru

^d wammu gí gileena Musa

⁴ Bari we wéeti Abimeleg maa tta rinj ngi hí. Mma ayaa ngi Haala ma : « Ateengida, ii ttaagat. Unhabi bsul ma aa yyaa wooy ga ? ⁵ Gaatu ii ttúri yaa fo anín hilli hí. Ibreema ma yaan yaa he ga aduuli hilli. Sara ma fana yaan yaa agí sóofini ma. Ii mma jód ngi fiiñi fmoon. » ⁶ Haala ma yaama : « Fnse, nhúri yaa uu mma núm ngi fiñi fmoon. We wi t́nga njoona samindi umbagi taagati a ñi ma, unan rinj ngi hí.

⁷ Bari njóodtima anín hilli ma, gaatu Ibreema ma gí annúmi bsaanti biinda. Ansagadna ñi ma samindi umbagi lóod. Bari nduu mma hí njóodti mo, unlóodi ngi biñañdi ma bindúba. »

⁸ Bima buti ma ñaanni, mma Abimeleg soog bidoonj bigilli ma. Asaantíbà wi ma Haala ma saantini ngi hí a njmende. Bima asaantim bà, haan ! giiñe haabà. ⁹ Asoog nan Ibreema. Ayaama : « Wo, wi t́ngani udógdogtini habe ? Ii nna yaa uwooy bari unúmtini aboo wo. Wi ma uyaani ngi biñañn fbaango fiinda uu wwi janga yaa. Wee bboonj. ¹⁰ Wi t́ngani uyaatini habe ? »

¹¹ Umaa wi Ibreema ma yaama : « Fnse. Inyaandi biñañn ffili fómmu, bee ttúr Haala, bingee llébtí Haala. Ndi nyaabà mo anín hiinda hí, binhabni, wili ma nt́ngana banjati jód

anín hiinda ma. Wi ma wi tínga nyaatibaa aduuli hiinda hí.

¹² Fnse, hala ma agím bo, bâtoog faafa, bari bâa tti ttoog nna. Mma nyenma, agí nan anín hiinda. ¹³ Bari ndu ubiita ii bbaa saant, bima Haala ma yaani nin san nyaantite a baalna baabanban, inan ray ffili fómmu, a waatí we nsaanti ngi Sara ma. Nsagma samindi a ffilóo ffil bângati mo, samindi anyaa ngi biñan ma ngí andan hilli ma. Habe wi andaangini. »

¹⁴ Bima asaantini ngi Abimeleg ma habe, mma he jód bitagati gidan bigilli bigolo biíni ngi bilaante. Ajódbà ngi gsaají ngi gjíla, awún Ibreema ma. Anjóodtima Sara ma fana. ¹⁵ Ayaama : « Fnɔ́ig fiinda ma fo. Umada meesa a fí, hala ma súmнатin. » ¹⁶ Mma asaanti ngi Sara ma, ayaama : « Ubiita nwuundi andan hiindi ma gudi foro wilim bwoda. We ngédi yaa bsaanti ma sów. Biñandi ma bindúba nhúri yaa uu yyaa uwooy. »

¹⁷⁻¹⁸ We wéeti binínn baalna Abimeleg bindúba, Agitili Bge rúuf ñefim bàa ma. Abimeleg ma fana, aa yyet, gaatu anúmти anínna Ibreema ma. Mma Ibreema sagadbà Haala, wili ma ntíngana he daangibà. Bima Ibreema ma sagadmbà Haala, mma Haala ma daangibà. Haji ma wi bigi ma ñefim

bàa ma rúufim bindúba, mma bimada déeni ŋbi. Umaa wi Abimeleg ma fana yeti du.

21

Isaag déelu

¹ Bima gwil ge diisni, mma Agitili Bge dúwa Sara. Wi ma Agitili Bge ma saantin ŋgi Ibreema ma yaa ndi waatí we ntéegi mo, Sara ŋgiti mbi, umaa wi yaali du. ² Sara jóð mñefe, adée mbu ulaantina Ibreema ma a giyolin he ma. Mbi ma déelu waatí ma Haala ma saantini ŋgi Ibreema ma andéele. ³⁻⁵ A waatí ma Sara hembe gitini mbi, we wéeti Ibreema ma giti resi geme. Ibreema ma tuug mbi hembe Isaag. Bima mbi ma amadani glee gtaataala, mma Ibreema suuñama, njal ma Haala ma saantíman, san he yaa. ⁶ Mma Sara ma yaa : « Haala wunni glo ŋñaane, an ndan tooy. Waabo glo ŋñaani ma gaɗadni nim bo, hínoo híni siimgi, he fana ŋgí ŋgi glo ŋñaane. ⁷ Hila nsaanti ge ŋgi Ibreema yaa ñi, Sara, nyeri mbi ? hila nyaandi yaa, fo Haala bbâa ñaa mbi, ñi ŋgi Ibreema ma, a giyolo bâgím bo, bari añaabâa hí. »

Hagar ngi Ismeela ma yaantu

⁸ Iyoo, bima mbúuta ma lígirni, mma Sara ma yaantíma a gdiin. Bima ayaantíman a fdiin, umaa wi Ibreema ma yaa feet undaŋ. ⁹ Bima ayaani feet undaŋ, mma Ismeela, he too mbúuta ma. Ismeela, he gí mbina Ibreema ma ngi Hagar, hí ma yaantitin Misira. ¹⁰ Bima mbin he toon Isaag ma, mma Sara ma raaw. Sara ma saanti ngi Ibreema, ayaama : « Bes ayaata adaŋ hómmu ngi mbini ma bindúba. » Ayaama : « Bógi, besbà a baali ma, gaatu ndu ulóodi mo, mbina adaŋ hómmu aa jjanga ŋatide ngi wil. Mbi hiinda, he hí janga ŋatide gwil giinda ndúba ttu. »

¹¹ Njal ma asaantíni Ibreema habe, añaangiri glona Ibreema, gaatu Ismeela fana gí mbini ma. Aa tti fuuŋ, anaman bes. ¹² Bima añaangirngi be, umaa wi Haala saanti ngi Ibreema ma, ayaama : « Riŋti glo giindi ma a bboorin ataasa ma ngi nnan diinbà ma. » Ayaama : « Mm, besbà. Njal ma Sara ma saantinam bembe, hamma wi unyaay. Gaatu wi tingan ? Fnhalíri bsaant ma nyaan yo ngi hú ma, fee ttin gí a hí. Fe giti a Isaag. He janga ŋati ateengin baali ma, gaatu a ŋmúmurn he hí fnhalír ma nyaan yo mbi bi ga. »

¹³ An wee ma undúba Agitili Bge ma yaama, ayaama : « Bari mbina ayaati ma, hi ma fana, indúwama, samindi nmúmur bigilli ma nñób. Bimbi bi gí bsul mdaŋ, gaatu he fana gí mbidi ma.

¹⁴ Bima buti ma ñaanni, mma Ibreema ma jódi booton njaande, asudwi wéde, ajód nan ngi wii woma, mma aña Hagar, san he bagwi. Abesma nan ngi mbi hilli ma. Umaa wi Hagar ma luus ngi mbi hilli ma. Bitów. Bito ray a fnbig folo, a fñaanin seefi. Héd ma bintuug Berjeba. ¹⁵ Bima bitoon, am bidaaji a fnbig fe, we wéeti wédi ma bigaadni, we sów. Umaa wi Hagar ma biita mbi hilli ma, he boow. Mma aŋati he ma a bta bolo bduulu baaji. ¹⁶ Hi ma diisi nan a gíti, adaaji nduulu, ato júuge. Ayaa : « Sam mbagi biita mbida ma a gilóodi gilli ma. » Wi ma wi agí haji anriiji. ¹⁷ Umaa wi malaygon Haala gín a téda gúugama, gaatu Haala siim giriijina atas ma. We malaygo ma saanti ngi hí. Ayaama : « Hagar, wi unriiji di ? Umbagi gole. » Ayaama : « Haala siim fladina atas ma a bta bembe. ¹⁸ Luusi, uto luusluus mbi hiindi ma, unaman gaaru. Mbúuta aa ggin lóodi waabo, yaa

Agitili Bge yaana ambuni ñmúmur bigilli ma. Bég ññób
ndaani am bidan gí fbango fndañ. »

¹⁹ Bima malaygo ma saantin ngi Hagar ma habe, umaa wi
Haala ma húbiti ggíti gilli ma. Mma abiita gaaje hala willi
ma. Bima abiitangi, umaa wi Hagar ma jódi booton njaandi
willi ma, atówi riiti wéde. Ajód nanwi, anúm atasi ma.
Awunma nan wéde ma samindi he siigi.

²⁰ Umaa wi Haala daangi atasi hembe a gijufani gilli ma.
Bima ajufani, amada ndaani buuntañe. Ameesa a fñaanin
seefi ²¹ a fnbig ma binyaa Baran. Bima ateeni fyeñde, mma
nnan diimbà ma gitidma anín gíni halin Misira.

Ibreema halir ngi Abimeleg

²² A gilee ge alamin fnbig ma Ibreema ma gím bembe
bintuug Abimeleg. Ahotin gitim bisuum bigilli ma bintuugi
Bigol. Flee ffoda alama ma luusu nga ahotin gitim bisuum
bigilli ma. Bito butina Ibreema. Bima bigatin ngi hí, mma
alama ma yaama : « Bâhúri yaa Haala ngina daangi mo waató
waatí. ²³ So udiile a gítin Haala, so usaantini yaa uu ttin
dóogdoogni. So usaantini yaa uu ttin dóogdoog ñbida ma
ngi ñmúmurda ma. So usaantini yaa njal ma nyaanan

gboonje, uninin saanti hú ma fana unyaani gboonje, unan yaa biñan̄n ffili fómmu uboonje, a ffili ma ugíni adaaje.

²⁴ Njal ma Abimeleg ma saantin ngi Ibreema ma, Ibreema fana nan̄u. Ayaama : « Mhm. Nnan̄u. »

²⁵ Umaa wi Ibreema ma saanti ngi alama ma. Ayaama : « Wil uwoda, biyaati bigiindi bigolo b́óti gaaji giinda ma. »

²⁶ Umaa wi Abimeleg yaama : « Wi t́ngani uu ttin saant ? Am mo, ii tt́uri yaa fo bijódi gaaji giindi ma. Ii tt́ur hí ma yaani habe. » ²⁷ Bima Ibreema saantin ngi Abimeleg ma habe, umaa wi ajódi gsaaj́ bigolo ngi gj́la. Awunbà Abimeleg. Ayaa fnhaĺr ngi Abimeleg ma. ²⁸ Mma Ibreema jóg n̄bin gsaaj́ binín faajingooda bigolla. Ajétibà batí. ²⁹ Bima Abimeleg biitan habe, ayaama : « Wi t́ngani unjéti n̄bin gsaaj́ bógi bati ? » ³⁰ Mma he wéligima, ayaama : « Inwunna gsaaj́ bógi. Ndu utag mo gsaaj́ bómbogi, we ngédi yaa unan̄ yaa ñí ma hí teen̄ gaaji gómmu. » ³¹ Umaa wi t́nga bintuugi gaaji gembe Berjeba, ǵini Gaajin fnhaĺr, gaatu héd ma wi Ibreema ngi Abimeleg yaati fnhaĺrm bàa ma.

³² Bima biyaani fnhaĺr ma a Berjeba bisów, Abimeleg ngi Bigol ma luusu, bijíige a fn̄bigm bifilistin. ³³ Ibreema ma n̄at

héd ma. Bima bég tóoni, mma asug bta bolo, bintuug
btamari. Btamari bembe, bima asugm bi, mma ariinga
ftuugina Agitili bge, hí ma gíni Haalam bge ma. ³⁴ Bà
Ibreema tíg meese a fnɔ́igm bifilstin fembe. Biwúfli héd ma.

22

Haala ñínñín Ibreema

¹ Bima gwil gembe diisni, umaa wi Haala ñínñín Ibreema.
Asoogma, ayaama : « Ibreema. » He weligima yaa : « Ñí ma
ho. » ² Ayaama : « Jódi mbu uwoda hiindi ma gíni Isaag ma,
hí ma utúmni a fiiñi fiindi ma. To ngi hí a fnɔ́ig folla
bintuug Morija. Ndu ugati mo a fnɔ́ig fembe, unninin hí
habadi sam ulébtini. » Mbi hiindi ma hí unhabadni, unaman
téd an asúsu. Ndi bagati mo a fnɔ́ig fembe, unhabadni hí a
fgongo folo, fi ma ingédna. »

³ Bima Haala saantini ngi Ibreema ma habe, bima buti ma
ñaanni, umaa wi Ibreema ma luusu. Ajas léeja wi ma antédi
hí ma anhabadi Haala ma. Ayíd nanwi falí hilli ma. Ato ngi
mbi ma ngi biyaati bigilli bisibi, bitasa. Bitów, bijódi bsín a
fnɔ́big ma Haala ma saantim bembe. ⁴ Flee fnhabali ma mma
Ibreema ma ñín. Abiita fgongo ma a gíti habéle. ⁵ Umaa wi

asaanti ngi biyaati bémbege. Ayaabà : « Sam banjati ngi falí ma, bagani yoon, gaatu indiisi ngi mbi hiinda ma. Bânto lébti Haala. Ndi bâlébti mo Haala ma, bânñóodti haandómmu. »

⁶ Umaa wi Ibreema ma yidi mbi hilli ma léegi ma wii sada ma. Hí ma jóð nan gjoole ma ngi mbanjí ma. Bitóo nan, bà bisib ma. ⁷ Bima bigín a bsín, mma mbi hilli ma ðaama, ayaama : « Baaba ? » He yaama : « Wo, mbida. » Isaag ma yaama : « Léegi ma wo, gjooli ma go, bari mbin saají ma hí dú, hí ma bânto haba bânan téd an asúsu? ⁸ Ibreema ma weligima, ayaama : « Haala ma hí nwunbâa hí. » Umaa wi Ibreema ma diisu a gíti ngi mbi ma am bidan gati hala ma Haala ma gédman.

⁹ Bima bigatini haj ma, umaa wi Ibreema ma bare hala ma anhabad Haala ma mbi hilli ma. Ariñ nan léegi ma héd ma. Umaa wi ajódi mbi hilli ma, ahal. Bima ahaliman, ariñma nan a léegi ma, ¹⁰ ajód nan mbanjí ma. Ayaa samindi adasma giladi. ¹¹ Bima ajódni mbanjí ma ayaa sa adasma giladi, umaa wi asiimti Malaygon Agitili Bge nsoogmati títa a téda. Ayaama : « Ibreema, Ibreema ! » Mma awéligima, ayaama :

« Ñí ma ho. » ¹² Malaygon Haala ma yaama : « Yoontey. Umbagi yaa atasi ma wiloolo. Waabo mbiita yaa uu lloo bsaanti biinda ma. Uu nni joo an ganti ngi wiloolo, an ganti ngi mbu uwodi hiindi ma. Mbiita yaa uhata a ñí ma. Waabo ulébtini ndaani faŋ faŋ. »

¹³ Bima lbreema ma siimni habe, umaa wi abiita berin saají. He gí hala willi ma. Abiita he, bta labire ntéb gilli ma. Umaa wi lbreema ma jód saají hembé ahab. Ahab saají hembé a fjúmni mbini ma. ¹⁴ Bima ahabman, atédma nan an asusu. Habe wi alébtí Haala ma. Mma atuugi ffili fembe. Ayaa : « Agitili Bge ma hí nwun wi ma bâtaaranan. » We wi tínga an waabo bingi yaa mo : « A fgongon Agitili Bge, hí de nwunbâan wi ma bâtaaranan. »

¹⁵ Umaa wi Malaygon Agitili Bge gín a téda saanti ngi lbreema hat. ¹⁶ Ayaama : « Njal ma unaŋni bsaanti biinda ma, an ganti nsagna samindi uhabadni mbu uwoda hiindi ma, uu lloo, nyaa waabo insaanti yaa indúwana. Iii ttin guunŋta a bsaanti biinda ma am bge. » ¹⁷ Ayaama : « Indúwana. Inwunna ŋmúmur fmbúŋ. Binñóbi njan gbuute a téda, njan ŋbin séefi a gbatin jogu undaŋ. Biginóo bigini

ngí bimajim bàa ma, bége ngí a fjiifm bàa ma. » ¹⁸ Ayaama :
« A bboorin múmur hiindi holo, indúwa bsulóo bsul gín a
feri fómmu. Múmur hiindi ma tínga indúwa bsulóo bsul gín
a feri ma fndúba. Habe wi inyaay gaatu unaŋ bsaanti biinda
ma.»

¹⁹ Iyoo, bima gwil ge diisni, umaa wi lbreema ma ŋóodi ngi
Isaag. Biŋóodi hala ma biyaatim bàa ma ŋatini ngi falí ma.
Bima bigatini, mma bijígi bindúba a fnɔ́ig ma bintuug
Berjeba. Héd ma wi bigí mmeese.

Aduulna lbreema giti ŋbi

²⁰ Bima gwil gembe diisni, mma bisaanti ngi lbreema
gwilna aduuli hilli ma gíni Nagor. Biyaa he fana giti ŋbi.
Nagor ma, anín hilli bintuug Milga. ²¹⁻²³ He dée ŋbi
bitaataala. Mbu utíti ma bintuug Us. Gtuugim biduulna Us
ma go : Bus, Gemowel, Aram, Gesed, Haso, Bildag, Yidlaf ngi
Betowel. Nagor gí nan ngi binjéji bisibi. Holo gí Aram,
mbina Gemowel ma. Holla gí mbu ufúla bintuug Rebega
gíni mbina Betowel. Aduulna lbreema hembe, he gí ngi ŋbi
bitaataala nga anín hilli ma, gíni baalin baali ma. ²⁴ Ayeŋ nan
yeegile adan binyaa Reyuma. Ngi he hi abi bi giti ŋbi

bitahla. Bég gí Teba, Gaham, Tahaj ngi Maaga. Bég bindúba gí ɲbina Nagor.

23

Sara ma lóodu, mma Ibreema ma wús fťíila

¹⁻² Iyoo. Bima gwil gembe diisni, bà Ibreema ma to meese a bóji wolo bintuug Giriyaṭ Arba gíni Hebron, a fbangon Ganaan. Bima bigín héd ma, héd ma wi anín hilli ma lóodu, hí ma gíni Sara. Bima he lóodni, he mada resi ggeme ngi njímmín nsibi ngi resi faajingooda. Bima he lóodim be, Ibreema ma tigbi ndaani. Aga a giriij. Ariiji ndaani halana anín hilli ma. ³ Mma aluusu, ato reenindi ngi biñaṇṇ bóji ma gíni bihít. Asaanti ngi biñaṇṇ bóji ma.

⁴ Ayaabà : « Bahúri yaa ño ga adaajim béege. Anín hiinda ma lóodu. li ttúr hala ma inḁébma. Fondi bagaandadni mo hala uduulu, wili ma ntíngana mmada ḁébi anín hiinda ma. »

⁵ Bima asaantim bà habe, mma bihít ma yaama, ⁶ biyaama : « Anto, bâhúri yaa ugí haligal undaṇ béege. So uñín giḁébtí ginfana, gi ma boonjínatin hala ma uhúrin yaa ummada ḁébi anín hiindi ma. Hal aa ggin loo samindi uḁéb anín hiindi ma a giḁébi gilli ma. »

⁷ Bima bisaantin ngi Ibreema ma habe, umaa wi Ibreema ma luusu, agúdi bihít ma, gíní biñan bóji ma. ⁸ Ayaabà : « Sam basagni Efron, hi ma gín mbina Sohar, ⁹ samindi agaandadni búw fgongo billi ma. » Ayaa : « San he gaandadni bi wili ma tígana mmada béb anín hiinda ma haj ma. Búw fgongo ma ga a suubi willi ma. » Ayaabà : « Sam basaantima samindi awunim bi. Inñaama sujin wi ma undúba a gimaaram baa ma. »

¹⁰ We wéeti bima Ibreema ma saantin habe hina Efron ma gín ateengim búw bembe gí mmeese halam binto bigolla, bihíti ma. Biga a gireenjindim bàa ma, a byaatín bóji ma. Asiim wi ma he saantin undúba. ¹¹ Efron ma yaama : « Wee ggí wiloolo. Inñaana suubi ma ngi búw ma ndúba. A gimmaaram biñan bigiinda ma inwunna wi sam uéb anín hiindi ma.

¹² Bima Efron ma saantini habe, ayaa anwunma suubi ma, Ibreema ma gúdi hat a gítim biñan ma. ¹³ Ayaama : « Hani, so ujód gudi ma umaa wi inwústi suubi ma. Uninin ñaa suubi ma, inan béb anín hiinda ma fana a búw ma. » ¹⁴ Mma Efron ma weligima, ayaa : ¹⁵ « Anto, wee ggí wiloolo.

Sunjin suubi ma gí gudi foro ggemi gtahla, bari inñaana wi.
So uḁéb aníndi ma. »

¹⁶ Bima asaantiman habe, umaa wi Ibreema ma jód gudi foro wembe, alíigi njal ma bingínwi yo liig a gilee gembe, añaama nan gudi foro ggemi gtahla ma, ajód nan suubi ma, ateenḡ. Ayaawi a gimaaram binto ma maarani.

¹⁷ Habe wi Ibreema ma wús suubi ma gín a Magbela ngi Efron. Suubi ma gí gintañilen Mamre. Awústi suubi ma undúba ngi búw fgongo gín héd ma ngi ta ma gín a suubi ma unduba. ¹⁸Awúswi a gimaaram biñanḡ ma bindúba gín a byaatím bóji ma. ¹⁹ Bima awúsin wi, umaa wi ajódwi, aḁéb anín hilli ma. Aḁébma a búw fgongo ma, a Magbela, a suubi ma gí gintañilen Mamre. Héd ma wi aḁébma. Bóji ma gín héd ma, we gí Hebron, a fnbangon Ganaan. ²⁰ Awús suubi wembe ngi bihít gaatu héd ma wi raama, aga ḁéb biñanḡ bigilli ma. Habe wi Ibreema ma wúsi suubi ma ngi búw fgongo ma undúba.

Isaag ma yen̄du

¹ Iyoo, Ibreema ma yolo ndaani. We wéeti Agitili Bge ma dúwama a gwil ma ɲdúba. ²⁻³ Flee ffoda, asoog ahotin gitim biyaati bigilli ma, hí ma wuflin ngi hí. Gwil gilli ma ɲdúba ɲati a fjifn he ma. Ayaama : « So udiili a gítin Agitili Bge, hi ma uhúrin yaa, agí Alamin boji ma nga a tédi ma undúba. Undiili unyaa wi ma insaantina. Mbi hiinda ma teegi fyen̄de. Umbagima géged anín a fbango ma bâgínam bo gíni Ganaan. ⁴ So uto a fbangon baɲ, unan gaɲi ngi bibiyaada ma. Ndu ugati ngi bà, so ujóg afúlim bàa ma, samindi Isaag yen̄ma. »

⁵ Ahotin gitim biyaati ma yaama : « Iyoo, intóy. Bari mbolo ndi nsaanti mo ngi afúli ma agee naɲ samindi mbinti ngi hí béege. Waabo ndi aa tti naɲ mo bin a fbango fómmu, mbi hiindi ma mada to a fbango fembe ga ? » ⁶ Ibreema ma yaama : « Hani, mbi hiinda ma mbagi to héd ma feren̄ !

⁷ Agitili Bge ma hí yaantíni a baalna baaban baɲ, anúmtini nin hando. Ayaa samindi nyísti fbangon baɲ, i ttinam bin mees hando. Umaa wi tínga Isaag hembe aa ggim mada to

anan bésiri anín hembe. Gaatu ayaa anwun ñmúmur
bigiinda ma fbango fómmu gíni Ganaan. Agitili Bge gíni
Alama a téda, he hi saanti yaa anwunfi ñmúmur bigiinda. »

Ayaama : « Agitili Bge ma hí nhíti malaygo hilli ma, hí ma
uhúrin yaa, he nhotina a gíti samindi uhúta afúli ma mbi
hiinda ma nyenŋ ngi bà. Ndu uto saanti ngi afúli ma, annaŋi.

⁸ Bari ndi afúli ma aa nnaŋ mo, ngette mbi hiinda he hí inyísi
anan to. » Ayaama : « Ndi afúli ma aa nnaŋ mo a tti nam bin
haando, inyaantína a fyiindi ma undiili. Umbagi núm mbi
hiinda ma héd ma. »

⁹ Bima Ibreema saantíni ayaati hilli ma habe, umaa wi adiili
wi ma he saantíman samindi ayaa. ¹⁰ Mma ayaati hembe jódi
ññongome bijímmín, bigina Ibreema, ngi gwíl gboonje.

Bima ajódin gi, mma ayidigi ññongome bémbege. Ato ngi
bà, an adan gaŋi a fbangona Ibreema ma. Bintuugi fbango
ma Siri. Agaŋa a bójina Nagor, gíni aduulna Ibreema.

¹¹ Iyoo, bima atooni bóji wembe, mma ato ngi ññongome a
gaaje. Gaaji ma ga a fñaanin bóji ma. Bima agatini ngi bà a
gaaje, mma agúdgu dbà samindi bimada yabna. Bima
agúdgu dm bà, we wéeti njuuma ma téegu, waatí ma binín

bintem bhajin wéde. ¹² Mma asag Haala. Ayaama : « Agitili Bge, nhúri yaa hú ma ga ateengina ateengi hiinda ma.

Insagna samindi wi ma he saantítinin san nyaa, so udaangini samindi mmadawi yaa. So uyaa ateengi hiinda ma gboonje a gwil gómmu. ¹³ Njal ma ubiitam bo, ngí bjete a gbatin gaaji gómmu. Ndi bifúlim bóji ma binti mo bhajin wéde, ¹⁴ insag afúla awoda san he waltí gitúmti gilli ma, aninin wun wéde, san nsiigi. Insagna, nda ayaa san nsiig wéde, anan yaa anwundi ññongome bigiinda bómbogi, samindi nhúri yaa hí ma hí ujógni. Hí ma hí mmada gí anínna Isaag ma. Ndi we gitili mo wee wi ngédni yaa udaangi ateengi hiinda ma. »

¹⁵ Iyoo. Bima atígni a bsagin Haala ma, mma abiita afúli holo binte. He bintuugi Rebega. Rebega gí mbina Betuwel. Betuwel gí mbina aduulna Ibreema gíni Nagor ngi anínni ma bintuugi Milga. Rebega he binte a gaaji ma. Abag gitúmti gilli ma. ¹⁶ Agí afúli ma uhúrin yaa aboonji ndaani ñína. Aa tta nene biitirande nga alaante. Bima agatini, ahaji wédi ma aga a mñóodi, ¹⁷ mma ayaatina Ibreema ma númale. Ato reenjindi ngi hí. Ayaama : « Afúlo, so uwunni wéde, insiigi. »

¹⁸ Mma Rebega ma wali gitúmti ma. Ayaama : « Baaba, mma siig wédi ma. »

¹⁹ Bima awunmani wéde asiigi, mma ayaama : « Yon̄te, inwundi ṅñongome bigiindi ma samindi bisiigi am biroji mo.

²⁰ Mma Rebega ma sud wédi ma a súw ma ṅmala ma nsiigi.

Anoodi a gaaji ma a ṅdėti, ato haji wéde, asud. Bég siigi bindúba am bidan roja. ²¹ Bima afúli ma gín a bhajin wédi ma, we wéeti ayaat̄ina Ibreema hembe, ajete anñínma samindi ahúri fo fnse Agitili Bge ma gédma yaa afúli he gí hi ma agéggeḡni Isaag ma. ²² Bima ṅñongome ma rojini, umaa wi ayaati andan̄ hembe jódi gilon̄lon̄ gindan̄ gisanu ṅi ṅtooma gsibi ṅdan̄ gsanu, añaa afúli ma samindi he teengi. ²³ Mma ayaati ma baama : « Halla bintuugi faafan diin ma ? Agíngi giriṅi ga ? »

²⁴ He yaama : « Faafanban̄ ma binuugma Betuwel. He gí mbina Nagor ṅi Milga. ²⁵ Uun̄, faafanban̄ ma, agí ṅi giriṅe. Bâgí ṅi lofi ṅi gale fmbún̄ fana wi ma uhúrin yaa ṅñongome bémbege, bimmadawi woma. »

²⁶ Bima ayaat̄ina Ibreema ma siimni habe, umaa wi agúdi Agitili Bge, ariingama. ²⁷ Ayaama : « Agitili Bge, imbaaratina.

Ugí Haalana Ateengi hiinda ma gíni Ibreema. Hú ma hi gí Haala aluuse. Ungi yaa mo winóo wini usaantin mo, unge guunṭa a wi. Ungi tag mo Ibreema gboonje waatóo waatí. Hú ma hi númtini hando butina bibiyaamana Ibreema ma. We wi tínga mbaaratinate.»

²⁸ Iyoo, bima we yaantin haj, umaa wi Rebega ma détu, ato an a baale, a hódina nnan diimbà ma. Mma asaantí biñan ma wi ma gitilimatin a gaaji ma. ²⁹⁻³⁰ We wéeti bima ansaantibà, sóof hilli ma gí haj ma, hi ma binyaa Labaan. Bima he biitani gilonṭon ma ngi ṛtooma ma Rebega ma gaadtin, bima he siimni bsaanti billi ma a bboorna adaaji ma, umaa wi Labaan ma détu, ato an a gaaji ma. Areenjindi ayaatína Ibreema hembe a gaaji ma ngi ṛñongome ma.

³¹ Ayaama : « Nhúri yaa Agitili Bge ma hí dúwana ndaani. »
Ayaama : « Wu unyaa hando a fñaani fo ? Binte bâto a baale. Mmegesi giriṇi giindi ma ngi gii ṛñongome ma bindúba. »

³² Mma ato ngi bà am bidan gaṭ a baali ma. Bima agaṭin a baale ma ngi bàa ma, mma awalti gwilin ṛñongome ma. Mma añaama lofi ngi gale. Ayaa samindi he ñaa ṛñongome bigilli ma. Añaama wéde, he nan wosi giinji gilli ma ngi giim

bigi ma agitini. ³³ Mma biñaa bidaaji ma suufi. Umaa wi ayaati hembe yaabà, ayaa : « Jandi bânwom mo suuf ma, insaanti wi ma mbiniditini. » Laban ma yaama : « Iyoo, saanti. »

³⁴ Ayaabà : « Ño gí ayaatina Ibreema. ³⁵ Ibreema ma gí hali ma uhúrin yaa, Agitili Bge dúwama ndaani. Agí ateenga andan. Agitili Bge wunma ñmala fmbúnj : gsaají, gjíla, ññongome, gfali. Agí ngi sanu ngi gudi foro fmbúnj, ngi biyaati gidan, bilaanti ngi binín ma fana. ³⁶ Bari Ibreema hembe, anín hilli ma gí Sara. Bima ayeñni Sara, bee jjéji gitini mbi. Bibi bi giti mbi a giyolo. Mbi hembe, waabo he ligiru. Hí ma hí añaa naful willi wembe undúba. ³⁷ Waabo ayaa sa ndiili yaa inyaa wi ansaanti. Ayaa mbi hilli hembe, samindi imbagima géged anínn fbango ma ammeesi gíni Ganaan, ³⁸ samindi mbinte bójin diimbà ma a baalna faafan diimbà ma. Ayaan yaa ndi ngati mo ngi bibíyaamani ma, héd ma injanga géged mbi hilli ma anín. We wi tínga mbinte. »

³⁹ Bima asaantin habe ayaabà : « Bima Ibreema ma saantinin, nyaama, "Ndi nto mo ndi ngég mo afúli ma, ndi

afúli ma aa nnaŋ mo samindi ambinte a fbango fo, Ganaan ma, njal ma inyaay ?" ⁴⁰ Ayaan yaa : "Agitili Bge, hí ma inlébti, he hí nhíti malaygo hilli ma. Hí ma hi mmegeesi bsín ma mdúba jandi ungati mo butina bibíyaada ma samindi uhúta a afúli ma mbi hiinda ma nyeŋ a bà." ⁴¹ Ayaan yaa fyiindi ma añaanini, ayaa ndi nto wéeti mo bidéena afúli ma, ndi nto saanti mo, be gee nnaŋ bsaanti ma insaantibà, anluujini a fyiinde ma añaaninim bembe.

⁴² Iyoo. Bima ngatini a gaaji ma, umaa wi nsag Haala. Nyaama, "Agitili Bge, Hú ma hí gí Haalana ateengida ma gíni lbreema ma. So udaangini a fyiindi fómmu. ⁴³ Waabo, a gaaji ma ngím bo, ndi bifúli binti mo bhajin wéde, insag afúla holo samindi awunni wéde. ⁴⁴ Nda ayaa mo san nsiig wédi ma, anan yaa anhajadi ññongome bigiinda ma wéde, san nhúri yaa hí ma hí ujógni samindi mbina ateengi hiinda ma yeŋ." ⁴⁵ Habe wi nsag Haala. Bima ntígni a bsagin Haala ma, mma mbiita Rebega hütte. Abagti gitúmti gilli ma. Ahajigi wéde ayali bto. Mma nyaama, "Afúlo so uwunni wéde, insiigi." ⁴⁶ Umaa wi anumale, awal gitúmti gilli ma, ayaa san nsiig wédi ma anan wundi ññongome bigiinda ma.

Bima nsiigni, ahajad nambà wéde bindúba. ⁴⁷ Mma nbaama, nyaama, "Wu ugí mbina híla ?" Ayaan yaa, "Ño gí Rebega gíni mbina Betuwel. Ngí njéjina Nagor ngi Milga." Bima asaantitinin, ntúmma gilonlon ma a bfun billi ma, ntúm nan ntooma gsanu ma a gjif gilli ma. ⁴⁸ Bima nñaamani gwil gembe, mma ngúdi Agitili Bge, mbaaratima. Nriingama, hí ma gín Haalana ateengida ma. Nyaama, "Nhúri yaa hú ma hí gédni bsín. Hú ma hí númtini an hando. Ugédni afúli ma mbina Ibreema madan yeŋna, gíni mbina bibiyaama bigilli ma." »

⁴⁹ Ayaabà : « Waabo nhúri yaa bahúri gwil ma ndúba gi ma mbinidtini. Waabo wil uraani samindi basaantini gwil ma wi ma nsaantim baa fo banan walla baa nnan. Wil uraani samindi nhúr ndu ugí mo banyaa ateengi hiinda ma gboonje, samindi nhúr wi ma njangan yaa. »

⁵⁰ Bima asaantim bà habe asów, mma Bétuwel ngi Laban ma weligima. Biyaama : « Bâhúri yaa Agitili Bge ma hí, he yaa gwil gómmu ndúba. Bsaanti ma sów. Bâhúri yaa bâa bóg aa mmada yaa wiloolo. ⁵¹ Waabo mbi ma ho. Too ngi hí,

anan ga anínna mbina Ibreema ma. We gí wi ma Agitili Bge ma yaani.»

⁵² Bima ayaati ma siimni bsaantim bàa ma, umaa wi agúdu an a bója. Alébtí Agitili Bge, abaaaratima. ⁵³ Umaa wi ayaantí gwil bhale nfana ngi gwil gsanu ngi ggudi foro añaa afúli ma. Mma ayaantí ggado nfana. Awun nan nnaan diimbàna afúli ma ngi sóof hilli ma. ⁵⁴ Bima añaaam bà gí, umaa wi biwomtu. Bidaaji ma riŋ héd ma.

Bima buti ma ñaanni, mma ayaati ma soog binjatí ma ayaabà : « Sam bayisni, inan jíig a baalna ateengida ma. » ⁵⁵ Nnan diimbàna afúli ma ngi sóof hilli ma yaama : « Haní, so uyoonte nduulu, samindi afúli ma ŋati glee gjímmín hando jandi bantoo mo. » ⁵⁶ Ayaabà : « Sam bambagini joo btoo ma. Agitili Bge, he hí daangini a gwil gómmu. Sam banan wi ma nsaantimbaa. Injóod a baalna Ibreema ngi afúli ma waabo. » ⁵⁷ Biyaama : « Yoonŋte, bânsoogti afúli ma, bânbaama ndu ugí mo annan mo. »

⁵⁸ Bima bisoogtini afúli ma biyaama : « Rebega, unto ngi alaanti ho ga ? » Afúli ma yaabà : « Uunŋ, into ngi hí. »

⁵⁹ Mma biyísma, sa ato. Umaa wi ayaati hembe ngi bilaanti

bigilli ma nto ngi afúli ma ngi hí ma bambaneman a gimbúuta gilli ma. ⁶⁰ Bima bibareni btoy, mma bidéeni ma yaa : « Yoonṭe, bândúwa Rebega ma. » Mma bidúwama, biyaama : « San Haala dúwana hala ma unto fyeṇde ma, unan giti ṇbi ngi ṇmúmur fmbúṇ.» Biyaama : « San Haala ṇmúmur bigiindi ñob ndaani faṇ faṇ. San Haala ṇmúmur bigiindi ma mada bimajam bàa ma. »

⁶¹ Bima bidúwaman bisów, umaa wi Rebega hembe to ngi hí ma bambaneman yo ngi bifúli biyaati bigilli ma. Bilíb a ṇñongomena ayaatína lbreema hembe, bidoonma. He númbà.

⁶² Bima bigína a btow, we wéeti lsaag he mmeese a fbango ma gín Ganaan, ginsayan. Ata a gimuur ma bintuug Lahay roy. Ayaantiti héd ma. ⁶³ Bima njuuma ma téegni, ato a fnjiṇne samindi gloni ma ga a Haala. Bima agín a giriingan Haala, mma abiita ṇñongome ma hütte habele, bimbinte.

⁶⁴ Bima abiitam bà, mma atów samindi areenṇdi ngi bà. Bima anto reenṇdi ngi bà, umaa wi Rebega ma biitama. Bima Rebega ma biitaman, awalta a ñongome ma, ⁶⁵ ayaa ngi ayaati ma, ayaama : « Alaanti hila mbinte béle ? » Ayaati ma

yaama : « Ateengi hiinda ma gíni Isaag ma hí. » Umaa wi Rebega ma jódi ñóoma, ayúule.

⁶⁶ Bima bireenndini ngi Isaag ma, mma ayaati ma saantíma gwil ma ñdúba. ⁶⁷ Bima asaantíman gí, umaa wi Isaag ma fana nanu. Ato ngi afúli ma a hódim bbay ma Sara ma meesin yo. Ayeŋma, ananma. Mma fiiñi filli ma joolo. Nnan diimbà ma lóodu, bari waabo agí ngi anín hilli ma.

25

Ibreema ma lóodu

¹ Bima gwil gembe diisni, Ibreema bi bi yeŋ hat. Bintuugi anín hilli ma Gatura. ² Bima ayeŋni, agiti ŋbi bilaanti faaj. Gtuugin ŋbi ma go : Simran, Jogsan, Medan, Madiyan, Ijebag, ngi Juwa. ³ Jogsan dée nan Sabu ngi Dedan. Nmúmurna Dedan gí biyajur, biletuj, ngi bilum. ⁴ Madiyan, he dée Efa, Efer, Hanag, Abida, ngi Elda. Biñaŋ bémbege, bég bindúba gí biñaŋna Ibreema ngi Gatura.

⁵⁻⁶ Iyoo. Bima Ibreema ma tigni a bgúudi, awun ŋbina gyeegili bigilli ma gwil. Bima awunm bà gí, ayaabà samindi bito meese gintañile. Aa tti fuuŋ sam bimeese ngi Isaag hembe hala woda. Isaag, he hí awun gwil gilli ma ñdúba.

Isaag ma gí mbina Ibreema ngi Sara ma. Bigolla bége ayaa biwun.

⁷⁻⁸ Ibreema hembe, agúud ndaani. Amada resi geme ngi resi njímmín faajingooda ngi resu ujiif. Bima awuflini a bgúudi, mma alóod ngi fiiñi fjoole. Atów. ⁹⁻¹⁰ Bima alóodni, umaa wi ŋbi bigilli ma gíni Ismeela ngi Isaag jódma, bito 6éb a búu fgongo a suubi ma he wústin yo bima anín hilli ma lóodin yo. Awuswi ngi Efron, mbina Sohar. Bsulim bàa ma gí bihít. Suubi ma gí a Magbela, a gítin Mamre. Héd ma wi a6éb yo anín hilli ma gíni Sara. Héd ma binúmma fana, bito 6éb. ¹¹ Bima Ibreema ma lóodni, Haala dúwa mbi hilli ma gíni Isaag. Isaag ma, ato meese a gimúur ma binyaa Lahay roy. Héd ma wi ameese ngi biñan bigilli ma.

¹² Iyoo. Bsaanti ma bo a bboorna Ismeela ngi ŋmúmur bigilli ma. Ismeela gí mbina Ibreema ngi yeegili hilli ma gíni Hagar. Hagar ma gí yo ayaat adan̄na Sara ma. Ayaantiti Misira. ¹³ Ŋbina Ismeela ma bógi, títi antíiti ma an ansóoti ma. Gtuugim bàa ma go : Nebayot, Gerar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴ Mijma, Duma, Masaa, ¹⁵ Hadaad, Tema, Jetuur, Nabii, ngi Gedma. ¹⁶ Ŋbi njímmín ngi bisibi bóg bà agiti. Hinóo hini gí

yo mamman bsúl bwoda. Bigí bilamin súlm bàa ma ngi gbójim bàa ma. ¹⁷ Ismeela hembe, ato an amada resi geme ngi resi njímmín nhaabí ngi resi faajingooda, mma alóodu, atów. ¹⁸ Njímúmur bigilli ma to meese gintañile, títi a fnḡigin Hafiila an Sur. Ndu uyaantiti Misira, undiisi a fnḡigim bàa ma jandi ungati mo Asiri. Bii nnaṅ mmees a ffoda ngi bibiyaamam bàa ma. Biloobà.

Jagob ngi Iso déelu

¹⁹ Iyoo. Bsaanti ma bo a bboorna Isaag ngi biñan bigilli ma. Isaag gí mbina Ibreema. ²⁰ Bima Isaag hembe madani resi njimmin ntahla, mma ayeṅ anín. Anín he bintuugi Rebega. Rebega, he gí mbina Betuwel. Sóof hilli ma binyaa Laban. Fbangon diimbàm bàa ma gí Siri, a fnḡigin Mesopotami a téda. Bég bindúba gí bisiri.

²¹ Iyoo. Rebega hembe, mñefi billi ma rufu. Aa mmada déena. Mma Isaag ma sagadma Agitili Bge samindi he giti ṅbi. Bima asagadman Agitili Bge, Agitili Bge ma siimu, anaṅu. Mma ajód mñefe. ²² Bima ajódni mñefe, mñef billi ma gí ggúnsa. Nḡi bisib ma tógindi ndaani a mñef billi ma an he dan yaa : « Hey ! win wi ? » Mma ato ɓaa Agitili Bge wi

ma wi gín. ²³ Agitili Bge ma wélgima yaa : « Undée ɲbi bisibi. Nymúmurin ɲbi bisib bémbege ngí gbango gsibi. Nɲbi bisib ma binyoofnde. Unsíbili ma, he hí nyóofi untíiti ma sembe. Untíiti ma nga a fjifna aduuli ma. »

²⁴ Bima waatí ma teegni, mma adée ggúnsa ma. ²⁵ Antíiti ma, he samba ndaani. Añóbi ndaani búr. He bintuugi Iso. ²⁶ Bima Iso ma ndéeli, we wéeti aduuli hilli ma gíta a bbin. Antagi andaɲ hilli ma a fgoondin fiinj. We bituug ansíbili ma Jagob. A waatí ma Rebega hembé déeni ɲbi bisib bémbege, we wéeti Isaag ma giti resi njímmín faaj.

Iso gaandad aduuli hilli ma ffitin gindaɲ ma

²⁷ Bima bidéeni ɲbi bémbege, bég to am bilígir. Bima bilígirni, Iso hembé, he gí hal ma uhúrin yaa, afuunɲi fnjiɲne. Agí amahla andaɲ. Jagob he, he gí hal ajoole. Angi ɲati mo a baale. Ange to a mahla. ²⁸ Gwilna Iso ma súmti ndaani faafan diim bà ma, ayooofrooti Jagob ma, gaatu angíti núm baaban diimbà ma tíwn gyíti. Bari hí ma ngin ɲati mo a baali ma, gíni Jagob, gwil gilli ma súmtin ndaani adéeni ma.

²⁹ Iyoo. Flee ffoda Iso hembé yaantita a fnjiɲne. Bima ayaantitin a fnjiɲni ma, agiti ndaani ngi gul. Abóo ndaani.

Bima agatin a baale, awéeti Jagob hembe. He ga a blottin fsuufi fsamba fi ma gíni bsuɗa. ³⁰ Mma ayaa ngí he : « So uwunni fsuufi fsamba ma ulottim bo. Gul bóotini ndaani. » Bsaanti be tínga binyaati Iso ma Edam, gíni Usamba.

³¹ Jagob ma yaama : « Ndi nwunna mo bsuɗa bo, so unan yaa ñí ma hí jódi gindan ma. Hú ma nan ɗóodi aduuli ma. »

³² Iso yaama : « Gul habtini ndaani. Ndi nlóodi mo, we ttin gí wiloolo hí ma ngí andan ma. » Mma anan bsaant ma Jagob ma saantímatin.

³³ Jagob ma yaama : « So udiilini yaa ñí ma ngí njal andan hiindi ma. » Mma Iso ma diilu. Awun aduuli hilli ma ffitin gindan ma. ³⁴ Mma Jagob ma wun Iso ma ɗbúur ngi bsuɗa ma alottin. Bima awunni Iso ma fsuuf ma, he wom an ateeɗi, mma asiigi. Aluusuu, ato nan. Habe wi Iso ma deen fitin gindan ma.

26

Bà Isaag meese a fnɗigim bififlisti

¹ Iyoo. A gilee ge gul undan góbu a fbango ma njan a gileena Ibreema. Umaa wi tínga Isaag yaantita a fnɗig fembe, ato nan a fnɗigna Abimeleg, gíni alamin bififlisti ma.

Ato bóji ma binyaa Gerar. ² Bima atoni héd ma, umaa wi Agitili Bge ma hútilima. Ayaama : « An ganti gul undaŋ góbi mo a fnɔ́ig fómму, umbagi to Misira. So umeesa a fbango ma ñí ma nsaantina so umeese. ³ Waabo meesa a fnɔ́ig fómму. Ingí ngi hú ma. Indúwana, gaatu inwunna ɲɔ́igi gómму, hú ma ngi ɲmúmur bigiindi ma. Imbi bi yaa gwil ma ɲdúba nsaantin yo ngi baabandiin ma gíni Ibreema ma. ⁴ Inwunna ɲmúmur fmbúŋ. Bingí njal ma ubiitam bembe gɔ́uuti ñób a téda. Inwunbà ɲɔ́igi gómму ɲdúba. A bboorin ɲmúmmur bigiindi ma indúwa biñaŋ gbango ma ɲdúba. » ⁵ Ayaama : « Wi ma nsaantinam bómму, winóo wini insaantina mo umbi bi yaale, gaatu Ibreema ma naŋ ndaani bsaanti biinda. Winóo wini nsaantíman mo san he yaa, ayaawi undúba. Aa lloo fereŋ. »

⁶ Bima Agitili Bge ma saantiman gwil gembe ɲdúba, umaa wi ayaagi du. Améesi bóji ma binyaa Gerar ngi biñaŋ bigilli ma.

⁷ Bima Isaag ma gín bóji wembe, biñaŋ ma baama a bboorni anín hilli ma. So uhúri yaa Rebega ma boonji ndaani ñína. Bima biɓaaman habe, agolu anan yaa he gí

anín hilli ma. Anyaandi nda ayaabà mo he ga anín hilli ma, bi mbima haba wil ma ntíngana holla yenj Rebega ma. Umaa wi t́nga ayaa ngi biñan ma, ayaabà Rebega ma gí aduuli hilli.

⁸ Bari fleey ffoda, bima biwúflin héd ma, we wéeti Abimeleg ma, gíni alamim bifilisti ma, agí a bfenetre billi ma. Mma abiita Isaag ma gí ngi Rebega ma a bbaay. Ahúri yaa hee tti gí aduuli hilli, bari anín hilli hí. ⁹ Mma asoogti Isaag ma. Ayaama : « Wi t́ngani uyaatibâa habo ? » Ayaa : « Uyaabâ yaa Rebega ma gí aduuli hiindi, bari nhúri yaa anín hiindi hí. » Isaag ma yaama : « Ngolu. Inyaandi hal holo, a ttin hab, amanan yenj. » ¹⁰ Bari Abimeleg ma wélgima yaa : « Ndi hal holo biitirande ge ngi anín hiindi ma, anan wéeti he gí ngi anto, haan ! Haala nambâa yo hali gibos a bboori biindi ma. »

¹¹ Umaa wi Abimeleg ma soog biñan bigilli ma. Ayaabà : « Hinóo hini yaani alaanti ho wil, wolla anín hilli ma, so uhúri yaa anlóodi. »

¹² Iyoo. Bima tumbondi ma teegni, umaa wi Isaag ma sugi ta a suuba. Gwilim woma asugim bembe gboonji ndaani.

Agiti ndaani wii woma. Tawóo ta mada ŋbi ggeme gaatu Agitili Bge dúwama ndaani. ¹³ Isaag hembe giti gwil fmbún an adan gí hal ma uhúrin yaa, agí ndaani agaade. ¹⁴ Agiti gsaaji fmbún ŋi gjíla ŋi ghara. Nmala bigilli ma ñób ndaani. Agí ndaani fana ŋi biyaati fmbún. Bima biñaŋ Filisti ma biitani habe, giiñim bàa ma moon ndaani. ¹⁵ Umaa wi tínga bito a haaji ma biyaatina lbreema ma tifni yo, biḡéb nan wi undúba. We wéeti lbreema ma gíni baaban diimbàna Isaag ma, a waatí ma he gín yo a bgúudi, atif yo haaji fmbún. Haaji we undúba bifilisti ma ḡébu.

¹⁶ Iyoo. Bima gwil gembe diisni, umaa wi Abimeleg ma fana soogi Isaag. Ayaama : « Bâhúri yaa waabo uyoofbâ sembe. Umaa wi tínga bâyaa samindi uyaanta a ffili ma, unan to hala ma umadan ta. » ¹⁷ Bima Abimeleg ma saantín Isaag habe, umaa wi Isaag ma yidi du. Ato ŋi biñaŋ bigilli ma. Bito am bidan gati a mgída bolo gindamben bóji ma binyaa Gerar. Héd ma wi bimeesu. ¹⁸ We wéeti faafandiim bà ma gíni lbreema tif yo haaje uñobe héd ma, bari bima alóodni, bifilisti ma ḡébwí. Bima Isaag gatini héd ma, mma

afúr haaji wembe. Bima afúrin wi, mma atuugwi gtuugi ma baabandiim bà ma tuugtin wi yo.

¹⁹ Bima atuugin wi habe, mma bitif gaaji golla hat a mgída ma. Bima bitifin gi, we wéeti bihúta a gimuur a boji baají.

²⁰ Bari bifilisti ma teenŋ ngi biñaŋna Isaag ma. Bifilisti ma mbinte dógtini ŋmalam bàa ma yaa bàam bà teenŋ wédi ma.

Biteenŋ ngi bidógtina Isaag ma. Bima biteenŋni, mma atuugi gaaji gembe Deenŋ gaatu haji ma bifilisti ma teenŋ ngi biñaŋ

bigilli ma. ²¹ Mma biyaatina Isaag ma tif gaaji golla hala uber. Bari bifilisti ma teenŋ a bboorin ge ma fana. We Isaag

ma tuug gaaji ge Loo. ²² Bima gwil gembe diisni hatíde, umaa wi Isaag ma yidi ngi biñaŋ bigilli ma, bito hala wolla.

Bitif gaaje giber. Bima bitifni gaaji gembe, bifilisti maa tti wi teenŋ. Bima abiiitani bee tti wi teenŋ, atuug nan gaaji ma

Nteege. Ayaa : « Waabo hando Haala daangibâan sam bâmadana meese. Fnbig ma teegbâan. » Ayaa : « Bângitina

ŋbi ngi binjéji. Ŋmalam bâan ma fana, bindéeti, bingiti ŋbi. Fnbig fo teegbâan. »

²³ Bima biwuflin héd ma, bà Isaag ma to bóji ma binyaa Berjeba. ²⁴ Bima bigatini héd ma, gimanda gee gi, Agitili Bge

hútili Isaag ma hat. Ayaama : « Ñí ma hí gí Haalana baabandiin ma gíni Ibreema. Njal ma nsaantin he ma, hamma wi insaantina. » Ayaama : « Umbagi gole. Ngí ngi hú ma. Indúwana. Inwunna ηmúmur fmbúη. Binñobi ndaani. Ibreema ma hí tínga indúwana ngi gwil gómmu ηdúba.» ²⁵ Bima Agitili Bge ma hútiliman, mma Isaag ma bareni hala ma anhab ηmala. Habe wi anlébtí Agitili Bge ma. Bima ahabni ηmali ma, ariinga ftuugina Agitili Bge ma. A ffili fe bilof ghodim bbaym bàa ma. Biyaati bigilli ma fana yali bintifi gaaji giber.

Isaag ngi Abimeleg yaa fnhalir

²⁶ Iyoo. Bima we ma diisni, mma alamin bifilisti ma gíni Abimeleg ma luusu. Anñidni ma gíni Ahusat ngi ahótin gítim bisuum bigilli ma binyaa Bigol, bég bà doonma. Biyaantiti Gerar. Bito butana Isaag. ²⁷ Bima bigatini haji ma, mma Isaag ma yaabà : « Wi babinidtni hando ? Gaatu nhúri yaa balooni ndaani. Babestini bójim baa ma. Waabo wi babinidtni hala ma ngín ? » ²⁸ Bima asaantim bà habe, mma biwélgima. Biyaama : « Haní. Waabo bâbiita Agitili Bge daangina ndaani. Anaηna ndaani. We wi tínga bâbinte.

Bâyaa so uhalír bsaant ngi bâa ma. ²⁹ Bâfuun̄te samindi udiili yaa uu ttin yaabâa wil, njal ma bâa ma tagnan gboonje. Bâyaana gwil ma ndúba gboonje, bâa nna yaa wil. Bâýisna too ngi ggíti gjoole. Waabo bâbiita Agitili Bge dúwana, umaa wi tínga bâ ma fuun̄te samindi udiili fana yaa uu ggin yaabâa wil. »

³⁰ Bima bisaantini habe, umaa wi Isaag ma lotodbà fsuufi fboonje. Bima biwomni fsuuf fembe, bisiig, birin̄ héd ma. ³¹ Flúti ma, bima buti ma ñaanni, umaa wi biluusu. Bidiilindi yaa bigolo aa ttin yaa bigolla uwooy. Mma bidaaji ma yaa binjígí. Isaag ma luusu, agestibà. Bima agestim bà, hala ma ategni, biyaa : « lyoo. Sam bân̄anna joolo. » He yaabà : « lyoo. Sam bâtoona joolo. »

³² Fleey ma bijígim bembe, we wéeti biyaatina Isaag ma ntifi gaaji ma, bég saantima. Biyaama : « Bâhúta a wéde ! » ³³ Umaa wi Isaag ma tuugti gaaji gembeJeba gíni gidiile. We wi tínga bintuugi bóji we Berjeba gíni Gaajin gidiili. Berjeba wembe gitili, ugí bója an a mómmu.

³⁴ lyoo. Iso, mbina Isaag ma, bima agitin resi njímmin ntahla, ayen̄ binín bisibi. Binín bisib bémbege, bég gí bihít.

Holla bintuugi Judid, mbina Beri. Holla gí nan Basmaat, mbina Elon. ³⁵ Binín bémbege wooti glona Isaag ngi gina Rebega ma ndaani.

27

Isaag dúwa Jagob

¹ Iyoo. Isaag hembe, ato an ayolo. Ggíti gilli ma woow. Aa tta mmada biitana. Flee ffoda, mma asoog mbu untíiti hilli ma gíni Iso hembe. Ayaama : « Mbida. » He weligima : « Wo baaba, ñí ma ho baaba. » ² Ayaama : « Iso, binte. Nyolo waabo. Ii ttúr flee ma inlóodi. ³ Wil uraani samindi ujódi buuntaje biindi ma ngi dangi wiindi ma, unan to a fnjiñe. Ndu uto mo a fnjiñe, u ttinin mahla gyíte. ⁴ Ndu uhabti mo gyíti ma, uninin lotodi fsuufi fsúme. Ndu ulotodni mo fsuufi fsúme fembe, inwomfi, inanan dúwa. San ndúwana jandi inlóodi mo. »

⁵ Bima Isaag saantini ngi Iso hembe, we wéeti Rebega ma siim wi ma Isaag ma saantini ngi Iso ma. Ahúri yaa Iso ma ga a mahla. ⁶ Bima asaantiman habe asów, umaa wi Rebega ma to sa agati ngi Jagob. Ayaama : « Nsiim wi ma faafan diin ma saantini ngi andaŋ hiindi ma, Iso ma. ⁷ Ayaa samindi

he to mahla tíw, he naman lotodi fsuufi fbooje, yaa andúwama a gítin Agitili Bge jandi anlóodi mo. ⁸ Waabo wil uraani, hú ma fana, wi ma insaantína, so uyaawi. ⁹ Toy a góori, u ttinan tagi nbii ghara bisibi biboonje. Ndu uhabtibà mo, u ttinim bà núm. Inlotodi faafan diin fsuufi fboonji ma. ¹⁰ Ndi nlotodma mo fsuufi fboonji fembe unaman fi núm, uña, san he dúwana jandi anlóodi mo. »

¹¹ Umaa wi Jagob ma weligi Rebega ma. Ayaama : « Nna, nsiim wi ma usaantíni, bari nhúri yaa Iso ma yoofrotini búr. Núr willi ma ñób ndaani. Ñoo ggaade. ¹² Waabo ndi nwunma mo fsuuf fembe, ndi faafan ban méti gjif giinda ma, anhúri yaa ñí hí. Aa ggin dúwani, andangani. » ¹³ Umaa wi Rebega ma yaama : « Nda adangana mo, san Haala danga wembe mbagina tag, ñí hí untagi. Yaa wi ma nsaantinan samindi uyaa doron. Tóy. »

¹⁴ Bima asaantini Jagob ma habe, mma he to númi nbii ghara bisibi biboonji ma. Bima anúmtim bà, mma añaabà nnan diimbà ma, he lot njal ma baaban diimbà ma fuuntin. ¹⁵ Bima he lotini fsuufi ma asów, mma ajódi gwil gboonjina Iso ma gín a baale. Mma ahaligi Jagob ma. ¹⁶ Ajód nan

njandin ghara bémbege. Ahalwi a gjifna Jagob ma ngi giladi ma. ¹⁷ Bima ayaan habe asów, mma añaama tíw ma ngi ɲɓúur ma samindi he núm baaban diimbà ma.

¹⁸ Bima Jagob ma númni fsuufi ma, mma ayaama :
« Baaba. » Isaag ma yaama : « Ñí ma ho, mbida, bari mbida hilan awodi hí ? » ¹⁹ Jagob ma weligima yaa : « Ño gí Iso, mbu untíiti hiindi ma. So uluusu. Fsuuf ma fo, fi ma uyaani samindi nlotodna, uninin dúwa. » ²⁰ Mma Isaag ma welgima. Ayaama : « Mbida, bari ujéji ndaani. Ugiti tíw ma waamu waamu ga ? » He yaama : « Mm. Agitili Bge ma gíni Haala hiindi ma, hí ma hí daangini, wi ma wi tínga njéji gitini tíw ma, wi ma innúmnati. »

²¹ Ayaama : « Iyoo, númti. Bari binti immétina samindi nhúri yaa ndi gí mo umida gí Iso ma. » ²² Bima atoni amétima, Isaag ma yaa : « Gjif giindi ma mmébtí ngi gina Iso, bari flad fiindi ma mmébtí ngi fina Jagob. » ²³ Aa wwidi Jagob ma gaatu gjif gilli ma ñób ndaani ɓúr njan gina Iso ma. Wa anaŋu, sa adúwama. ²⁴ Ayaama : « Hú ma hí gí Iso ma fnse ga ? » He yaama : « Uuɲ, ñí ma hí. » ²⁵ Umaa wi Isaag ma yaama : « Númti tíwn yíti ma uhabadtini nin,

inwomwi, inanan dúwa. » Bima he númni tíw ma he ñaama, awom. Bima awomni wi asów, mma he ñaama lísín gresen.

Bima he ñaaman lísín gresen ma asiig, asow, mma

ayaama : « Mbida, indúwana. ²⁶ Bintu utootini gluungu. »

²⁷ Bima he tootmani gluungu ma, asiim gifanjin gwilna Iso ma Jagob ma tublini. Awidi gifanjin gwilna Iso ma. Atag yaa Iso

ma hí. Bima atagni habe, umaa wi ayaama : « Binte

indúwana. » Mma adúwama. Ayaama : « Nsiim gifani

giboonje, gii mbida. Gifanji ma súm ndaani, njan suubi ma

Agitili Bge ma dúwani. ²⁸ San Haala númti bítila fmbúnj a

gsuubi giindi ma. San Haala daangina ngi bóju umeje. San

Haala ugiti wii woma fmbúnj. San Haala reesen ma unsugi

undúba dée ñbi fmbúnj, unan giti wédin greseen fmbúnj.

²⁹ San Haala biñan fmbúnj ga a fjif fiindi ma. San Haala

biñan gbangó ññóbi gúdina. San Haala unan gí ahotin

gitin bibiyaadi ma bindúba. Njbina nnandiin ma nanan

gúde. » Ayaama : « Hínoo híni dúwanan san Haala dúwama.

Hínoo híni danganan san Haala dangama. »

³⁰ Bima Isaag ma dúwani Jagob ma asów, he yaantu. Bima he yaantini, we wéeti Iso ma fana yaantiti a fnjinne, ahabti

gyíti ma. ³¹ Bima ahabtim bà, amegesbà, alotod baabandiim bà ma fsuufi fboonje. Bima alotodman fsuuf fboonje ma, mma anúmmafi. Ayaama : « Baaba, tiw ma wo, wi ma uyaani sa nlotodna. So uluus, unan wom, uninin dúwa. » ³² Bima asaantíman habe, baaban diimbà ma yaama : « Wu gí hila ? » He yaama : « Ñí ma hí, mbu untiiti hiindi ma gíni Iso ma. »

³³ Mma baaban diimbà ma yali anɓeɓebi. Ayaama : « Hú ma hí gí Iso ma ga ? Hila tooni mahla, anúmtini fsuufi waabo, ndúwama nan ? Nwomfi waamo waamo an ndúwama. Ii mmada battati wi ma nsaantiman. »

³⁴ Waabo bima asaantini Iso hembe, mma he jasi fladi anriiji. Ayaama : « Baaba, samindi udúwa ñí ma fana. »

³⁵ Umaa wi Isaag ma weligima. Ayaama : « Hani, ii ttim madana dúwana gaatu nyaa an ndúwa aduuli hiindi ma. He doogdoogni. Dúwa ma nyaani indúwana, we wi ndúwama. Ii ttin ha nna mada dúwana. » ³⁶ Mma Iso ma yaa, ayaa :

« Haan ! Jagob, umaa wi t́nga bintuugmati Jagob ǵni Andoogdoogi, gaatu adoogdoogni waabo an a yas usibi. Adoogdoogni ajódi gindan ma a ǵti wiinda ma. Wolo waabo adoogdoogni, ajódi dúwa ma bijanganinin dúwana. » Iso ma

yaama : « Baaba, umadan dúwana fana, fo udúwa Jagob ma dúwa undúba ga ? » ³⁷ Isaag ma yaama : « Ndúwama dúwa undúba gaatu nyaama tan suubi willi ma ngi reesen ma anbaasi, ungiti ŋbi fmbún, undée, angiti wii woma ngi wédin reesen fmbún. Bibiyaama bigilli ma nga a fjif filli ma bindúba. Angi ahotin giti hiindi ma. Nyaa an ndúwama gwil gembe ndúba. »

³⁸ Mma Iso ma yaa : « Baaba umada dúwani ha awodi lon ga ? » Umaa wi Iso ma yali anriiji hat. Ayaama : « Baaba, so dúwani, wili ma ntíngani ñí ma fana giti dúwa wolo. » ³⁹ Bima asaantíni Isaag ma habe, umaa wi Isaag ma saantíma.

Ayaama : « Waabo, boji ma unbaasi, wee ttim meji. Bitili aa ttin ha ggor a suubi wiindi ma. » ⁴⁰ Ayaama : « Fmba, ngi fe fí unga a nsuumi, fmba fgulifa. » Ayaama : « Unga a fjifna aduuli hiindi ma, bari flee fí mbinte, unsuumsuumma. Wil aa ttin ha nna raa, samindi ugí a fjif filli ma. »

⁴¹ Iyoo. Bima we diisni, mma Iso ma raaw, gaatu Jagob ma giti dúwa uboonji ma. Ayaa ndi faafan diimbà ma lóodi mo, ayaa anhabi aduuli hilli ma, gíni Jagob. ⁴² Bima asaantini habe, umaa wi bisaanti ngi Rebega ma wi ma asaantini,

mma he soog Jagob ma. Ayaama : « Andan̄ hiindi ma yaa anhabna ndi faafan diin ma lóodi mo. Habe wi anguuntilina wi ma uyaaman. » ⁴³ Ayaa : « Waabo we wi t́nga nyaa samindi uluusi, udétima, unan to butina mbarin̄ hiindi ma ǵni Labaan, bóji ma biyaa Haran, ⁴⁴ unan to meese ngi hí. Ndu umeesi mo ngi hí an uwuufli nduulu, Iso ma n̄tili wi ma uyaaman. ⁴⁵ Ndi fiiñi filli ma njoolo mo, u ttinan ɲoode. Inñaati ginúmli, u ttinan jíige. We wéeti Iso ma n̄tili wi ma uyaaman. So uhúri yaa, nda ahabna mo, bijangama haba fana. Ii ggin ha ggaadi mbi. Hammaa bboonj. We wí t́nga nyaana, so uto. »

⁴⁶ Bima we diisni, umaa wi Rebega ma saanti ngi Isaag ma. Ayaama : « Hey ! Binínna Iso ma wooti glo giinda ma ndaani. Bari ndi Jagob fana to yen̄ anínm bsul be, ndi ayen̄ mo anín ahít, gilóodi nraani. »

28

¹ We wi t́nga Isaag soogti Jagob, sa adúwama. Asaantíma samindi he yaa wi ma ansaantíma. Ayaama : « Umbagi yen̄ afúla, hí ma uhúrin yaa he ǵi halin Ganaan. ² Luusu, unan to butina mamma hiindi ma ǵni Betuwel, ngi mbarin̄ hiindi ma

gíni Labaan a fbango ma bég gín binyaa Siri, a fnɔ́gin Mesopoami a téda. To gégi anín héde, a ɲbi bifúlin mbariɲ hiindi ma. » ³ Bima asaantíman gwil ge, adúwama. Ayaama : « Haala ma madani gwil ma ɲdúba, san he wunna ɲbi fmbúɲ ngi ɲmúmur fmbúɲ. Unan gí mammam biɲaɲ fmbúɲ. » ⁴ Ayaama : « San Haala dúwana njal ma adúwan yo mamman diin ma gíni Ibreema. » Ayaama : « Njal ma Agitili Bge dúwam bembe Ibreema ma, he nan ngiti ɲmúmur fmbúɲ, he nan gí ngi fbango fómmu ngi ɲmúmur bigilli ma, san Haala dúwana hamma. Fbango fómmu, a fi ma ugín adaaje, san Haala wunna fi ngi ɲmúmur bigiindi ma, bananfi jóɗ, bateen. »

⁵ Bima Isaag ma dúwani Jagob ma, ayaa san he to gégi anín bútina mbariɲ hilli, mma Jagob ma yali antoy butina Labaan ngi Betuwel. Betuwel ma, he gí halin Siri. Hi ma hí dée Rebega ngi Labaan. Rebega dée nan Jagob ngi Iso.

Iso yeɲ anín anhabal

⁶ Iyoo. Iso siimi wi ma Isaag saantíni Jagob. Ahúri yaa he dúwama. Asaantima yaa samindi ato gégi anín a fbango ma binyaa Siri, samindi ambagi yeɲ anínn Ganaan. ⁷ Ahúri yaa wi

ma bidéeni ma saantini, umaa wi he nyaa du. He luusu, ato Siri. ⁸ Bima asiimni habe, ahúri yaa, binínn Ganaan, bee tti súm faafan diimbà ma. ⁹ Umaa wi tínga hí ma fana luusu. Ato butina Ismeela gíni andaŋna faafan diimbà ma. Ato gégi mbu ufúlin he. Bima agégin he, he gí anín anhabal hilli ma. Bintúug afúli ma Mahalat. Agí sóofna Nebayot.

Agítìli Bge hútili Jagob

¹⁰ Iyoo. Bima Jagob yaantini Berjeba ma, gíni bójin diimbàm bàa ma, ayali giluuta gilli ma. Anto bóji ma biyaa Haran. ¹¹ Bima agatini a ffili folo, we wéeti léy ma yóolu mma ajódi flaagi fndaŋ, fi ma angeri bgo, ariŋu. ¹² Bima ariŋim be, umaa wi Agitili Bge hútilima a ŋmende. A ŋmende ma abiita esgaliye. We yaanti títa a boja an a téda. A esgaliye wembe ŋmalaygon Haala gí nan a wi. Bigolla njiinj a téda, bigolla nwalta a boja. ¹³ Bima abiitam bà, mma abiita Agitili Bge hútilima a esgaliye a teda. Ayaama : « Ñí ma hí gí Agitili Bge. Ñí ma hí gí Haalana mamman diin ma gíni Ibreema. Ñí ma hí gí Haalana faafan diin ma gíni Isaag. Ñí ma hí nwunna ffili fómmu fndúba, ŋgi ŋmúmur bigiindi ma. » ¹⁴ Ayaama : « Nmúmur bigiindi ma mmeesa a ffili fo fndúba títi tañile,

yóole, tagim ngi sayan. Fe fndúba inwunbaa. Nmúmur bigiindi ma nñóbi. Njal ma ubiitam bembe nbim boja nñóbi, habe wi nmúmur bigiindi ma nñóbi. Inwunbaa ffili fómmu fndúba. Indúwa bsulóo bsul a feri ma fndúba a bboori biindi ma ngi a bboorni nmúmur bigiindi ma. » ¹⁵ Ayaama : « So uhúri yaa ñí ma hí gí Agitili Bge. Ingí ngi hú ma. Inbéefna halóo hala untoy. So uhúri yaa imbina jíigdi a fbango fómmu. Ii ttin guun̄ti a wiloolo. Wi ma nsaantinatim bembe, umaa wi un̄gí. »

¹⁶ Mma Jagob ma wilu. Ayaa : « Héy ! Fnse Agitili Bge gí haandómmu. Ii ttúr. » ¹⁷ Agoli ndaani. Ayaa : « Ffili fo gí njan baalin Haala. Fgí byaatin baali willi ma a téda. » ¹⁸ Bima buti ma ñaanni, umaa wi Jagob ma luusu, ajódi flaag ma arin̄jim bembe bgo, ajéti nanfi, mma asudfi diwilin. Ayaa : « Waabo ndi mbiita mo flaag fo, inwuun̄ti gi ma Haala ma saantítim bembe ndúba. » ¹⁹ Ffili fembe bintuugfi yo Lus, bari Jagob he tuugfi Betel gíni baalin Haala. ²⁰ Mma adiilu. Ayaa : « Haala, ndu ugí ngi ñí ma, unanni béef a giluūta giinda ma, unanni wun wii woma ngi gwilin bhale, ²¹ inan jíigi a baalna baaban ban̄ ujoole, ndu udaangini habe, hú ma

hí ngí Haala Hiinda ma. Agítìlì Bge, hú ma hí inlébti. »

²² Ayaama : « Winóo wini uwunnim be, ñí ma fana, inñaana gjímminn wi ma. Flaag fo, a fma fi binlébtina. Flaag fo, ndi mbiita flaag fómmu, inwuunti wi ma usaantínim bembe. »

29

Jagob gaṭi ngi Labaan

¹ Iyoo, mma ato, adiis a gítì, adiisi fnḡigim biñaṇṇ gintañile. ² Ato nan, an adan gaṭi a fnḡigi folla. Abiita gaaje a fnjiṇni ma. Bima abiitani gaaji ma, awéeti ggoori ggaabi gsaají béege. Biga a byoonṇ. We wéeti biruf gaaji ma ngi flaagi fndaṇ. ³ Gaatu, ndi bigaati mo bingi yoonṭandi mo an ggoori ma gaṭi mo ṇdúba. Bibini bi húbiti mo gaaji ma. Binan wundi ṇmalim bàa ma wéde. Habe wi bingi yaa mo. Ndi gsaají ma siig mo wéde, binan jódi flaag ma bihamti a bsúmn gaaji ma. ⁴ Iyoo. Bima abiitani bidógti ma, mma aḡaabà, ayaabà : « Bintida, gilla bayaantitim bo ? » Bég weligima : « Bâgiti Haran. » ⁵ Aḡaabà : « Bahúri Labaan ga, gíni njéjina Nagor ? » Bég yaama : « Uuṇ. Bâhúrima. » ⁶ Aḡaabà, ayaabà : « Agu ujoole ga ? » Bég yaama : « Agu ujoole. » Biyaama : « Ndu uñín mo gingóbo, umbiita mbu

ufúli hilli ma giti ngi gsaaji bigilli ma, ambinte. Bintuug afúli ma Rajel. » ⁷ Jagob ma yaabà : « Iyoo, bari waabo léy maa tta yóoli. Baa ttin hajadi gsaají ma wéde, binan siig ga ? Ndi bisiig mo binan ṅoodi dóg hatíte. » ⁸ Biyaama : « Hani, bângee wundi mo ṅmalim bâa ma wéde, fondi am ṅmala bigolla bémbege gaṭi mo. Ndi bigaṭi mo, bânambà hajadi wédi ma waatí woda bindúba. Ndi bâhajadbà mo, bânan hamti flaag ma a bsúmn gaaji ma hatíde. »

⁹ Iyoo, a waatí ma Jagob ma gín a fnsaante ngi bidógti ma, umaa wi Rajel ma gaṭu. He fana giti ngi gsaajina baaban diimbà ma, gaatu angibà dógti mo. ¹⁰ Bima Jagob ma biitama ngi gsaají ma, ata a gaaji ma, ayaantí flaag ma gíni a bsúmn gaaji ma. Ahajad gsaají ma wéde, bisigi. ¹¹ Bima bég siigni, mma atooti Rajel ma gluungu ma, ayali anriiji, gontan ma utída. ¹² Bima atootiman gluungu, ayaama : « Ñí ma hí gí Jagob gíni ahébina baaban diin ma. Ngí mbina Rebega. » Bima afúli ma siimni habe, umaa wi adétu an adan gaṭ a baale. Awuuntandi baaban diimbà ma bsaanti ma. ¹³ Bima awuuntandiman, umaa wi he to reeṅinde ngi hí a ṅdėti. Bima he reeṅindin ngi hí, mma he moogma, atootima

gluungu, anúmma an a baale. Bima bigatin a baali ma,
Jagob ma saanti ngi mbariṅ hilli ma gwil ma gitiliman.

¹⁴ Bima mbariṅ hilli he siimni wi ma he saantini, ayaama :
« Fnse, uyer ngi ñí ma faṅ faṅ. » Ameesi ngi bàa ma an
adan madani bdiinde.

Jagob ma yeṅde

¹⁵ Bima amadani bdiinde, umaa wi mbariṅ hilli ma baama.
Ayaama : « Nhúri yaa, ganti uyeri mo ngi ñí ma, uu ggin
yaatadni fyoor. Samindi usaantíni wi ma ufuuntini. » ¹⁶⁻¹⁷ We
wéeti mbariṅ hilli hembe, ṅbi bifúla bisib bà agaadu. Untíti
ma bintuugi Leya. Bari Leya he, ggíti gilli ma nge ruṅ
ñaañaafle. Unsibili ma gí nan Rajel. Rajel, he gí ndaani afúli
ma uhúrin yaa, aboonji ndaani ñína. ¹⁸ Jagob ma nanma
ndaani. We wí tínga aweligi mbariṅ hilli ma, ayaama : « Wil
uraani, ndi nyaati mo resi faajingooda, uninin ñaa mbu
unsibili hiindi ma gíni Rajel. » ¹⁹ Mma Labaan ma yaama :
« Iyoo, nnaṅ wi ma usaantíni. Ndi ññaana hí, we nyoofi sa
ñaama hal aber. So umeese haando ngi ñí ma. » ²⁰ Mma
Jagob yaatadma resi faajingooda, bari resi faajingooda

wembe gímati njal ma ubiitam bembe glee faajingooda gi gaatu anan afúli ma ndaani.

²¹ Bima resi faajingooda ma diisni, umaa wi Jagob ma yaa ngi mbariñ hilli ma, ayaama : « Iyoo, resi faajingooda ma diisu. Waabo so uñaani anín hiinda ma, inyen. » ²² Mbariñ hilli ma yaama : « Iyoo. » Mma he soogti biñan, ayaa nan feet undan. Bima ayaani feet undan ma, ²³⁻²⁴ bima gimanda ma teegni, umaa wi, mbariñ hilli ma númmati anín hilli ma. Bari anín ma anúmmam bembe, hee ggí Rajel. Anúmma Leya. Awun nan Leya ma ayaata afúla bintuug Silba, a fyenñe filli ma. Bima anúmman Leya ma, bileeti giñínti gilli ma gindúba. Jagob maa ttúr. He riñ ngi hí am buti ma ñaani. ²⁵ Bima buti ma ñaanni, abiita Leya hí. Mma ayaa ngi mbariñ hilli ma : « Hey ! Wi tígani uyaatini habo ? Nyaatadna resi faajingooda samindi uñaani Rajel, utoni nin ñaa Leya. »

²⁶ Mma mbariñ hilli ma yaama, ayaama : « A bâa bógi, jandi aduuli ma nyenñi mo, fondi andan ma títa yenñe. ²⁷⁻

²⁸ Waabo, ndi loogun woda diis mo, iñaana Rajel ma. Bari ndi nñaana hí mo, unyaati resi faajingooda hatíde. Jagob

ma nanɗu. A loogun we biyaa feetin fyeɗdina Leya ma. Bima loogun woda ma diisni, añaama nan Rajel ma. ²⁹ Labaan ma ñaa Rajel ma ayaati afúli hilli ma fana, bintuugi Bila. ³⁰ Bima Jagob yeɗni Rajel ma, ayaati nan resi faajingooda. Anan Rajel ma, ayooofrooti Leya ma.

Nbina Jagob

³¹ Iyoo, Agitili Bge ma biita Jagob, Rajel he hí atúm a fiiñi filli ma, aa rruɗ nan Leya. Bima abiitan habe, ahúbiti mñefna Leya. Mñefna Rajel ma guuɗ brufe. ³² Bima Leya biitirandin ngi anto ma, he giti nan mbu ulaante. He yaa : « Waabo Agitili Bge biita aboo wiinda ma. Waabo antoda ma nnaɗ nnan diimbàna mbi hómmu. » Umma wi tínga atuug mbu ulaanti hembé Ruben^a.

³³ Bima we wi diisni, mma agiti mbi ulaante hatíde. Ayaa : « Waabo Agitili Bge ma siimu. Ahúri yaa antoda aa ttin nanɗ. We wi tínga awunni mbi ho. » Umma wi tínga atuugma Simiyon^b. ³⁴ Bima we yaantin haj, mma agiti mbu ulaanti hatíde. Ayaa : « Waabo antoda ma nreenjirdi ngi ñí

^aRuben mébti ngi Abii³⁴a abooda a fhebru

^b Simiyon gí asiimu a fhebru

ma, gaatu ndéema ɲbi baabi. » Umma wi t́nga atuug mbi hembe Lefi^a.

³⁵ Bima we yaantin haj, mma agiti mbu ulaanti uber hatíde. Ayaa : « Waabo inriinga Agitili Bge ma. » Umma wi t́nga atuugti mbi ma Yuda^b. Mma aa tta ttíta dée.

30

¹ Iyoo. Bima Rajel ma biitani andan hilli ma giti ɲbi, hí ma, aa mmada gitini ɲbi, fiiñi filli ma moon ndaani, aa ggontan. Mma ayaa ngi Jagob, ayaama : ‘Wunni ɲbi. Ndi ii ttin giti ɲbi, inlóodi. » ² Bima asaantini he habe, he raa ndaani. Ayaama : « Fo unyaandi ñí ma hí gí Haala ga ? » Ayaama : « Haala ma hí t́nga uu ttim mada gitini ɲbi, bari ngette ñí hí. » ³ Bima Jagob ma saantíman habe, he yaa ngi Jagob, ayaama : « Waabo, wil uraani, samindi uyaa ayaati hiinda ma yégile. Waabo ndi uriŋ mo ngi hí, nda agiti mo ɲbi, inambà teen. Habe wi ingiti ɲbi. »

⁴⁻⁵ Bima asaantini Jagob ma habe, mma añaama ayaati ma bintuugi Bila. Bima he riŋni ngi ayaati ma, mma he giti mbu ulaante. ⁶ Bima he gitini mbu ulaanti ma, Rajel ma yaa :

^a Lefi mébti ngi bbal a fhebru

^b Yuda mébti ngi giriinga a fhebru

« Iyoo. Haala yósni ƙoofim bâa ma gboonje, gaatu asiim flaadi fiinda ma, awunni mbi ho. » Umma wi t́nga atuug mbi ma Dan^a. ⁷ Bima ayaati ma yerni mbi ma, Jagob ma riŋni ngi hí, agiti mbu unsibili ma hat. ⁸ Mbu unsiibili hembe, Rajel ma yaa : « Ndaanta ndaani ngi andaŋ hiinda ma, mmadama. » Umma wi t́nga atuugma Naftali^b.

⁹ Bima Leya fana biitani aa mmada jódi mñefe, mma ajódi ayaati hilli ma bintuugi Silba, añaama Jagob ma yégile.

¹⁰ Bima he riŋin ngi hí, mma he giti mbi. Mbu ulaanti hembe, ¹¹ Leya ma yaa : « Ngí ngi harji. » Umma wi t́nga atuugmati Gad^c. ¹² Bima ayaati ma yerni he, aliigir, mma Jagob ma riŋni ngi hí. Mma agiti mbu ulaanti hat. ¹³ Leya ma yaa : « Ngí ngi glo ŋñaane. Binín ma bindúba ntuugni Híin glo ŋñaane. » Umma wi t́nga atuugma Aser^d.

¹⁴ Iyoo, bima bigín a hami ta wolo bintuugi ble, mma mbina Leya ma bintuugi Ruben, he ta a fnjiŋne. Awéeti bta bolo bintuugi mandragor^a. Anúmbi nnan diimbà ma. Bima Rajel ma biitani bta bembe, mma ayaa ngi Leya ma,

^a Dan gí ayósni f%oofe gboonje a fhebru

^b Naftali gí Ydaanti giinda a fhebru

^c Gad gí harji a fhebru

^d Aser gí glo Yñaane a fhebru

ayaama : « So uwunni bta bduulu a bta ma mbi hiindi ma gaadtin bómму. » ¹⁵ Umaa wi Leya ma weligima. Ayaama : « Hey ! Uḃóṭi anto hiinda ma. Woli mmas ma mbi hiinda ma gaadtin, wolo wi uyaa unḃóṭibi hat ga ? » Bima Leya ma saantin ngi Rajel habe, ayaama : « Iyoo. Ndu uwunni bta ma, inwunna antom bâa ma mómmu, unan riṅ ngi hí gimanda. » ¹⁶ Bima asaantin ngi Leya ma habe, umaa wi tínga, bima Jagob ma gitin a bjígi, mma Leya ma to reenjindi ngi hí. Ayaama : « nguunti Rajel ma mmas ma mbida ma gitini a fnjiṅne, samindi uriṅ ngi ñi. » Bima Leya ma saantíni Jagob ma habe, Jagob ma fana naṅu. Ato riṅ ngi Leya ma. ¹⁷ Haala ma siim wi ma Leya ma sagman. Mma he jóḃ mñefe, adée nan mbu ulaante. Mbu ulaanti hembe gí mbu ujiifilina Leya ma. ¹⁸ Bima Haala ma wunman mbi hembe, Leya ma yaa : « Haala guuntini gaatu nwun antoda afúla ayaati hiinda ma. » Umma wi tínga atuug mbi hembe Isagar^b.

¹⁹ Bima we yaantin haj, mma Leya ma jóḃi mñefi hat. Adée mbu ulaanti unfaajal. ²⁰ Ayaa : « Gaatu Haala ma wunni

^a Binyaandi bta be ndaangi anín san he jóḃ mñefe

^b Isagar mébti ngi nguunt a fhebru

fwuna nfana. Antoda ma nsiimdindi ngi ñí waabo, gaatu ndéema ɲbi bilaanti faaj. » Umaa wi tínga atuug mbi hembe, Sabulon^a. ²¹ Bima adéeni he, wola abi bi giti mbu ufúla. Mbu ufúla hembe, he hí atuug Dina.

²² Iyoo. Glon Haala ma ga a Rajel. Asiim wi ma Rajel ma sagman. Umaa wi tínga ahúbiti mñef billi ma. ²³⁻²⁴ Bima ahúbutim bí, he jód nan mñefe. Mñefe bembe, bima adéeni mbi, agiti mbu ulaante. Ayaa : « Haala ma yaantí gidúutar a ñí ma. » Mbu ulaanti hembe, atuugma nan Yísif^b. Ayaa : « San Haala wunni mbu ulaanti uber haɗ. »

Jagob giti gwil fmbún

²⁵ Iyoo. Bima Rajel ma déeni Yísif ma, umaa wi Jagob ma yaa ngi mbariɲ hilli ma, ayaama : « Waabo, wil uraani, so uyísni, injóodi. ²⁶ So uñaani binín bigiinda ngi ɲbi bigiinda. Injíigi ngi bà, gaatu nyaatadna samindi ngitibà. Uhúri yaa nyaatadna gboonje. ²⁷ Bima asaantini mbariɲ hilli ma habe, he yaama : « Hani, nfunɗe samindi umbagi to, gaatu mbiita títi ma ugatin a baali wiinda, umaa wi Agitili Bge ma dúwani.

^a Sabulon gí fwuna a fhebru

^b Yisif gí sa abun a fhebru

Nhúri yaa hú ma hí tínga Agitili Bge ma daangitini. »

²⁸ Ayaama : « So usaantíni wi ma inguuntina. »

²⁹ Mma Jagob ma yaama : « Hani, mbariṇ, ii ggim madana saanta wi ma unguuntini, gaatu nñín ṇmali ma gboonje.

Waatóo waatí ingibà ñín mo gboonje. Indógtibà gboonje. »

³⁰ Ayaama : « Agitili Bge ma dúwana a bboori biinda, gaatu hú ma hí biita bima ii ttan gaṭa a baale wiindi wómmu, ṇmala bigiindi maa ññób. Bari títi flee ma ngaatin a baali wiindi ma, umaa wi Agitili Bge ma daangina. ṇmali bigiindi ma ñóbu. Waabo ñí ma fana njanga gitini ṇmali bigiinda samindi nñín baali wiinda ma gboonje fana. »

³¹⁻³² Iyoo, mbariṇ hilli ma yaama : « Waabo, wi njangana ñaa ? » Mma Jagob ma weligima. Ayaama : « Ii yyaa so uyaantí wil, bari wil uwoda, wee wi raani. Ndi nsaantína wi mo, unanwi naṇ. We gí wo. Ndi ntoo mo a góori ma, inan jódi gsaají ma ngi ghara ma aa ttim mébdi ngi bintidnam bàa ma. Ghara bimaanmaan ngi gsaají bimoon, inan jódi bége. Ndu unanṇ mo, inguunṇ a dógtini ṇmali bigiindi ma. »

³³ Ayaama : « Ndu unanṇ mo we, flee ma unto biita gsaají

bihiyy wolla ghara bimoona a góori wiinda ma, so uhúri yaa nyeembà yeeme. »

³⁴ Iyoo. Mbariŋ hilli ma naŋ wi ma Jagob ma saantiman.

³⁵ Bari an wee ma undúba, flee fe, ayaantí gsaají bimoona ma ŋgi ghara bimaanmaan ma. Hinóo hini gí mo ŋgi hala uhiiy, ayaantíma. Añaa nambà ŋbi bigilli ma samindi bég to ŋgi bà, bito dógti. Ayaabà sam bég yóbod ŋgi bà glee ggabí samindi ŋmala bémbege mbagi suuli ŋgi Jagob ma. ³⁶ Bigi ma ŋatim bembe añaa nambà Jagob ma samindi he to dógti.

³⁷ Bima Jagob ma biitan wi ma Laban ma yaani, ato yósi grayin ta wolo. Bintuug ta ma bubli, bamand, ŋgi blatan. Grayin ta wembe, bima ayósin gi, mma ayaantí fati wolo, samindi ŋgoodi ŋmaan ŋmaan. ³⁸ Waabo gray gembe, bima ayóstin gi, mma atogi túm a gbatin suwn wédi ma, hala ma ŋmala ma nto siig mo wéde. Waabo, ndu ubiita atúmgi haande, gaatu abiita ndi ŋmali ma siig mo wéde, haji ma bingi baay mo, bingi riŋindi mo. Wil uraama, samindi ndi bindée mo, binan giti ŋbi bimaanmaan njan grayin ta wembe. ³⁹ Bima ŋmali ma baayni hala ma alofni gta ma, bidée ŋbi bimaanmaan. ⁴⁰ Ŋbi bémbege ayaa batí. Ŋmala

bindaŋ ma, atúmbà ngi gbera bimoon ngi bimaanman,
bigina Laban, sam bidée ŋbi bimaanmaan hatíde. Habe wi
abuni ŋmala bigilli ma.

⁴¹ Iyoo. Jagob ma, nda abiita mo ŋmali ma uhúrin yaa, bég
gí bijuule, bigí ngi sembe, bég yali bbaay, mma anjódi gta
gembe atúm, wili ma ntíngani ndi bég giti mo ŋbi samindi
bég gí bimaanmaan njan gta gembe. ⁴² Bari nda abiita mo,
bigi ma uhúrin yaa, bég aa jjuule, bég ga a bbaay, ange túm
gta gembe, wili ma ntíngani mbariŋ hilli ma nati teenj ŋbin
ŋmali, bigi ma aa ttin juule. Hí di nteenj ŋbin ŋmali bijuule.
⁴³ Habe wi Jagob ma yaa be an adan gí hal ma uhúrin yaa,
agí agaade andaŋ. Mma ateenj gsaají fmbúŋ, ngi ghara
fmbúŋ. Agiti nan ngi biyaati fmbúŋ fana, bilaante ngi binín.
Ateenj fana ŋñongome, ngi gfali.

31

Jagob déti Laban

¹ Flee ffoda, Jagob ma siim ŋbina mbariŋ hilli ma nsaanti.
Biyaa : « Jagob, ajódi nafulna baabam bâan ŋdúba aŋatide.
Waabo, we wi tínga agíti hal agaade. » ² Bima asiimli bége
saanti habe, abiita fana gwil gilli maa tta ssúm mbariŋ hilli

ma. ³ Flee ffoda, mma Agitili Bge ma hútilima. He yaama :
« Waabo nfuunte samindi uyaanti haandómmu, unan ɲoodi a
fbangon diin ma. Ingí ngi hú ma. »

⁴ Bima Agitili Bge saantíman habe, mma abiti bi soogti
binín bigilli ma gíni Rajel ngi Leya, sam bég binte a fnjiɲne,
hala ma agín dógti mo gsaají ngi ghara bigilli ma. ⁵ Bima
bigatin ngi hí, asaantíbà, ayaabà : « Mbiita gwil giinda maa
tta ssúm baabam baa ma, bari Haalana baaban ban, he hí
daangini. ⁶ Baabam baa ma, bahúri yaa nyaatadma gwil go
ɲdúba. Winóo wini asaantin mo sa nyaama, wi nyaama. Wil
aa ggí wi ma uhúrin yaa, ii mma wi yaatad uboonji.

Nyaatadma ngi gimada giinda ma ɲdúba. » ⁷ Ayaabà :

« Baabam baa ma, adóogdoogni. Abatati guunti wiinda ma
an a yas ujímmín, bari Haala aa nnaɲ san ayaani uwooy.

⁸ Ayaan yaa anguuntini ɲmali ma uhúrin yaa, bég gí ngi
ɲtade. Bima asaantin habe, ɲmali ma bindúba dée ɲbi ma
gín ngi ɲtadi ma. Mma ayaan yaa hani ngette habe wi. Ayaa
anñaani ɲmali ma gíni ngi tiirna. Umaa wi ɲmali ma
bindúba dée ɲbi ma gín ngi tiirna. ⁹ Habe Haala jódti ɲmalim
baabam baa ma, awunnim bà.

¹⁰ Iyoo. Flee ffoda, waatí ma ḡmali ma gín a bbaay, nriṇu. Mma mbiita a ḡmende. A ḡmendi ma mbiita gberin ghara ma a bbaay ṅi ghara binín. Gberi ma gí bimaanmaan bitída. ¹¹ Mma Malaygon Haala saantíni a ḡmendi ma. Ayaan yaa : « Jagob. » Nweligima yaa : « Ñí ma ho. » ¹² Ayaan yaa : « Mbiita wi ma mbariṇ hiindi ma nyaana, umaa wi tínga ṅgédna a ḡmende ma gberin ghara ma, bigi ma mbaay ṅi ghara binín, bigí bimaanmaan ma bindúba. ¹³ Ñí mee gí Haala ma hútilinan yo Betel, a flaag ma uriṇin yo bgo, utúm nan diwilin, hala ma udiilitin yo. Waabo luusu ujíga a fbangon diin ma. »

¹⁴⁻¹⁵ Bima Jagob ma saantin ṅi binín bigilli ma wi ma Haala ma saantíman, biyaama : « Iyoo. Bâsiim wi ma usaantini gaatu waabo bâa ma, bâhúri yaa baabam bâa ma, agaandabâa hú ma. Gi ma uñaaman undúba ṅi gi ma bâa ma jangan gaade ṅdúba, ga awom ṅdúba, bâa ggaade wiloolo. Awomgi ṅdúba. ¹⁶ Waabo gi ma ugaadni ṅdúba, ḡmali ma ugaadni bindúba, ge gí gi ma baabam bâa ma jangambâa wun ge ṅi ḡbim bâa ma. Njal ma Agitili Bge ma

saantinan, so uyaa hamma. Bâtoona. Bâa ma fana,
bântoy. »

¹⁷⁻¹⁸ Iyoo. Bima Jagob ma saantini ngi binín bigilli ma
habe, anumalu samindi bito, anan gati Ganaan, a fbangon
diimbà ma. Angata a baalna baaban diimbà ma gíni Isaag.
Bima asaantini ngi binín bigilli ma habe, umaa wi ajódbà ngi
ŋbi bigilli ma bindúba. Alíbtibà a ŋñongome bigilli ma.
Ajód nan ŋmali ma bindúba agitim bembe Siri ma, anto ngi
bà.

¹⁹ Bima antoy, Labaan ma gíni mbariŋ hilli ma, he yaantu,
hee ggí haj. He toote ginyósi gsaají bigilli ma bur, gaatu
bingi waaji mo burin gsaajím bàa ma. Bima atooni, Rajel ma
gíni mbi hilli ma, he yéemti gwil ma faafan diimbà ma nlébtí,
gi ma he tagni ge gi gí haala hilli ma. He jódgi, anúm.

²⁰ Jagob fana, aa ssaanti ngi mbariŋ hilli ma yaa antoy. Habe
wi andoogdoog mbariŋ hilli ma gíni Labaan, hii Siri. Ato, aa
mma saant. ²¹ Haji ma wi biyiti joge ma binyaa Yuftrat. Bitag
bsínn ggongo golo binyaa Gilaad.

Labaan besir Jagob

²² Iyoo. Bima glee ggabi diisni, Labaan ma ɲati siimi bsaanti ma yaa Jagob ma détima. ²³ Umaa wi ajódi biñaŋ bigilli ma. Bibesir Jagob. Biyaa glee faajingooda a bsín, am bidan gaɲi a ggongo ma Jagob ma gín bintuugi Gilaad. ²⁴ Jandi bingaɲi ngi Jagob, umaa wi Haala hútili Labaan a ɲmende gimanda. Ayaama : « Umbagi yaa Jagob ma wiloolo. »

²⁵ Bima bigaɲin a fgongo a Gilaad ma, biwéeti Jagob ma ngi biñaŋ bigilli ma, bég lofi ggódim bbaayim bàa ma. Mma bà Labaan fana lofi giim bàa ma. ²⁶ Bima agaɲin ngi Jagob ma, mma Labaan ma yaama : « Aheba, wi tíngani uyaatini habo ? Uwoositini. Bima umbinte uu ttin saantí yaa go unɲóode. Udéti nan ngi ɲbi bifúla bigiinda ma njal ma bingin yaa mo a suum. ²⁷ Utoo ngi bà, uu ttin saant. » Ayaama : « Ndu usaantin yo yaa ubariti bjíigi, hamman ge, inyaa ge feet undaŋ. Inúmti ge bijalin jitaar ngi ɲtili, biñaŋ ma nan yaa feet undaŋ jandi umbinti yo. ²⁸ Bari utów. Ii mmada tooti ɲbida ma ngi binjéji bigiinda ma gluunɲu jandi bimbinte ge. Wi ma uyaaninin, wii bboonj. » ²⁹ Ayaama :

« Ntag ge inyaana ge wil uwooy, bari bso gimanda, bima ngítin a bbin, umaa wi Haala, hí ma baaban diin ma nlébtí, he hí hútilini. Ayaa samindi imbagina yaa wiloolo uwooy. »

³⁰ Ayaama : « Bari bima unjígiti, ujanga ge saanta yaa ubari ge bjígí gaatu nhúri yaa baalna baaban diin ma raana. Bari wi tígani uyéemti haala hiinda ma ? Uto ngi gwil ma ingi lébti mo. »

³¹ Mma Jagob ma weligima, ayaama : « Mbariñ, inñaandi mbolo ndi nsaantina ge yaa mbareti bjígí, uu ggin nañ ge samindi mbinti ngi ñbi bifúli bigiindi ma. We wi tígá mbinte habe, ii nna saant. » ³² Ayaama : « Waabo, a gimaaram bibiyaamam bâa ma, ndu ubiita wil wiindi wolo, so ujódgi. Bari a bboori gwil ma unlébti, ndi bâtag hí ma yéemtin gi, he nlóodi. » Bima Jagob he saanti ngi mbariñ hilli ma habe, we wéeti aa ttúri yaa Rajel, he hí yéemti gwiln baaban díimbà ma gembe.

³³ Umaa wi Labaan ma yali angégi gwil ma. Ayaata a hódim bbayna Jagob ma, agég. Ayaata a hódim biyaatina Rajel ngi Leya ma, ato ñíni gwil ma, aa ggi biita. Bima ayaantitin a hódim bbaym biyaati ma, mma ata a hódim bbayna Leya ma.

Bima ayaantitin a hódim bbayna Leya ma, ato a hódim bbayna Rajel ma. ³⁴⁻³⁵ Jandi anyaata a hódim bbayna Rajel wembe, we wéeti Rajel ma jódi gwil gembe, asuw. Ayaati nangi a meestin ñongome hilli ma, amees nan a wi. Bima baaban diimbà ma gatini ayaama : « Baaba, umbagi raay. Húri yaa hala ño meesim bo, ii ggim mada luusa. Ngí ngi wósim binín, we wi tínga ii ggim mada luusa. » Labaan ma gég gégi gwil gembe a hódi ma undúba, aa ggim mada biitana.

³⁶ Mma Jagob ma raaw. Ayaa ngi Labaan ma : « Halla nyaanan uwooy samindi ubesirni habe ? ³⁷ Uñín gwil giinda ma ñdúba. Uu hhúta a wiloolo wiinde. Ndu ubiita mo gwil giindi ma, so uyaantítigi a fmbúnj biñan ma hando a gimaaram bibiyaadi ma nga a gimaarim bibiyaada ma bindúba, uninin yaa : "Gwil go, ge gí giinda ma." Bég nyósbâa ftoofe. » ³⁸ Bima asaantiman habe, ayaama : « Wi tíngani uyaati habo, uyaa ñí hí jódi gwil giinde. Ñí ma uhúrin yaa, nyaatadna resi njimmin sibi. Nmali bigiindi ma dée ñbi fmbúnj. li wwom ganti ngi bera awoda. ³⁹ li nna yaa wiloolo uwooy. Ganti yíti tag mo mali hiindi ma, ñí ma hí

ngima guunti mo. Ayeem yeem mo mali hiindi ma uléy yo gimandi yo, ñí ma hí ngima guunti mo. » ⁴⁰ Ayaama : « Aboo ma undúba mbiitaw. Léey tédni ñúuñuu bootini, gimanda ntéeg mo, habo déli mbootim bo, ingee mada buuna. Ge ɲdúba mbiitaw. ⁴¹ Ngí ngi hú ma, nyaatadna. Nyaati resi njimmin ngu utahla wil ma ntíngani mmada yerɲi mbi bifúla bigiindi ma. Nyaatadna nan resi faaj wili ma ntíngani mmada gitini ɲmala. We wi undúba nyaatadna. Ganti unan yaa unguuntin habe, ubatati nguunti wiinda ma an yas ujímmin. ⁴² Aboo ma undúba nyaaw. Hú ma nyísni ge gjif gsole, bari Haala ma uhúrin yaa, hí ma hí gí Haalana Ibréema, hí ma faafan ban ma nlébtí, hí ma hí daangini. Abiita aboo wiinda ma. Abiita njal ma nyaatadna ndaani. We wi tínga bso gimanda atoonna nan, asaantina nan wi ma ujangen yaa. »

⁴³ Bima Labaan ma siimni wi ma Jagob ma saantini undúba, mma, ayaama : « Nhúri yaa binín ugitin gí ɲbi bigiinda. ɲbim bógi fana, bigi ma ugitim bo ngi bà, bég gí binjéji bigiinda. ɲmala bógi bindúba, nhúri yaa bég gí bigiinda. Winóo wini ubiitam bo gí wiinda. Bari an wee ma undúba, ii

ggí mada jódi an ganti ngi wiloolo. ⁴⁴ Fondi bâyaana mo fnhalir. Bânyaa wiloolo wi ma uhúrin yaa ndi bâbiita wi bânan wuunti fnhalir ma bâyaani. »

⁴⁵ Bima asaantini ngi Jagob ma habe, mma he jódi flaagi, ajétifi. ⁴⁶ Asaantí nan biñan bigilli ma sam bisuj glaagi héd ma. Bima bisujurni glaag gembe, bijód nan suufi, biwom héd ma.

⁴⁷ Bituug fsujin glaagi ma Fsujin wuuntande a gsaantim bàa ma. Labaan ma yaafi Yagar Sahoduta. Jagob yaafi Galeed.

⁴⁸ Mma Labaan ma saanti ngi Jagob ma. Ayaama : « Ndi bâbiita fsujur glaag gómmu, bânwuunti fnhalir ma bâyaani mómmu. » We wí tínga bintuug héd ma Galeed.

⁴⁹ Bintuug héd ma fana Misba, gaatu Labaan saanti ngi Jagob, ayaama : « San Agitili Bge ñínbâ a wahndim bâa ma. »

⁵⁰ Ayaama : « Nhúri yaa ŋbi bigiinda ma, unnúm bo, ndu ubootibà, wola ndu to yeŋ anín a gítim bàa ma hat, ñii ggim biitana, bari Agitili Bge, he hí mbiitana winóo wini unyaay. »

⁵¹⁻⁵² Umaa wi tínga ayaama : « Waabo fnsujin glaagi fo, ngi flaag ma ujétini, ii ggin diisfi, inanan fít. Hú ma fana, uu ggin diisfi, uninin fít. ⁵³ Ayaama : « San haala Haala ma

Ibreema ma lébtin yo ngi hí ma Nagor ma lébtin yo ngi hí ma faafam bàa ma lébtin yo yósbâa ftoofe. » We wéeti Jagob hembe, adiili a ftuugin Haala, hí ma baaban diimbà ma gíni Isag ma nlébtí. ⁵⁴ Umaa wi tínga ajódi ηmala, ahab nambà, alébtí Haala. Mma aloti fsuufi, asoogti nan bibiyaama ma. Biwom nan fsuuf fembe.

32

¹ Flúti ma, umaa wi Labaan ma tooti ηbi bigilli ma ngi binjéji bigilli ma gluungu. Bima atootim bà gluungu ma, adúwabà, mma he jíigu, aηoodu.

Jagob bare anan reenindi ngi Iso

² Jagob ma luusu. Adiis a gíti ngi biñan bigilli ma. Bima agatin a ffili folo, ηmalaygon Haala reenindi ngi hí a bsín ma. ³ Bima Jagob ma biita ηmalaygon Haala ma, mma ayaa : « Hando gí gilíngin Haala. » Mma atuug ffili fembe Mahanayi gíni Língu usisbi.

⁴ Hando wi Jagob ma híti biñan bigilli bigolo. Ayaa sam bito gati ngi andan hilli ma gíni Iso ma, a fnbig filli ma gíni Sér, a fbango ma binyaa Edom. ⁵ Ayaabà : « Ndi bagat mo

sam bayaa ngi Iso ma : "Anto, Jagob ma sùmnati ndaani.
Agí meese ngi Labaan an wammu. ⁶ Agiti ngi gilíngim biñan
bigilli ma. Agí ngi biyaati bigilli ma, bilaanti ngi binín. Agí
ngi ηmali fmbúnj : gjíla, gfali, gsaají, ngi ghara ma bindúba.
Ahítibâa samindi bâsagna samindi fiiñe fiindi ma gí fñaani
ftída a bboorna Jagob." » ⁷ Bima ahítimbà, bég ma to. Bég
gati ngi Iso ma. Bima biñoodtin, biyaa ngi Jagob ma : « Iso
ma gít a bbin buti wiindi ma ngi bilaanti ggemi gtahla. »

⁸ Bari bima bisaantiman, fiiñi haama. Mma ahooli biñan
bigilli ma sam bigí línge usibi. Ahooli nan ηmali bigilli ma.
Bigolla to ngi gilíngi golla, bigolla to ngi gilíngi golla,
samindi bémbege mbagi gí hala woda. ⁹ Ndu ubiita aholibà
língu usibi, atag yaa ndi he fíti mo gilíngi golo, gilíngi golla
mmada balna. ¹⁰ Haji ma wi ayaa ngi Haala, ayaama : « Hú
ma hí gí Agitili Bge, Haalana baaban ban gíni Isaag ngi
mamman ban gíni Ibreema. Hú ma hí yaan yaa samindi
njíiga a fbangon ban. Uyaan yaa samindi ngati ngi biñan
bigiinda ma. Hú ma hí yaan yaa unyaani gboonje. ¹¹ Nwéeti
uluusi ndaani unanji ndaani. Ii tteeg unin nin yaa gwil
gbooje habe, bari fiiñi fñaani fiindi ma, fma fi tínga uyaatini

gboonje. Nhúri yaa, bima nyaantitina a baalna faafan ban nyíti jogin Yorden mtíiti ma, ngi fjati ftida, ngi fee fi nyítiwi. Bima injíigiti bo, ngit ngi língu usibi, wii biñan ngi ηmala. Bége bindúba, hú ma hí tínga ngiti ngi bà. ¹² Nyaa samindi udaangini uninin bal ndi andan hiinda gíni Iso ma fítin mo. Ndu ubiita nsaanti habe, ngolu. Inyaandi nda agati mo anfítibâa ngi ηbúuta ma bindúba ngi bidéenin ηbúuta ma bindúba. Waabo samindi udaangitini a gifíir ma ngím bómmu ¹³ gaatu hú ma hí saanti yaa unyaani gboonje. Uyaan yaa unwunni ηmúmur fmbún. Nmúmur bémbége, binñóbi njal ma ubiitam bembe ηbin seefi ñóbim bembe a batin joge. Hal aa ggim madagi déema. »

¹⁴ Bima asagni Haala habe umaa wi ariηu. Bima ariηni, umaa wi atag yaa anwun andan hilli ma ηmali bigolo. Ata a ggóori gilli ma, ajóg bigi ma anwun he ma. ¹⁵ Ajóg ηmala bógi : ghara binín ggemi gsibi, ghara bilaate njímmin nsibi, gsaají binín ggemi gsibi, gsaají bilaante njímmin nsibi, ¹⁶ ηñongome binín njímmin nhaabi ngi ηbim bàa ma, gjíla binín njímmin ntahla, gjíla bilaante njímmin, ngi gfali binín njímmin nsíbi ngi gfali bilaante njímmin. ¹⁷ Bima ajógmbà

habe, mma ahoolibà góori góori. Góoroo góori, añaawi ayaati hilli holo. Ayaa sam bég hotima a gíti, hinóo hini ngi goori woda batí.

¹⁸ Hi ma gín untíiti ma, ayaama : « Ndu ureenindi mo ngi andan hiinda ma, nda abaana hi ma gín ateenji hiindi ma, ananan baa haji ma untoy, anan baa hi ma teenj nmali bógi, ¹⁹ samindi uyaama : "Anto, aduuli hiindi ma hí yaa anwunna nmali bómbogi. Hi ma fana, agít a taan, ambinte." » ²⁰ Habe wi Jagob ma saanti ngi ayaati ansibili ma fana wi ma asaantim bembe ngi untíiti ma. Ngi unhabali ma fana, umaa wi asaanti he ma, ngi bigolla. Ayaa samindi bigí a fjaa ffoda.

²¹ We wi Jagob saantu. Ndi bireenindi mo ngi hí, bi mma nyaa agíti a taan ambinte. Ayaa gaatu ndi bito mo, ndi bireenindi mo ngi andan hilli ma, ndi biñaama nmali bémbege, mbolo wi ma antag ge anyaama, anguunta a wi. Gaatu afuunte samindi he dúuturima. Ndi bireenindi mo, he nnañma gboonje, binan ga a fjaa ffoda. ²² Umaa wi ahíti bigi ma gini ngi nmali ma samindi bég hotima a gíti. Bari hi de nati hala ma agín. Anriñi héd ma.

Jagob daanti ngi Haala ma

²³ Bima we diisni, umaa wi Jagob ma luusu gimanda ge, ajódi binín bigilli ma ngi n̄bi njímmin ngi awoda bigilli ma. Ayíti joge ma binyaa Yabog ngi bà. ²⁴ Ayíti biñan̄ bigilli ma a jogi ma ngi gwil gilli ma n̄dúba ttu. ²⁵ Bima bég yítini jogi ma, aṇood nan hala ma agín ge ngi biñan̄ bigilli ma. Aṇati héd ma hi ma awoda. Umaa wi alaanti holo gaṭi ngi hí. Alaanti hembe daanta ngi hí am buti ma dan ñaana. ²⁶ Bima hali ma biitan aa ggób Jagob ma, amújima a ftuuji filli ma. Fḃantir nan. ²⁷ Mma alaanti ma yaama : « Yísni gaatu buti ma ñaanni. » Jagob yaama : « ii ggin yísna, fondi udúwani mo. » ²⁸ He yaama : « Halla bintuugna ? » Ayaama : « Bintuugni Jagob. » ²⁹ He yaama : « Waabo ftuugi fiindi maa ttin ha ggí Jagob. Fngí Israyel, gíni Hi ma daantani ngi Haala, gaatu udaanta ngi Haala ngi bintiimbi. Umadau. ³⁰ Mma ayaama : « So usaantini ftuugi fiindi ma. » He yaama : « Wi t́ngani ubaatini ftuugi fiinda ? » Mma adúwa Jagob ma.

³¹ Umaa wi Jagob yaa : « Hando gí Bañel gíni Giñíntin Haala, gaatu mbiita Haala fjum a fjum, bari ntíg uyete.

³² Bima Jagob ma yalni anyaantiti Bañel ma, anyíti joge, léy ma yaantite. Ajaanu gaatu ftuuji filli ma ðantirru. ³³ We wi tínga am mo, biñaan Israyel, binge wom tíw wi ma gíni a breñiri ftuuji ma gaatu Haala ma hí múji yo ftuuji filli ma.

33

Jagob reenindi ngi Iso

¹ Bima Jagob ma gíni a btoo, mma abiita Iso ma húti habele. He git a bbin ngi bilaante ggeme gtahla ma. Umaa wi ayaa ngi nbúuta bigilli ma sam bég nati ngi bidéenim bàa ma. ² Ayaa samindi gyeegila bidañ ngi nbim bàa ma to untíiti ma, Leya ngi nbi bigilli ma gí nan a taam bàa ma. Rajel ngi Isif gí nan ansooti ma. ³ Hí di hootibà a gíti. Ato areenindi ngi andañ hilli ma. Jandi anreenindi ngi hí, agúdima an a boja an yas faajingooda. ⁴ Bima he biitaman, umaa wi he déti he reenindi ngi hí, he moogma, he tootima gluungu. Biyali binriiji ngi glo nñaane. ⁵ He yaama : « Biñañ bégele du, bigi ma doonñati bo a taan wiindi ma ? » Ayaama : « Anto, bég gí biñañ bigiinda ma, binín bigiinda ma ngi nbi bigiinda ma, bigi ma Haala wunninin ngi fiiñi fñaani filli ma.

⁶ Umaa wi gyeegila bidan binte ngi nbim bàa ma. Bima bég gatin a hí, bég fana, bigúdima, bisúmma. ⁷ Mma Leya binte ngi nbi bigilli ma, bigúdima. Ansooti ma Rajel ma ngi Isif, bég fana súmma, bigúdima.

⁸ Umaa wi Iso ma yaama : « Liingin nmali nreenjindim be a bsín, bég du ? » Ayaama : « Bigiinda bà, bari hú ma hí nwunbà. Ndu ubiita nwunna bà, wil uraani samindi fiiñe fiindi gí fñaani ftída a bboori biinda ma. We wi tंगा fñaanatibà. » ⁹ He yaama : « Hani. Biyaada, nmali ma ngaadni, bég ma teegni. So ujódi bigiindi ma. »

¹⁰ Umaa wi Jagob saantíma, ayaama : « So ujódi nmali ma nñaanam bembe gaatu mbiitana njal ma mbiitan ge Haala. Utagni gboonje. ¹¹ Haala ma hí dúwani wi ma wi tंगा ngín ngi nmala fmbúnj. Awunni bà fiiñi fñaani filli ma. Bém bégele, so ujódbà. » Bima asaantíman habe, agodima, an he dan naŋa, he jód nmali bémbege.

¹² He yaama : « Bâtoona. Inga a gíti wiindi ma. »

¹³ Ayaama : « Hani. Anto, ii ggim mada hotindi ngi hú ma. Samindi uhot a gíti, inŋatina bésir, gaatu hala ma ngím bo, nbi bigiinda ma, bee tta sat habe ndaani. Nmali bigiinda ma

fana, bigí ngi ɲbi biɲuute, bigi ma uhúrin yaa, bég fana aa ggim mada woge. Ndi bâwogina mo ngi bà ganti flee ffoda fi mo, binlóodi bindúba. » ¹⁴ We wi tínga ayaamate : « Hotina a gíti, inɲatina bésir nduunduulu, a bboorin gimmadan ɲmali ma ngi ɲbúuta ma. Imbésirna a fnɔ́big fiindi ma gíni Sér ma. »

¹⁵ Mma Iso ma saanti ngi Jagob ma, ayaama : « lyoo, so utoo ngi bilaanti bindaɲ bigiinda bigolo. » Bari bima asaantin he, hee nnaɲ. Ayaama : « Hani, wi tíngani ? Ndu utagni ngi fiiɲi fñaani fiindi ma, ingontan. » ¹⁶ Umaa wi Iso ma tów. Flee ffoda fembe fi, ato ɲoodi a fnɔ́big filli ma gíni Sér. ¹⁷ Jagob ma ɲati to a ffili folo binyaa Sugoot ngi biɲaɲ bigilli ma. Bima bigaɲin héd ma, mma ajéti baale. Ajéti nan ggange ɲdaɲ samindi ɲmala bémbege mada gitini ghódi. We wi tínga bintuug ffili fe Sugoot, gíni ggange.

¹⁸ Jagob ma, bima ayaantitini Siri, aɲoodti a fbangon diimbà ma, gíni Ganaan, ngi ggíti gjoole. Bima agaɲini héd ma, ato bóji wolo binyaa Sigem. Bima asuulim bóji wembe, héde wi ajéti ghódim bbaym bàa ma a gítin bóji ma. Bima ajétin ghódim bbaym bàa ma, héd ma wi biguunɲu. ¹⁹ Awústi

ffili ma bimeesim bembe ngi biyamor gudi foro geme.
Hamor jéti yo Sigem. Bóji ma gí ngi ftuugi ffoda ngi mbu
ulaanti hilli ma. ²⁰ Bima awústinfi, mma abare hala ma anhab
ŋmala, anriinga Agitili Bge. Bima abareni hande, wi ma wi
tínga atuugti haji ma El Elohe Israyel gíni Haala, Haalan
Israyel.

34

Sigem fíti Dina

¹ Iyoo, flee ffoda mbu ufúlina Jagob ngi Leya gíni Dina, he
luusu. Ayaa anto girayrayle bóji ma sam amada húr bifúla
héd ma. ² Bima atoni girayrayli ma, umaa wi areenɗi ngi
mbu ulaanti ma binyaa Sigem. Sigem he, he gí mbina
alamin bóji wembe binyaa Hamor. Bigí bihif. Bima Sigem
ma biitani mbi ufúlina Jagob ma, mma afítima, abiitarandi
ngi hí. ³ Bima abiitarandini ngi hí, gwilin he ma súmmati
ndaani. Asaanti ngi afúli ma gsaanti gsúme. ⁴ Umaa wi ato
saanti ngi baaban diimbà ma gíni Hamor. Ayaama : «
Samindi usaanti ngi baaban diimbàna afúli hómmu, samindi
anñaanin hí fyenɗe, gaati gwil gilli ma súmtini ndaani. »

⁵ Bari we wéeti Jagob ma siimi yaa Sigem ma wooti ngi mbu ufúli hilli ma. We wéeti ŋbi bigilli ma tigti a fnjiŋne, a dógtini ŋmala. Bég aa tta gať. Umaa wi ameesu, aga a byoonŋm bàa ma.

⁶ Bima agín a byoonŋm bàa ma, Hamor, baaban diimbàna Sigem hembe, he gaťi sa asaanti bsaanti ma. ⁷ We wéeti bima ŋbi bigilli ma tigti a fnjiŋne, bisiim wi ma diisni. Mma bijíigite ngi giiŋe ŋñuwe. Bima bég gaťini, wil aa ttibà sùm. Biraa ndaani gaatu Sigem ma aa yyaa gboonje. Adúuturuti biñanŋa Israyel gaatu a biitarandi ngi Dina ma. Hammaa bboonj. ⁸ Umaa wi baaban diimbana Sigem ma bi bi saanti ngi Jagob ma. Ayaama : « So unanŋ mbi hiinda anan yenŋ mbu ufúli hiindi hómmu gíni Dina, gaatu afuunŋmati ndaani. ⁹ Ndi bananŋ mo ayeŋma, sam bananŋ ŋbi bifúlim baa ma nan yenŋ ngi biñanŋm bâa ma. Bâa ma fana, bânnaŋ ŋbi bifúlim bâa ma, binan yenŋdi ngi ŋbi bilaantim baa ma. ¹⁰ Ndi bananŋ mo, bammada meese ngi bâ. Ffilóo ffil raambaa mo, bamada meese héd ma, bânanna baťate gwil. Ndi bafúunŋti mo, bammada wúsi gsuuba fana.»

¹¹⁻¹² Bima asaantini habe, mbi hilli ma gíni Sigem, he fana saanti ngi bà. Ayaabà : « Sam banan samindi inyen mbu ufúlim baa hómmu. Ndi banan mo samindi nyenma, inrin gibasan ma. Inñaabaa winóo wini babaa mo. »

¹³ Njina Jagob ma dógdog Sigem ma ngi baaban diimbà ma gaatu he dúuturuti sóofm bàa ma gíni Dina. ¹⁴ Biyaabà : « Ndi bñan mo, bajanga nan sam bisuñabaa bilaanti ma. Gaatu hí ma bii mma suuñ, aa ggim mada yen ni sóofm bñ ma. Hammaa bboonj. ¹⁵⁻¹⁶ Bñ ggim mada nan habe. Bari ndi bawaaggi mo, bñnan samindi nbim bñ ma yen di bigiim baa ma. Bñnanan meese hala woda, bñgína bsul bwoda. Bari ndi baa nnan mo giwaagin gbaagin gilaanti gembe, baa ggim mada yen di ngi nbi bifúlim bñ ma. ¹⁷ Ndi baa nnan mo waagin gbaagim bilaantim baa ma, wee ggim mada ta. Bñjódi Dina ma, bñnan to ngi hí. »

¹⁸ Bsaantim bàa ma súmti ndaani Hamor ngi Sigem ¹⁹ haji ma Sigem ma to saanti ngi biñanm bóji ma gaatu anan ndaani afúli ma. Agí hali ma fana bigolla ndoon.

²⁰ Hamor ngi Sigem ma ta a freejindi ma a byaatim bóji ma. Héd ma bilaanti ngi meesi mo. Bisaanti nan ngi bà.

Biyaabà : ²¹ « Biñaŋ bége, bee ggí bimajim bâan ma.

Bânaŋna sam bimees a fnɔ́ig fo, binan batati gwil ngi bâan.

Ffili fo liigiri ndaani. Bimada meesi beegi ngi bâan ma.

Bânaŋna ŋbi bifúlim bâan ma binan yeŋdi ngi ŋbi bilaantim

bàa ma. Ŋbi bilaantim bâan ma fana binan yeŋdi ngi ŋbi

bifúlim bàa ma. Ndi biyeŋdi mo ngi bà, ²² bângína bsul

bwoda haandómmu. Bari jandi bég nnaŋ mo, bâan ma fana,

fondi bânaŋna, bâsuuñalena, njal ma bisaantim bembe

samindi bâgí njam bàa ma. ²³ Ndi bânaŋ mo, bimmees ngi

bâan ma hala woda, bânjódna ŋmalim bàa ma bindúba ngi

gwilm bàa ma ɲdúba. Bég nŋati a fjifm bâan. Wi ma bég

saantim bo, we gí ndaani wil usúme. Waabo bânaŋna wi ma

bisaantini. »

²⁴ Bima asaantin habe, bigi ma maarani bindúba, bég ma

naŋu. Umaa wi bilaantim bóji ma undúba suuñalu. ²⁵ Bima

bég suuñalini, biguun an glee ggaabí. Gliitim bàa ma aa

nnaŋ. Umaa wi ŋbi bisibna Jagob, bigi ma binyaa Simiyon

ngi Lefi, bég jódi ŋbaa, bito habi bilaanti bémbege bindúba.

Uhúri yaa Simiyon ngi Lefi gí bindaŋna Dina nna awoda.

²⁶ Bihab Hamor ngi Sigem, bijód Dina a hódina Sigem ma, bito ngi hí.

²⁷⁻²⁸ Bima bihabni bilaanti ma, umaa wi ngbi bigollna Jagob ma binte. Biḃóti nafulim bàa ma ngi ngmalim bàa ma ma bindúba ttu ngi gwil golla bég gaadin a bóji ma nga a fnjini ma ndúba. Bito ngi gi. Habe wi biḃóti be gwilim bàa ma bitoo nan gaatu alaante hembé dúuturuti sóofim bàa ma.

²⁹ Fondi binín ma bitída ngi ngbúuta ma, bég bà ntu. Bég bà bitag gidaṅ. Winóo wini gím be a ghódim bàa ma, bito ngi wi.

³⁰ Umaa wi Jagob ma saanti ngi ngbi bisib bigilli ma gíni Simiyon ngi Lefi. Ayaabà : « Wi ma bayaam bo, banúmtini aboo a fnḃigi fómmu, gaatu ndi biñan ma siim bsaanti bembe, gwil giinda maa ttin ha ttaa bbà súm. » Ayaa : « Bâa ññób. Ndi biñan Ganaan ngi biberis siim mo bsaanti ma, wil aa ggin súmtibà, binsuumsuumni ngi biñan bigiinda ma. Binhabbâan bindúba. We wi tnga banúmtini aboo a fnḃig fómmu. » ³¹ Bima asaantimbà habe, mma bég wélgima. Biyaama : « Sóofim bâa ma, ayaama njan híi bbaay. Hama uboonji ga ? Hamaa bboonj. We wi tnga. »

Haala hútili Jagob Betel, adúwama nan

¹ Iyoo. Umaa wi Haala saanti ngi Jagob. Ayaama : « Luusu unan to meese bóji ma binyaa Betel. Ndu ugati mo héd ma, unan bare hala ma unhabi ηmala, unlébtini, gaatu ñi ma hí gí Haala. Bima ugín a gifiire waatí ma undéti andaŋ hiindi ma, ñi ma hí hútilina héd ma. »

² Bima Jagob ma siimni habe, asaanti ngi biñaŋ bigilli ma. Ayaabà : « Númnati gta ma gi ma balébtí ηdúba ttu, gi ma biñaŋ biber ngi lébtí mo, biyaani ge gí haalam bàa ma. Balagnagi ηdúba, banan wose, banan tubli gwil ηñaane.

³ Bânanan to Betel samindi mbare hala ma inhab ηmala. Héd ma wi inlébtí Haala, gaatu Haala ma hí nḡéefni, hí ma hí daanginini a gifiire giinda. Nsagma sami adaangini. Asiimu, adaangini. A ffilóo ffil ntooni, agí ngi ñí ma, aa nni yís awoda. » ⁴ Bima asaantini ngi biñaŋ bigilli ma, umaa wi bég jódi gta ma bilébtin ηdúba ttu ngi lonlonm bàa ma, biñaaman. Aḡéb nangi a bta mdaŋ baají. Bta ma suuli ngi Sigem.

⁵ Umaa wi Jagob ma luusu ngi biñaŋ bigilli ma, ato ngi bà. Bima bigín a bsín ma, biñaŋn fnɔ́ig fe aa ññoom binan besir bà Jagob ma, sam bifítibà. Bigoli ndaani, Haala ma tínga.

⁶ Ato ngi bà bóji ma bintuug Luj, a fbangon Ganaan. Waabo bintuug bóji ma Betel. ⁷ Bima bigaŋin héd ma, Jagob abared hala ma anhab ŋmala. Habe anlébtí Haala. We wi tínga Jagob tuugti hala wembe El Betel gíni Haala, híi ɓaalin Haala, gaatu haji ma wi Haala ma hútilima yo bima agín a ŋdétina andaŋ hilli ma.

⁸ Bima bigín héd ma, anín ma bamabanini yo Rebegga, he lóodu. He binyaa Debora. Bima alóodni, biɓébma a bta bolo baají ginsayan Betel. Bta be binyaa bseen. Mma bintuugi bta ma Bseenn giriij.

⁹ Bima Jagob ma yaantini Siri ato Betel ma, bima agaŋini héd ma, umaa wi Haala ma hútilima hatíde. Adúwama.

¹⁰ Ayaama : « Ftuugi fiindi maa ttin ha ggí Jagob. Waabo fnŋóodi Israyel. » Habe wi atuugma Israyel. ¹¹ Ayaama : « Ñí gí Haala, hi ma madani gwil ma ŋdúba. Nyaana, déena ŋbi fmbúŋ. Hú ma ngí ɓoondin sul. Nɔ́múmur bigiindi ma ññoobi ndaani. Ungí mammam bilama bindaŋ fana. » ¹² Ayaama :

« Ffil fo, inñaana fi njal ma nñaafi yo bembe mamma hiindi ma gíni Ibreema ngi baaban diin ma gíni Isaag. Hamma wi inñaana fi. Ndu ulóodi mo, inwunfi ɲmúmmur bigiindi ma. »

¹³ Bima Haala ma saantin ngi hí habe, atów.

¹⁴ Umaa wi Jagob ma jódi flaagi fndaɲ hala ma Haala ma saantini ngi hí. Bima ajódni flaagi fndaɲ fembe, ajétifi, ayaa anlébtí Haala. Umaa wi asudi lísín gresen a fi. Bima asudnfi lísín gresen, wolo ajódi diwliin, asuda a fi. Ayaa fe fi ngan wuuntandima wi ma Haala saantini ngi hí.

¹⁵ Atuugnan ffili ma Haala ma saantini ngi hí Betel.

Gilóodna Rajel

¹⁶ Bima we yaantin haj, mma bà Jagob tag bsín binto bóji ma binyaa Efrata. Bima bigín a bto, umaa wi Rajel ma, mñef ma loo. Bari bima mñef ma looni, braama ndaani. Afiiru.

¹⁷ Bima asiimni raaraan mñef ma ndaani a fdée ma, anín ma daangiman yaama : « Umbagi goli, mbu ulaanti ungíti. »

¹⁸ Bari bima adéeni, umaa wi alóodu. Bima adéeni mbi hembe, a fyabna fnsooti filli ma atuug mbi ma Benoni, gíni Mbini ginfiiri giinda. Bari Jagob, he tuugi mbi ma Benjamin, gíni Mbi ma gíni a fjif ffomti fiinda. ¹⁹ Habe Rajel ma lóodu.

Bima alóodni, mma biḡébma a ḡaṡi bśín ma nto Efrata.

Waabo bintuug Efrata ma Betlehem. ²⁰ Umaa wi Jagob jódi flaagi fndaṅ. Arinfi a fṡili fembe samindi biñan nwuunti Rajel ma. Flaag fembe tíg gí haji ma am wammau.

²¹ Bima gwil ge diisni, umaa wi bà Israyel ma diis a gíti. Bito am bidaan gaṡi a bóji wolla binyaa Efer, wi ma gín ngi hódi ufuude. Bima bidiisni héd ma, bilofi ghódim bbaym bàa ma. ²² Umaa wi mbu untítina Israyel ma, hi ma binyaa Ruben, ato biitarande ngi anínna Israyel. Anín ma gí yeegila adaṅ ma bintuugi Bila. Bari wi ma ayaani ngi anín hembe, Israyel gíni Jagob ma ga a gihúra gaatu bigolla saantíma wi ma diisni.

Jagob, ṅbi bilaante njímmin ngi bisibi bà agaadu.

²³ Gtuugin ṅbi bigilli ma go : ṅbina Leya ma gí Ruben gíni mbu untíitina Jagob, Simiyon, Lefi, Yuda, Isagar, ngi Sabulon. ²⁴ ṅbina Rajel ma gí Isif ngi Benjamin. ²⁵ ṅbina Bila ma gíni ayaata adaṅna Rajel gí Dan ngi Naftali. ²⁶ ṅbina Silba ma gíni ayaata adaṅna Leya gí Gad ngi Aser. Bà bég gí ṅbina Jagob. Bidéeli a fbango ma binyaa Siri.

Gilóodna Isaag

²⁷ Jagob to gaṭi a fnɔgin diimbà ma gíni Mamre gíni gindamban bóji ma binyaa Girat Arba, wi ma binyaa fana Hebron. Héd ma wi lbreema ma meesi yo. Bima agatin héd ma awéeti baaban diimbà ma gíni Isaag héd ma. ²⁸⁻²⁹ He gúudi ndaani. He mada resi geme ngi resi njímmín taataala, mma alóodu. Ato gaṭ ngi bimamma bigilli ma. Bima alóodni, ɲbi bigilli ma gíni Jagob ngi Iso, bég bà 6ébma.

36

Ŋmúmurna Iso

¹ Iyoo. Bsaanti ma bo a bboorin ɲmúmurna Iso. Ftuugina Iso folla gí Edom. ² Iso yeen binín bisibi a fbangom bàa ma gíni Ganaan. Binín bisib bémbege, holla gí ahít. Bintuugma Ada, mbina Elon. Holla gí ahif. Bintuug he Olibama, mbina Ana, njéjina Sibiyon. ³ Ayeɲ nan anín anhabal gíni Basmet, mbina Ismeela. Sóofna Basmet bintuug Nebayel.

⁴ Bima ayeɲmbà, agiti ɲbi ngi bà. Ada dée Elifas. Basmat dée Ruwel. ⁵ Olibama dée Jeyuj, Yalam, ngi Gora. Bég gí ɲbi bilaantina Iso. Bidéeli a fbango ma binyaa Ganaan.

⁶ Bima agitin ŋbi bémbege, umaa wi ajódi biñan bigilli ma ŋi ŋmala ŋi gwil ma agitin Ganaan. Ato yidi ŋi bà a ffili folo, fi ma daajiri ŋi aduulu hilli ma gíni Jagob ⁷ gaatu ŋmala bigilli ma ñób ndaani. Aa tta mmada meesi ŋi Jagob gaatu ŋmalin he ma ñób ŋi bigilli ma. Nmalim bàa ma ñóbu, am biyoof rúuti wembe ñóba. Bee ttin ha mmada meese hala woda. ⁸ Mma Iso gíni Edom ma yidi ŋi biñan bigilli ma. Bito meesi a ggongo golo. Ggongo ge gí a fnɔigna Sér.

⁹ Iso ma to meese a ggongo gembe a Sér. Bima ameesni a ggongo gembe, héd ma wi agiti ŋmúmur bigilli ma.

Nmúmur bigilli bémbege ñób ndaani. Hí ma hí gí mammam bsul ma binyaa Edom. Gtuugin ŋmúmmurna Iso ma go.

¹⁰ Ŋbi bilaantina Iso ma gí Elifas, mbina Adangi Ado ŋi Ruwel, ŋbina Basmal. ¹¹⁻¹² Elifas, mbina Iso ŋi Ada, he giti ŋbi bilaanti bijiif gíni Teman, Omar, Sefo, Gatam, ŋi Genas. Yeegila adan hilli ma gíni Timna, he fana dée mbu ulaanta awoda, bintuugi Amaleg. Bà bége gí binjéjina Ada.

¹³ Ruwel, mbina Iso ŋi Basmal, he giti ŋbi bilaanti bitahla gíni Naat, Jera, Jama, ŋi Misa. ¹⁴ Iso ŋi Olibama, gíni mbina

Ana, njéjina Sibon, bigiti ŋbi bilaanti ma bintuugi Jeyuj,
Yalam, ŋgi Gora.

¹⁵ Gtuugin ghaligaalni ŋmúmurna Iso ma go : a biñaŋna
Elifas, mbu untítina Iso ma : Teman, Omar, Sefo, Genas,
¹⁶ Gor, Gatam, Amaleg. Bigí ghaligaal a fbango ma binyaa
Edom. Bigí ŋmúmurna Iso ŋgi anín hilli ma gíni Ada.

¹⁷ Gtuugin ghaligaal a biñaŋna Ruwel, mbina Iso ma go :
Naat, Jera, Jama, Misa. Bég fana gí ghaligaal Edom. Bigí
ŋmúmurna Iso ŋgi anín hilli ma gíni Basmát.

¹⁸ Ghaligal bigolla gí ŋmúmurna Iso ŋgi anín hilli ma gíni
Olibama. Gtuugim bég ma go : Jeyuj, Yalam ŋgi Gora.

¹⁹ Biñaŋ bémbege bindúba gí ŋmúmurna Iso, hí ma binyaa
Edom. Bigí ghaligaal bindúba.

²⁰⁻²¹ Bima bà Iso gaŋin a fnɔ́ig fembe, biwéeti bsul bolla
héd ma. Bég gí bihór. Mammam bihór bintuugi Sér.

Gtuugin ŋbi bilaantina Sér ma go : Lotan, Jobal, Sibiyon,
Ana, Dijon, Eser, ŋgi Dijan. Bég fana gí ghaligaal bindúba.

²² Lotan, mbina Sér, dée nan Hori ŋgi Heman. Sóofna Lotan
bintuug Timna. ²³ Jobal, mbina Sér dée nan Alfán, Manaat,
Ebal, Jefe ŋgi Onam. Bég gí ŋbi bilaanti bigilli ma. ²⁴ Sibiyon,

mbina Sér, dée nan Aya ngi Ana. Ana he, bima agíni a dógtini gfalina baaban diimbà ma a fgongo folo, awéeti muur uñúwe a fgongo ma. ²⁵ Ana dée mbu ulaanti bintuugi Dijon ngi mbu ufúla bintuugi Olibama. ²⁶ Dijon, mbina Sér dée ŋbi bilaanti bintuugi Amdan, Edban, Itran, ngi Geran. ²⁷ Eser, mbina Sér, he fana dée ŋbi bilaante. Gtuugim bàa ma go : Bilan, Safan, ngi Agan. ²⁸ Ŋbi bilaantina Dijan gí nan Us ngi Aran.

²⁹ Ghaligaalm bihór gí Lotan, Sobal, Sibiyon, Ana, ³⁰ Dijon, Eser, ngi Dijan. Bigí bihór a fnɔgi ma binyaa Sér.

Gtuugim bilamin Edom

³¹ Biñaŋn Edom, bég hoti biñaŋn Israyel gingitin bilama. Gtuugin bilama bége ma go. ³² Untíiti ma, he bintuugi Bela, mbina Beyor. Bójin diimbà ma binyaa Dinaba. ³³ Bima he lóodni, mma Jobab, mbina Jera jódi fnjugub ma. Agíti bóji ma binyaa Bosra. ³⁴ Bima unsibili ma lóodni, holla fana jódi fnjugub ma. He bintuugi Husam, hí ma gítin fnɔgi ma binyaa Teman. ³⁵ Bima he lóodni, hadad, mbina Bedad jódi fnjugub ma. Bójin diimbà ma gí Afit. Hadad ma hí mada bimajaan a fbango ma binyaa Moob. ³⁶ Bima he lóodni,

Samla jódi fnjugub ma. Agíti bóji ma binyaa Masrega.

³⁷ Bima he lóodni, Jool jódi fnjugub ma. Agíti bóji ma binyaa Reebot, wi ma suul ngi jogi ma biyaa Yufrat. ³⁸ Bima he lóodni, Baal Hanan, mbina Agbor jódi fnjugub ma. ³⁹ Bima he lóodni, Hadar jódi fnjugub ma. Bójin diimbà ma gí Baw. Anín hilli ma bintuug Metabeel, mbina Matred. Nnan diimbàna Matred bintuug Mesaab.

⁴⁰ Gtuugin ghaligaal a fbango ma binyaa Edom, a bboorin ṅḁigim bàa ma ngi biñanm bàa ma go : Timna, Alfa, Yetel, ⁴¹ Olibama, Ela, Binon, ⁴² Genas, Teman, Mibsar, ⁴³ Majeel, ngi Iram. Bà bég gí ghaligaal a fbango ma binyaa Edom a bboorin ṅḁigim bàa ma. Iso, he hí gí mammam bàa ma. Gaatu ftuugi folla filli gí Edom, we wi tínga biyaatibà biyedom.

37

Isif ngi bindan bigilli ma

¹ Jagob ma tíg meese a fbango ma baaban diimbà ma meesin yo gíni Ganaan. ² Bsaanti ma bo a bboorna Jagob ngi biñan bigilli ma. Mbi holo hilli bintuugi Isif. Isif hembe, bima agitin resi njímmin ngi faajingooda, angí yo doon

bindaŋ bigilli ma gíni ɲbina Bila ngi Silba. Bég gí gyeegila
bidaŋna Jagob. Ato ngi bà a dógtini gsaají. Bari bima agín a
dógtinin gsaají ma ngi bindaŋ bigilli ma, awéeti biyaa gwil
gwooy. Umaa wi ato saanti ngi baaban diimbàm bàa ma wi
ma bég yaani. ³⁻⁴ We wéeti faafam bàa ma naŋi he ayoofroti
ɲbi bigilli bigolla gaatu he gí mbi ma adéeni a giyolo gilli
ma. Amegesma mdugduge nfana. Bima bég biitan njal ma
faafam bàa ma naŋ mbúuta ma ayoofrotibà, bilooma ndaani.
Binge saanti gsaanti gsúme ngi mbúuta ma.

⁵ Flee ffoda Isif ma mendew. Bindaŋ bigilli ma looma
ndaani gaatu asaantíbà ɲmende gilli ma. ⁶ Ayaabà :
« Siimlinani. Mbiita gwil a ɲmende. ⁷ A ɲmende ma mbiita
bâga a suubi ma, bâham bi ma bâbaasni. Bima bâhamm bi,
bâhalbi ghal. Mma fhali fiinda ma jete. Ghalim baa ma
labiri nan fiinda ma, giim baa ma gúdi nan a fiinda. » ⁸ Bari
bima asaantíni bindaŋ bigilli ma, bég yaama : « Hey ! Fo
unyaandi unan gí alama a gítim bâa ma ga ? » Biraa ndaani,
bilooma, bibun hatíde.

⁹ Flee ffoda amendew hatíde. Asaanti nan ngi bindaŋ
bigilli ma. Ayaabà : « Mmendew. Mbiita léy ngi bdiinde ngi

gbuute njimmin ngi ffoda, ge gí mbiita binte ggúdini. »

¹⁰ Bima asaantin habe, asaanti nan ngi faafan diimbà ma. He yaama : « Héy ! Halla nmende go saante ? Fo bindaŋ bigiindi ma ngi ñí ma ngi nnan diin ma, bâ mbiti bin bâgúdina ga ? » ¹¹ Bima asaantimbà habe, bindaŋ bigilli ma moonma ndaani, bari faafan diimbà ma, glo gilli ma ga a nmende ma asaantím bembe.

Bindaŋna Isif tagma bigaanda

¹² Bima gwil ge diisni, bindaŋna Isif to dógtini gsaají ngi gharana baaban diimbàm bàa ma gindambam bóji ma binyaa Sigem. ¹³ Flee ffoda, bima bigín héd ma, Jagob gíni Israyel saanti ngi Isif. Ayaama : « Bésir bindaŋ bigiindi ma hala ma begin a dógtini gsaaji Sigem. » He yaama : « Iyoo, intoy. » ¹⁴ Ayaama : « Ndu ubésirbà mo, u ttinambà to ñín njal ma bigín, ngi nmali ma. Ndu uñínbà mo, fo unwéetibà biyéte. Njalóo njal uwéetimbà mo, u ttinan njóodi usaantini. » Habe wi Jagob híti Isif ma san he yaantí mgida Hebron anan to Sigem.

¹⁵ Bima Isif ma tooni agati gindamban Sigem ma, aga a njñín. Umaa wi areenindi ngi alaanti holo a fnjiŋni ma. He

yaama : « Wu ungéggégi ? » ¹⁶ Ayaama ; « Ngita a gégni bindan bigiinda ma. Biga a dógtini gsaají ngi gharam bàa ma. Uu bbà biita haando ga ? So usaantíni hala ma bigín. » ¹⁷ Alaanti ma yaama : « Bidiisu. Nsiimbà binsaantindi yaa binto Dotan. »

Bima asaantíman habe, umaa wi Isif fana diisu. Abésirbà gindamban Dotan ma. ¹⁸ Bima agín a bto, umaa wi bég biitama gidaaje habele. Bima bég biitamatin bihúri yaa Isif ma hí gít a bbin, bisaantindu bfeere sam bihabma. ¹⁹ Biyaa : « Hii ñmende ma mbinte bele. ²⁰ Bâhabnama. Ndi bâhabnama mo, bânan balag sumi willi ma a búwa samindi ndi biâabâan, bânanyaa yíti tagma ahab awom. Gaatu hí ma hí ngi yaa mo amendew. Ndi bâhabnama mo, ñmende gilli aa ttin yaale. »

²¹ Bima bisaantini habe bisów, umaa wi Ruben yaabà : « Hani, bâmbaginama hab. ²² Bâmbagina waasi gsaam gilli ma. Bâjódnama jóde, bânaman balag a búw undan bo a fnjine fómmu. Ndi bâbalagma, bânan to. » Ndu ubiita Ruben saanti habe, wil uraama samindi bimbagi habi Isif

hembe. Ndi bitúmma a búw bembe, andaangima, he nan
6al, anaman híti butina baaban diimba ma.

²³ Iyoo, bima Isif ma gatini a halam bàa ma, umaa wi
biwaag mdogdoge nfana billi bembe, bijódma nan,
²⁴ bibalag a búw ma, a búw mdaŋ bembe. Bari a búw ma
bibalagmam bembe, wéde aa ggí haj. Be gí bsoole. ²⁵ Bima
bibalagman a bi, umaa wi bimeesu. Biga a ffomte. Bima
bigín a ffomte, bibiita biyismeela bigolo gibéleen. Bég gíti
ngi ññongomem bàa ma. Bég yaantite a fn6ig ma binyaa
Gilaad, binta fbango folla gíni Misira. Bigiti nan ngi ta wolo
gíni bgom adragante, boom, ngi mir. Ta wembe, riijinan wi
ma, we bigaadte binto gaandana. Gifaŋin wi ma súm
ndaani. ²⁶ Bima bigini haande, umaa wi Yuda yaa ngi bintidni
ma, ayaabà : « Ndi bâhabna mo Isif ma gsúwe, wi bângitina ?
²⁷ Biyismeela bég gít a bbin. Bâjódnama, bânaman gaandad
bége. Ndi bâgaandadnama mo bége, bânan jódi gudi ma.
Bâgaadna. Bâmbagina habi aduulim bâan ma. Bâgína ngi hí
baaba awoda. » Mma bigolla naŋu.

²⁸ Bima bijilo biyismeela ngi bimajaan gatini, bisaantíbà.
Bég naŋ bsaanti ma. Mma bijódi Isif ma, biyaantíma a búw

ma. Bigaandama biñaɗna Ismeela bémbege gudiforo
njímmin nsibi. Mma biyismeela jódma, binnúmma Misira.

²⁹ Bima wil wuflini, umaa wi Ruben ma to a ɓatin búw ma
ato ñíni Isif hembe, bari bima aléedini búw ma ańín, aa
bbiita wil. Bima aléedimbi, hoo fiiñi womma. Aṭigbu. Haji
ma wi ajódi gwil gilli ma aɗaasu. ³⁰ Umaa wi aɗóodi biduuli
bigilli ma, ayaabà : « Hí ma bâlíbtinani a búw ma, hal aa ggi
haj. Halla inyaay ? » ³¹ Umaa wi bijódi hara ulaante. Bima
bijódni hara ma bihab, bilíbtí mdugdugna Isif ma a gsaamn
hara ma. ³² Bijód nan mdugdug nfana ma, binúm Jacob ma.
Biyaama : « So uńín bi ma bâwéetini, ndu ugi mo mdugdugni
mbi hiindi ma bi. »

³³ Bima bisaantíni Jacob habe, Jacob ma widibi. Ayaa :
« Héy ! Fnse mdugdugni mbida ma bo. Yítin fnjiɗni tagma
aɗútturma awomma. » ³⁴ Fiiñi haama ndaani. He ma fana
jódi gwil gilli ma aɗaasu. Ajód gwiln giriiɗ. Ariiji ndaani glee
fmbúɗ. ³⁵ Bima agín a giriiɗ ma, ɗbi bigilli ma, títa a binín ma
an a bilaanti ma, bibinte bigaaruma, biyaa samindi aleende.
Ayaabà hani aa ggin leende. Anriiji an flee ma ambésiri mo
mbi hilli ma a gilóodi ma he gín. »

³⁶ Jagob ma aa ttúr bigaanda gaandadni mbi hilli ma. Biñaŋn Majaan, bég núm he ma am Misiri ma. Bima bég gaŋin héd ma ngi hí, bitoma gaandad hí ma gín adooŋna alamin héd ma bintuugi Botifar. Agí ahotin gitim bibéefna alama ma.

38

Yuda giti ŋbi ngi Tamar

¹ Iyoo, a waatí we wí, Yuda ma yísi bintidni gidéehe ma. Ato meesi ngi hal holo bintuugi Hira bóji ma binyaa Adulam. ² Bima agín héde, abiíta afúla holo, mbina Juwa gíni aganaan. Yuda yeŋ afúli ma, abiitarande ngi hí. ³ Umaa wi he dée mbu ulaante. Mbi hembe, he bintuugi Er. ⁴ Bima we diisni, mma adée mbu ulaanti holla, bintuugi Onan. ⁵ We yaant haj. Wola adée mbu ulaante holla, unhabali ma bintuug Jela. Waatí ma bidéeman, bimeesi Gesib.

⁶ Bima Er jufani, gíni mbu untíitim bàa ma, Yuda gégedma anín. Anín he bintuugi Tamar. ⁷ Bari Er hembe, agí hal ma uhúrin yaa arafanti ndaani. Gi ma anyaay, gee tti súm Agitili Bge. Umaa wi he rosrosma ngi gilóode.

⁸ Bima Er ma lóodni, Yuda saanti ngi mbu usibili hilli ma gíni Onan. Ayaama : « So ugí súmana andaŋ hiindi ma, unan jíigti anín hilli. Ndu ujíigtima mo, unan biitarandi ngi hí wil ma ntíngani samindi umada gitini ŋbi a ftuugina andaŋ hiindi ma gaatu hí ma, aa tti giti mbi. ⁹ Bari bima asaantíman habe, he ma, fnse angi biitarandi mo ngi anín ma, bari wil aa mma raa samindi bigiti ŋbi, gaatu andaŋ hilli ma nteenbà. Wi ma wi tínga ndi bibiitharandi mo, aga waasi bug ma a boja, samindi anín ma mbagi mada gitini mbi. ¹⁰ Bari wi ma ayaani, Agitili Bge, wee mma súm. Mma he rosrosma ngi gilóode.

¹¹ Bima Onan lóodni, umaa wi Yuda saanti ngi anín ma gíni Tamar ma. Ayaama : « So unóodi a baalna baaban diin ma a ginfagina, an waatí ma mbu unhabali ma gíni Jela njufa mo. » We wéeti agolu. Anyaandi mboloJela ma nlóodi fana njan bindaŋ bigilli ma. Umaa wi Tamar ŋóoda a baalna baaban diimbà ma, aŋati héd ma.

¹² Anínna Yuda, gíni mbina Juwa, bima glee ŋñóbi diisni, umaa wi he lóodu. Yuda ma, bima ariijin a bboori billi ma asów, mma aluutaw ngi antidni ma gíni Hira, híi Adulam.

Bito bóji wolo binyaa Júmna, hala ma biyaati bigilli nyósi gsaají bigilli ma bur.

¹³ Bima Yuda ma toni ginyósni burin gsaají bigilli ma, biñati saanti ngi anín ma. Biyaama : « Baaban diimbàna antódi ma to Júmna ginyósni burin gsaají. ¹⁴ We wéeti ahúri yaa mbu unsootina Yuda gíni Jela, he jufaw, bari bee mma hí núm fyeñde. [Nbi raama.] Umaa wi [tínga] abésirma an a bsínn Júmna am byaatím bóji ma binyaa Enayim. Awaagi gwilin ginfagina gilli ma, ayuuli nan ñooma njan abaay. Umaa wi ameesu.

¹⁵ Bima Yuda ma gitin a bbin, abiita he yuuli ñooma, mma abésirma. Anyaandi he gí hali bbaay. ¹⁶ Bima atoni buti willi ma, mma asaanti ngi he wil uraama ambiitarandi ngi hí. Yuda aa mma widi. Aa ttúur he gí anínni mbini ma. He yaama : « Ndi nnañ mo, wi unñaani ? » ¹⁷ Ayaama : « Inhítirna mbin hara. » Bima asaantíni he habe, he yaama : « Titan gédi wi ma unñaani san nhúr unyaa wi ma usaantini. » ¹⁸ Aḡaama : « Wi inñaana ? » He yaama : « Ñaani wilin margi wiindi ma gibosin wi ma ngi fjati fiindi ma. » Bima he saantíman habe, anañu. Bima añaaman gwil ge, he

nanu. Abiitarandi ngi hí. Mma he jódi mñefe. ¹⁹ He luusu, atów. Awaagi ñoomi ma, atubli gwilim binfagina hatíde.

²⁰ Bima we diisni, mma Yuda híti Hira. Ayaama : « So uto a bsín be, unwéeti anín abaay héd ma. Ndu uwéetima mo héd ma, so uñaama mbin hara hómmu. U ttinan jódti fjati ma ngi gibos ngi margi ma nñaaman. U ttinanwi núm. » Bari bima he gañin haj ma, he toma gég, hee mma biita. ²¹ He ßaandi bóji wembe gíni Enayin. Ayaabà : «Anín abaay ma gí ge a ßañin bsín béle, hí dú ? » Biyaama : « Bâa ggaadi anín abaay béegi. »

²² Bima bisaantíman habe, umaa wi aṅóodi butina Yuda ma. Agaṭi asaantíma. Ayaama : « Ngégi anín ma bari ii mma wéeti héd ma. » Ayaa biñaṅ héd ma yaa bee ggaadi anín abaay. ²³ Umaa wi Yuda ma yaama : « Yísma to ngi gwil gembe sam bimbagibâa tooy, gaatu nhítirma mbin hara hómmu, hee ggí haji ma. »

²⁴ Bima bimadani diindu uyaabi, umaa wi bisaanti ngi Yuda. Biyaama : « Tamar gíni anínm mbidi ma yaa gwilna abaay, habe wi ajódi mñefe. » Yuda yaa samindi bito, binan jódi anín hembe bitédma an adan lóoda, gaatu ayaa wil uwooy.

²⁵ Bima bijódman, umaa wi anín ma hamtibà gwil ma Yuda ma ñaamam bembe, tita fjati ma ngi margi ma ngi gibos ma. Ahítirgi Yuda samindi he ñín ndu ugí mo awidigi. Ayaabà : « Hí ma teenji gwil gómmu, hí ma hí momni. » ²⁶ Bari bima Yuda ma biitan gwil gembe, awidigi. Ayaabà : « Anín hómmu, ayoofooni luusa gaatu njanga ge yaa samindi mbida ma gíni Jela yemba, bari ii wwi yaa. » Yuda aa bbiitarandi ngi Tamar hat.

²⁷ Bima mñef ma to am bligir, waatí fdée ma teegu, mma anín ma bare fdée. We wéeti ggúnsa bà agaade a mñef ma. ²⁸ Bari flee ma andéey, bima mñef ma looni, untíti ma baritin ge byaanti , fjif ma ftida fi yaantiti. Bima ayaantítini fjif ma, umaa wi anín andan ma ndaangima jódi giluuti gisamba, ahalima fjif. Ayaa : « He hí gí andan ma. » ²⁹ Bima ahalni giluuti ma a fjif ma, he ñoodi fjif filli ma. Bima he ñoodin fjif filli ma, umaa wi uber, usibli hembe, he hí biti bi yal byaantí ma. Bima he yaantini btíti ma, ayaa : « Wo, habe uhúbti byaantí biindi ma ga ? » We wi tínga bintuugma Beres gíni Ahúbitu. ³⁰ Waabo hí ma ahalim bembe giluuti ma, he gí ansooti byaantí ma. Bintuug nan he Sera gíni Asamba. »

Anínna Botifar lajad Isif

¹ Iyoo. Bima biylsmeela ma wusni Isif ma, binúmma Misira, bito gaandad a alaantim Misiri ma binyaa Botifar. Hí ma hí gí halna alamin Misira. Agí ahotin gitim binḡeefi bigilli ma.

² Bima he wúsman, agí ngi hí a ḡaale. Agitili Bge ma ngi gí mo ngi Isif waatoo waatí. Adaangima ndaani Misiri ma.

Aboonji winoo wini Isif yaati mo. ³ Botifar ma biita njal ma Agitili Bge ma gíni ngi Isif. Abiita njal ma Agitili Bge ma daangima a gyaat ma. ⁴ Abiita winoo wini anyaaati mo, we súmmati ndaani. Mma ayaa Isif ma ayaa he hí ngi adaangi hilli ma, anan gí ahotin gitim biyaati bigilli ma bindúba.

Winoo wini agaadim mo, Isif ma he añaawi a fjif filli ma. He ga ahotin giti gwil gembe ḡdúba. ⁵ Bima Bootifar ma ñaani gihootin giti ma a Isif, a waatí we wi Agitili Bge dúwama ndaani ngi ḡaali willi ma. Aboonji gyaatin ḡaali ma ngi gyaatin suubi ma. Bootifar ma huri yaa Isif ma hí tínga Agitili Bge ma dúwama ndaani. ⁶ Umaa wi aḡati gyaat gilli ma ḡdúba a fjifna Isif ma. Glona Bootifar ma aa gga a wiloolo fondi ffomte.

Isif hembe sati liite, abboonji ndaani ñína. ⁷ Umaa wi anínna Bootifar ma ñínma, abinan saanti ngi hí. Ayaama : « Binte, ubiitarandi ngi ñí ma. » ⁸ Bima asaantíni Isif ma habe, Isif ma yaama : « Hani, wi tígani usaantítini habe ? Gaatu Botifar ma hí ñaani gihotin gítin gwil gilli ma ndúba. Gwil gilli ma ndúba ga a fjif fiinda ma waabo. Ange miira a wiloolo. ⁹ Ngí nan ahotin gitim biyaati bigilli ma bindúba. Hú ma utída ñat a fjif filli ma gaatu uga anín hilli ma. Mo, uninin to saanti samindi mbiitarandi ngi hú ma. Wi ma usaantinini, ii ggim madawi yaa, gaatu ndi nyaawi mo, intagadi a Haala. Wi ma usaantinini, wee bboonj. »

¹⁰ Waatóo waatí anín ma saanti mo ngi Isif ma samindi bibiitarande. An wee ma Isif ma nge nan wi ma asaantíman. Ange suulli ngi hí.

¹¹ Flee ffoda Isif ma ga a gyaat ma a baali ma. We wéeti biyaati bémbege, bég yaantu. ¹² Mma anín ma bésiri Isif ma hala ma he gín a gyaat ma. Mma atagi mbuba billi ma, ayaa samindi Isif ma biitarandi ngi hí. Bima asaantin habe, mma Isif ma waagi mbuba ma, he détu, hee nnan, he yaantu.

¹³ Bima he détim be, umaa wi anín ma ñatiditi mbuba ma.

¹⁴ Bima añatidimbi, mma añaatu. Asoogti biyaati bigilli ma .

Ayaabà : « Ahebru antoda ma númtim be, he lúfbâan.

Wammu wammu he yaa samindi abiitarandi ngi ñí ma, bari ii

nnañ. Mma nñaatu. ¹⁵ Bima he siimni nñaatu, mma añati

mbuba billi ma ngi ñí, adétu, atoo. » ¹⁶ Mma asiñi mbuba ma

am bima anto ma gatini.

¹⁷ Bima anto ma gatini, mma ayaama : « Awusati gidan

ahebru ma unúmtim bembe, hí ma hí yaa anfítini. Bima he

fítinini, mma nñaatu. ¹⁸⁻¹⁹ Bima nñaatini, umaa wi adétu

atów. Añatini nin mbuuba billi ma. Habe wi awusati gidan

hiindi ma yaani.»

Bima ayaan habe, mma anto ma raa ndaani. ²⁰ Asaanti ayaa

sam bitagti Isif, binhalima, bimanan ban. Mma bito tag Isif,

biban hala ma bingin ban mo biñan ma alama ma mban.

Añati héd ma.

²¹ Bari ganti Isif ma gí a bbanma ma, Agitili Bge gí ngi hí.

Adaangima ndaani a bbanma bembe an gwilna Isif ma danti

súmi hí ma ngin béef mo biñan bibanar ma. ²² Bima gwilin

he summatini, ato a adan ñaa Isif ma gihótin gitin gyaar gilli

ma ngi bibaṇaṭ bigolla bindúba. Béḡ ngí a fjif filli ma.

²³ Anbéef ma aa mmiira a wiloolo añaa a fjifna Isif gaatu
Agitili Bge gí ngi hí. Adaangima winóo wini anyaaṭi mo.

40

Biñaṇ bisibi mendew

¹⁻² Bima Isif ma wuflini a bbaṇa ma, umaa wi biyaatina
alama ma bisibi, biṭagadti a hí. Holo gí ahotin gitim bigi ma
ññaama lísini greseen. Holla gí nan ahotin gitim bigi ma
ngima téded mo ṇbúur. Alamin Misira, binyaama Faron, a
he hí biṭagadtu. Bima biṭagadtini, umaa wi alama ma raaw.
³ Ajódbà, ayaa sam bibaṇbà a bbaṇnana ahótin gitim bibéef
ma. Be gí bbaṇa ma Isif ma gín. ⁴ Bima bigatini a bbaṇa
ma, ahotin gitim binbéef ma yaa samindi Isif daangibà ngi
wi ma raambà. Biwufli héd ma.

⁵ Flee ffoda bémbege, bà biyaatin alama bisib ma, bimendi
ṇmende. Ṇmendi ma bimendim bembe, gee ggí njal woda.
⁶⁻⁷ Alúti ma, bima Isif ma gaṭin ngi bà, abiita glom bàa ma aa
ññaan. Mma aḡaabà. Ayaabà : « Win wi gín ? Mbiita gjúmm
bàa maa ggí fñaane. » ⁸ Biyaama : « Bâmendew, bari njal ma
bâmendeni, bâa ttúr wi ma ṇmendem bâa ma saantini. Holo

aa ggí hí ma madambâa gi saanta. » He yaabà : « Ngette Haala ma hí mada gédni biñañ wi ma ñmendi ma saantin ga ? Sam basaantíni wi ma bamendeni. »

⁹ Hí ma gín yo ahotin gitim bigi ma nñaa alama ma lísín greseen ma, mma asaanti ngi Isif ma. Ayaama :

« Mmendew. Mbiita bta bbole, bi ma binyaa breseen, a gíti wiinda ma. ¹⁰ Bta bembe gí nan ngi gray ggaabi. Bima mbiitambi, bta ma mommir. Bari bima mmommirni, a waatí waatí ma, mma byaantí ñbunna. Bima byaantín ñbunna ma, mma byaa ñbi, ñbi ma gí nan gsamba. ¹¹ Mbiita ngiti gaafjína alama ma. Ñbi gembe, mma nbotgi, nhóba a gaafji ma. Bima nhóbngi, mma nñaa alama ma wédín greseen ma, san he siigi. »

¹² Bima asaantini Isif ma habe, mma Isif ma yaama, ayaama : « Ñmende giindi ma, wo wi gsaantu. Gray ggaab ge, ge gí glee ggaabí. ¹³ Ndi glee ggaabí diis mo, alama ma nyaantína a bbañna ma. A bbañna bómmu, ndu uyaanti mo a bi, unjóodi a gyaat giindi ma halana alama ma. Unñaama lísín greseen hatíde. ¹⁴ Bari ndu uto mo unjóodi a gyaatina alama ma, so udaangini. Umbagini tili. So usaanti ngi

alama ma a bboori biinda ma, samindi anyaantíni a bbaɗna bómmu. ¹⁵ Ñí ma binúmti a bbaɗna ma, ii yyaa wil uwooy. Bitagni, biyaantítini a fbaɗgon baɗ, fbangom bihebru. Binúmtini nin haando, Misiri ma. Haando fana, ii yyaa uwooy. »

¹⁶ Unsibil ma, hí ma gín yo ahotin gitim bigi ma ntedi ɗbúurna alama ma, bima asiimni yaa ɗmendina antidni ma saanti gwil gboonje, mma he saanti ngi Isif ma. Ayaama : « Wi ma mbiitani a ɗmende ma, mbiita gdadí ggaabí. We wéeti gdadi ggaab gembe, nyindigi. ¹⁷ Gsifan ɗbúur ma ɗdúba ga a dadí ma gín a téda, gi ma ntededni alama ma. Bari bima nyindingi, gyíti binléenti ma, biga júsi ɗbúur ma. We wi mbíita a ɗmende ma. »

¹⁸ Mma Isif ma yaama. Ayaama : « Gdadí gaab ma ubiitam bembe, ge gí glee ggaabí. ¹⁹ Jandi glee ggaabí ndiis mo, alama ma nyaantína a bbaɗna ma. Bari ndu uyaanti mo a bbaɗna ma, alama ma njódna, anhabna. Anyosna bgo, anan laga sumi wiindi ma. Gyíti mbiinte, bigawi júsi. »

²⁰ Bima flee fnhaabal ma gaɗini, umaa wi alama ma yaa feet willi ma, a bboorin flee ma adéelini. Asoog biyaati bigilli ma

bindúba a feet ma. Ayaa sam biyaantíti biñan bisibi
bémbége, binambà jét a gimaaram biñan ma bindúba.

²¹ Bima ayaantítim bà, umaa wi alama ma jódi hí ma gín yo
ahotin gitim bigi ma nñaa lísín greseen wembe, anjóodtima a
gyaat gilli ma. ²² Hi ma gín yo ahotin gitim bigi ma ntedi
ñbúur gembe, umaa wi ajódi he, ayaa sam bihabma,
bimanan laga. Gwil gembe diisi njal ma Isif ma saantini
bilaanti bisib bémbége bima begin a bbañna ma. ²³ Bari an
we ma undúba, ahotin gitim bigi ma ngin ñaa mo alama ma
lísín greseen wembe, atili wi ma Isif ma saantímatini a
bbañna bembe. Glo gilli maa tta ggí a Isif ma.

41

Alamin Misira mendew

¹ Iyoo, bima resu usibi diisni, flee ffoda, alama ma
mendew. Abiita a ñmende agí a gbaatin jogi ma biyaa Nil. A
gbaatin joge ma ajetim bembe, ² mma abiita gjíla
faajingooda. Bé g yaantiti a jogi ma. Bé g yali bindóg a
gbaatin jogi ma, bari gjíla faajingooda bémbége, biligir
ndaani, bijuuli ndaani. ³ Bima abiitam bége, wola abiita
faajingooda biber yaantita a jogi ma. Bége bésir bintíiti ma

yaantitim bembe. Bari faajingooda binsibil ma yaantitim bembe, bég ɬoobi ndaani, biwoo ndaani. Bég bésir nan bijuuli bémbege. ⁴ Bima bigatini halam bijuule bémbege, biwom bijuuli ma bindúba. Mma alama ma wilu.

⁵ Bima we yaantin haj, mma alama ma jódi bɓu hatíde gimanda ge. Bima ajódni bɓu bembe, umaa wi abiita a ɲmende ma hatíde mɗiɲam bogom béede. Mɗiɲam bogo bembe gí ngi ggalanga faajingooda. Ggalanga faajingooda gembe gí ɲɗaɲ, gboonji ndaani. ⁶ Mma abiita mɗiɲam ma yaantí ggalanga faajingooda golla, bari biris wootigi ndaani. Gsole ɲdúba. ⁷ Bari gsole gembe ɲadi gboonji ma. Bima amendeni habe, umaa wi aregsu. Ahúri yaa amende mendeni.

⁸ Alúti ma, glo gilli ma tíg a ɲmendi ma. Glo gilli ma ñaangiru. Aa mmada húri wi ma ɲmende gembe saantin. Mma asoogti bisigi bigilli ma ngi bigi ma gaadni gihúra. Bima asoogtim bà, mma asaantibà wi ma abiitani a ɲmende gembe. Bari bisigi bémbeg bindúba, holaa ggí hi ma madaman saantí wi ma ɲmende gembe saantini.

⁹ Umaa wi ahotin gitim bigi ma ngima ñaa mo lísín greseen ma gati ngi hí. Bima he gatin ngi hí, he yaama : « Héy ! Ateengida, nwuunti a waatí ma bâtagadtin yo a hú ma, ¹⁰ uraaw, ubaŋ nambâa a bbaŋnan ahotin gitim binbéef ma. Bima utúmbâa a bbaŋna bembe ngi hí ma gín yo ahotin gitim bigi ma ntededi búur, ¹¹ flee ffoda bâa ma, bâmendew a bbaŋna ma, bari ŋmendem bâa ma, gee ggí njal woda, gee ssaanti wil uwoda. Bima bâmendeni, bâa ttúr wi ma ŋmende gembe saantini. ¹² Umaa wi bâsaanti ngi atasí holo, hi ma gín a bbaŋna ma. Ahebru ha agíw. Agí ayaatína ahotin gitim binbéef ma. He saantíbâa wi ma ŋmende gembe saantini. ¹³ Bima asaantim bâa, gwil ma yaalu njal ma asaantim bâa. Umaa wi uŋóodtini a gyaat ma ngín. Uyaa samindi bilaga atedin ŋbúur hembe. Njal ma asaantim bâa gwil ma, hamma wi gyaali du. »

¹⁴ Bima asaantini habe, mma alama ma yaa samindi bitoodi Isif ma. Binúmáale, biyaantímate a bbaŋna ma. Mma Isif ma riitu, awose, atubli gwil gber.

Bima he tublini gwil ma umaa wi binúmáa butína alama ma. ¹⁵ Alama ma yaama : « Ŋmende gwil. Bari ŋmende ma,

holaa ggí hí ma madanin gi saanta. Biyaa ndi bisaantína mo
ɲmende, ungi húri mo wi ma ɲmende ma saantini. We wi
tínga nsoognate. » ¹⁶ Umaa wi Isif ma yaama : « Alama,
ngette ní hí madana saanta wi ma ɲmende ma saantini, bari
Haala ma, he hí madana saanta wi ma ɲmende ma
saantini. »

¹⁷ Umaa wi alama ma saantí ngi Isif ma. Ayaama :
« Mmende ɲmende. Ngí nan a gbatin jogi ma binyaa Nil,
bjete. Bima ngín a gbatin jogi ma bjete, ¹⁸ umaa wi gjíli
faajingooda yaantiti a jogi ma. Bitoo nan jete habele, biga
dog. Bari gjíli faajingooda bémbege, biligiri ndaani. Bijuuli
ndaani.

¹⁹ Bima bég yaantini, biga a dog ma, mma faajingooda
biber yaantite. Bég toobi ndaani, biwoo ndaani. Ii tta nene
biita gjíli toobi habe Misiri ma undúba. ²⁰ Bég besir nan gjíli
bijuuli bémbege. Bari bima bigatin a bége, mma binadi gjíli
bijuuli ma. ²¹ Bari njal ma binadni gjili bijuuli ma, an we ma
undúba, bitíg gí bitoobe. Holaa jjuul. Bigí njal ma bigín
bitoobi ma. Mma nwilu. »

²² Ayaama : « Bima mmendeni habe, mma bɓu ɗagni. Bima bɓu ma ɗagnini, wolo mbiita a ɗmende ma haɗiɗe. Mbiita mɗiɗam bogom béede bwoda. Mɗiɗam bogom béede ma gí nan ngi ggalanga gfaajingooda gboonje. ²³ Wolo mbiita a bbogo ma ggalanga faajingooda golla, bari ge gí gsole, gi ma biris wootini. ²⁴ Bari ggalanga gsoole gembe nad nan ggalanga ɗmooñe gembe. Bima mmenden ɗmende gembe, nsoogti bisigi ma bindúba, samindi bisaantíni wi ma ɗmende gembe saantini. Holaa ggí hi ma húri wi ma ɗmende gembe saantini. »

²⁵ Umaa wi Isif saanti ngi alama ma. Ayaama : « Alama, a ɗmende ma umendem bembe, Haala gédna wi ma anyaay wammu wammu. Wi ma ɗmendi gsib ma saanti gí wil uwoda. » ²⁶ Ayaama : « Gjíla faajingooda bijuule bémbege ngi ggalanga faajingooda gboonje gembe gí resi faajingooda. Wi ma ɗmende gsib ma saanti gí wil uwoda. ²⁷ Gjílí biɗoobi faajingooda ma ngi ggalanga gsoole faajingooda gí resi faajingooda. A resi we wi gul undan ngitile.

²⁸ Fnse, Haala ma gédna wi ma anyaay wammu wammu.

²⁹ Untíiti ma Haala ma nñaa fbango fómму fndúba wii woma fmbúnj ffilóo ffil Misiri ma an resi faajingooda. ³⁰⁻³¹ Bari ndi resi faajingooda diis mo, resi faajingooda wolla fana, we ngí wi ma uhúrin yaa gul undaŋ ngóbi Misiri ma undúba, wii woma aa ttin ha ggí. Biñaŋ ma ntíli wii woma fmbúnj wi ma biñaŋ ma gaadin yo bembe a resi faajingooda untíti wolla wembe. Binfiiri ndaani. ³² Haala saantina wilu woda a ŋmende gsib gómmu gaatu agédna wi ma anyaay waabo. Wi ma anyaay, we gí ujéti, wee ttin gguuŋ. Unyaali wammu wammu. »

³³ Isif ma saanti ngi alama ma. Ayaama : « So ujódi hal, hí ma uhúrin yaa, he gí ndaani ngi glo, anan hooti biñaŋn Misiri ma bindúba a gíti. » ³⁴ Ayaama : « Ndu ujód mo he, unan jódi biñaŋ bindaŋ fana, bigi ma nñín gwil gembe. Biñaŋ bindaŋ bémbege, resi ma wii woma ma nñóbi, ndi biñaŋ yaantí mo gwilin woma bihamtini, bég njód ujiif,

³⁵ binanwi suj. Gsuj gembe, binangi riŋ resi ma wii woma nñóbi. Binringi a gbója jandi gul ma ngati mo, binanwi ñín. Hú ma hi nsaantibàa sam biyaa habe. ³⁶ Ndi gul ma gaŋ mo a

resi faajingooda wolla, gii woma gembe, gee gi biñan ma
mbi jóda, biga wom sam bimbagi lóod a gul undan ma. »

Alamin Misira jódi Isif ahótin giti ma

³⁷ Bima Isif ma saantini ngi alama ma habe, bsaanti ma
súmti alama ma ngi bidoon bigilli ma. ³⁸ Bima Isif ma
saantím bà bembe, alam ma yaa ngi bidoon bigilli ma.
Ayaabà : « Fnse, Wúlin Haala, we wi gí ngi alaante hómmu,
we wi tínga amada saanti gwil gembe. Hollaa ggí njan
hómmu. »

³⁹ Mma alama ma yaa ngi Isif ma : « Bâbiita Haala gédna
gwil gómmu ndúba. Hal aa nna yoof haggílo. ⁴⁰ Waabo, hú
ma hí injódi. Waabo hú ma hí ngí ahotin gitim biñan
bigiinda ma. Winóo wini usaantim be, umaa wi binyaay.
Waabo ñí ma awoda ma nyooofna a ginhotin giti ma, gaatu ñí
ma hí gí alama ma. ⁴¹ Njóгна samindi uga ahotin gitim
biñan fbango fómmu fndúba. »

⁴² Bima alam ma saantin ngi Isif ma habe, mma ajódi ginter
gilli ma, gi ma anyaa margi willi ma, añaagi Isif ma,
atúmma a fjif. Ajód nan gwil nfana ngi jeeno sanu,
atúmma gi. ⁴³ Bima ayaani we, mma añaama sareet, hina

ahotin giti ansibil ma, Sareet hembe, ndi he ntooy, a he hí anlíbi. Ndi alíba a sareet hembe, biñaŋ ma nhootima a gíti, biga saanti ngi biñaŋ sam bég gúdima. Habe wi alama ma jód Isif ma.

⁴⁴ Mma alama ma saanti ngi Isif. Ayaama : « Hal aa ggin yaa wil, hal aa ggin too halóolo a Misiri ma undúba, ndi wi ma uu ttin saanti. » ⁴⁵ Bima alama ma saantin habe, atuugma ftuugin Misira gíni Safnat Beneya. Umaa wi ajódi afúla, añaama samindi he yej. Afúli ma bintuugi Asnat. Asnat, he gí mbina Botifera. Botifera gí híi bwaase a bóji wolo bintuugi On. Umaa wi Isif ma luutaw. Añín ffilóo ffil gím be a fbango fembe.

⁴⁶ Bima Isif ma yalni anyaatad alamim Misira, agiti resi njímmín nhaabí. A waati we ayali gyaat gilli ma. Ato ñín fbangom Misiri ma fndúba. ⁴⁷ Bima biyaatini resi faajingooda ma, gwilin woma biyaatim bembe ñóbi ndaani. ⁴⁸ Umaa wi ajódi ujiifm gwilin woma gembe Misiri ma undúba, aga sujur a gbóji ma ndúba. Bima biyaantítin gii woma a gsuuba ma, ariŋgi gbóji ma. ⁴⁹ Gi ma asujurni, ge ñób ndaani. Nñób njal

ma ubiitam bembe, nbin seefi nñóbi a batin joge. Nñóbi ndaani am bii tta ggí mada liigna.

⁵⁰Jandi gul undaŋ wembe ngóbi, we wéeti Isif ma giti nbi bilaanti bisibi. Nbi bilaanti bisib bémbege, agitibà ngi anín hilli ma gíni Asnat, hi ma gíni mbina Botifera, híi On. ⁵¹ Bari nbi bilaanti bémbege, untíiti ma, he atuugi Manase.^a Ayaa : « Haala daangini an ndan tili aboo ma ngín yo ngi baalna baaban baŋ. ⁵² Unsibili ma, he atuugi Efraayim.^b Ayaa : « Haala ma wunni nbi a fbango ma ngím bo, a fbango ma nfíirni aboo ma. »

⁵³A resi faajingooda wembe bigí ndaani ngi wii woma Misiri ma. Bima we sówni, ⁵⁴ umaa wi bilíba a resi faajingooda uber hat wi ma uhúrin yaa we ngí wii gul. Njal ma Isif ma saantin yo ngi alama ma, umaa wi yaali du. Gul undaŋ góbu a gbango gembe ndúba. Misiri ma utídi wi, wii woma gíw, wi ma biriŋn yo. ⁵⁵ Bima gul undaŋ wembe góbini, umaa wi biñaŋm Misiri ma, bee tta ggaadi wii woma. Bito butina alama ma. Bisaantíma samindi he daangibà. Mma alama

^a Manase mébti ngi nñilu a fhebru

^b Efraayim mébti ngi gidéeni Ybi a fhebru

ma yaabà : « Toona butina Isif. Isif, he hí nsaantibaa wi ma bajangan yaa.

⁵⁶ Bima bigatin ngi Isif ma, bima gul ma góbni a fbango ma fndúba, umaa wi he húbiti ghala ma asínm bembe gii woma ma, ayali agabàa gi gaandad, gaatu waatí ma téegu. Biñan ma fíiri ndaani a gul. ⁵⁷ Bigii gbango gber ma ndúba fana, biyali bimbinte butina Isif ma, biga wúsi wii woma ngi hí, gaatu gul undan góba a gbangom bàa ma fana.

42

Bindanna Isif to Misira bwúsin wii woma

¹ Bima we diisni, we wéeti Jagob fana siim yaa bingaanda wii woma a fbango ma binyaa Misira. Umaa wi asaanti ngi nbi bigilli ma. Ayaabà : « Wi tígani bameesiti haando, baa lluus. ² Gaatu nsiim biyaa Misira bigí ngi wii woma. Bamees haando, baa ttin to géggegi wii woma ga, sam bâmbagina lóod a gul undan wómmu ? »

³ Bima asaantini habe, nbi bigilli ma luusu bitów. Bito Misiri ma. Bigí bilaanti njímmín. ⁴ Bari bima bintoy, we wéeti aa hhíti aduulna Isif gíni Benjamin. Ayaa samindi he mbagi to ngi bémbegele gaatu agolu. Ayaa mbolo wiloolo mma to

yore a bsín. ⁵ Bima binto Misiri ma bito gég wii woma ma, bidoon bigolla, bigi ma nto Misiri ma gaatu gul undan ma góba a fbangon Ganaan ma ndúba.

⁶ Umaa wi bilaanti bémbége to am bidan gaŋi Misira. A gilee ge Isif ma hí gí ahotin gitin Misira ma undúba. Hí ma hí ngaandad biñan ma wii woma. Bima bigatini, biwéeti Isif ma haj. Bigúdima an a bója. ⁷ Bima Isif ma biitam bindan bigilli ma awidibà, bari bii mma widi. Aŋaábíŋaábíle a bà, ayaabà : « Gilla bayaantitin ? » Biyaama : « Anto, bâgíti Ganaan. Bâbinti bwúsin wii woma. »

⁸ Isif ma, he widbà, bari bbà bég aa mma widi. ⁹ He wuunŋi ŋmendi ma amenden yo a bboorim bàa ma. He yaabà : « Bimajim bâa ma hítibaa. Babinti ñína njal ma bimadan yaa am bifítibâa. » ¹⁰ Biyaama : « Hani. Anto, ngette wee wi. Bâbinte wúsi wii woma. ¹¹ Bâa bóg gí ŋbina hal awoda. Bâa bóg gí biñan biluuse. Bâa ttin bin bânambaa yaa uwooy. » ¹² Isif ma yaabà : « Hani, nhúri yaa babinte ñín njal ma bimadambâa fíta. » ¹³ Bég yaama : « Anto, bâgí bijíimmin ŋgi bisibi. Bâgí ŋbina alaante awoda, hí ma mmeesi a fbango

ma binyaa Ganaan. Aduulum bâa ma, he ɲata a ɓaale ngi ngi hí. Hollaa tta ggí. »

¹⁴ Isif ma yaabà : « Hani, njal ma nsaantimbâa, babinte samindi bamada húra njal ma bimadambâa fíta.

¹⁵ Inñínñinbaa, samindi nhúri yaa ndu ugí mo basaanti fnse.

Bayaa aduulum baa ma ɲatu. Waabo, ndiili yaa a ftuugina alama ma, baa ttin yaanti haando ndi aduulim baa ma aa ttim bin mo. ¹⁶ Waabo jógna uwoda, san he ɲóodi, a ttinan to núm aduulim baa hembe. Nda agiti mo ngi he, inhúri yaa fnse baa tti bin samindi bayaabâa uwooy. Bari waabo bigolla bége ɲgate a bbaɲna ma an he gati mo ngi hí. Bari ndi baa nni saant fnse, inhúri yaa babinte ñín njal ma bimadabâa fíta. » ¹⁷ Bima Isif ma saantímbà, abanbà an glee ggaabí.

¹⁸ Bima Isif ma banmbà, a flee fnhabali ma, mma Isif ma to butim bàa ma. Ayaabà : « Ndi bayaa mo wi ma insaantíbaa, baa ggin lóodi gaatu inlébti Haala. ¹⁹ Ndi bagí mo biɲaɲ biluuse, ɲatina hal awoda a baa ma a bbaɲna ma. Inyisbaa bigolla banan to ngi wii woma bawúsni a biɲaɲm baa ma gaatu gul uɲagbà. ²⁰ Ndi bato mo, ba ttinan núm aduulim

baa ma haando samindi nhúri yaa basaanti fnse. Ndi bayaa mo habe, so uhúri yaa baa ggin lóodi. Mma bindaŋ bigilli ma naŋu.

²¹ Umaa wi bisaantindu. Biyaa : « Fnse, wi ma bâyaan yo bâtagadti yo aduulim bâan ma, waabo umaa wi Haala nguuntilibâan bómmu. He fiiri ndaani. He sagbâan sam bâyísma, bari bâa mma siimli. Ganti bâbiita mo fiiñi filli ma tigi ndaani, baa mma tugnali. We wi tínga bâgína a bríibu bómmu. » ²² Bima bisaantini habe, umaa wi Ruben ma yaabà : « Nyaabaa sam bambagi yaa mbúuti ma wil, bari baloow, bayaama wil. Bâgína a gibos a bboorin gilóodin he ma. »

²³ Bima bisaantin habe, bee ttúri yaa he siim wi ma bisaantim bembe undúba, gaatu hal holo nwuusi a bàa ma gi ma binsaanti ngi he ndúba. ²⁴ Bima Isif ma siimni habe, umaa wi ato riij. Bima ariijini, umaa wi aŋóodu hat. Asaanti ngi bà hatíde. Mma asaanti ngi biyaati bigilli ma sam bijód Simiyon bitag bihal a gimaarim bindaŋ bigilli ma.

Bindaɗna Isif ma jíigi Ganaan

²⁵ Bima we diisni, umaa wi Isif ma saanti ngi biyaati bigilli ma sam bég riiti gbootim bilaanti bémbege wii woma. Añaa nambà wii woma wolla fana wi ma bég nto woma a bsín.

Ayaa gudi ma biwústim bembe wii woma ma, sam biyaati ma jódwi bitúm a gbootom bàa ma fana. Habe wi bég yaaw.

²⁶ Bindaɗna Isif ma, bima biwústini wii woma ma binjóodi, biyídi gfalim bàa ma gbooto gembe.

Bima biyídm̀bà gi, mma bito ²⁷ am bidan gaɗi ffili ma binriɗi. Bima bigín héd ma, holo jód booto woda, ayaa anñaa fali hilli ma wii woma. Bima ahúbutim booto wembe, umaa wi awéeti gudi ma awústim bembe wii woma haji ma.

²⁸ Ayaa : « Héy ! Gudi ma nwústim bembe wii wima ma, wu maa wi, binjóodtitin wi. » Bima asaantin habe, umaa wi fiiñi haabà. Biga a gbeɗeb gtída, biyaa : « Héy ! Wi Haala yaambâam bo ? »

²⁹ Bima bitooni bigaɗi Ganaan ma, bigaɗa a baalna baaban diimbàm bàa ma, umaa wi bisaanti ngi faafam bàa ma wi ma gitilimbà Misiri ma. Biyaama : ³⁰ « Bima bâtooni Misira, bâwéeti ahotin gíti haji ma bari agoggolibâa. Ayaa bâtoote,

bâ ttinan to ñín ffili ma samindi bâmada húr njal ma
bânyaabà, bânambà hab. ³¹ Bâyaama : " Hani, ngette wee wi.
Bâgí biñan biluuse. Bâbinte ggégin wii woma. Bâa ttin bin
ñíni fbango ma." ³² Bâyaama : " Bâgí bijímmin ngi bisibi,
bâgiti baaba awoda. Aduulim bâa awoda aa tta ggí. Holla
ɲata a baale ngi faafam bâa ma Ganaan."

³³ Bima bâsaantíman habe, aa hhat a bâa ma. Umaa wi
ayaa samindi bâgedma yaa bâgí biluuse. Ayaa sam bâwús
bânúmti wii woma gaatu bânati biñanm bâa ma ngi gul
samindi bimbagi lóod. Bari hal awoda, he hí nɲatte héd ma.
³⁴ Ndi bâbinti mo bânan to ngi aduulim bâa ma samindi
ahúri yaa fnse ngette uwooy we wi bâto yaa héd ma. A waatí
we wi anyísi holla hembe, bânan batati gwil a fbango fembe
ngi ggíti gjoole. » We wi bisaanti ngi baaban diimbàm bàa
ma.

³⁵ Bima bisaantíman habe, hinóo hini, he húbuti bootin wii
woma willi ma, samindi ayaantitiwi. Awéeti gudi willi ma
haj. Bima biwéetini gudi ma haj ma, fiiñe haabà ndaani.
Umaa wi, Jagob ma fana, fiiñe haama. ³⁶ Ayaabà : « Baḃóti
ɲbi bigiinda ma. Isif ma aa tta ggí, Simiyon ma aa tta ggí

haando. Wolo waabo wil uraabaa samindi banúm Benjamin ho. Bríibu bo bootini ndaani. » ³⁷ Umaa wi Ruben ma yaa ngi faafan diimbà ma ayaama : « Ñaatini Benjamin ma. Injóodi ngi hí. Ndi bânúmma mo, nda ato ɲati mo héd ma, samindi ujódi ɲbi bisib bigiinda bómbogi, unambà hab. »

³⁸ Bari bima asaantini Jagob ma habe, Jagob aa nnaɲ. Ayaama : « Ndi banúmma mo, ndi wil yorima mo, fiiñi fiinda ma ntigbe an i ddaɲ lóoda, gaatu Benjamin ho, a mñefna nnaɲ diimbà ma hi ma awod loɲ ma hí ɲatu. Andan hilli ma lóodu. Wil aa ttin raa samindi banúmma. »

43

Bindaɲna Isif ɲóodi Misira ngi Benjamin

¹ Gul undaɲ góbnɪ Ganaan bunu. ² Bima biwomni wii woma wembe bisów, umaa wi Jagob ma luusu hat. Ayaa ngi ɲbi bigilli ma : « Luusna, baɲóodi Misira, ba ttinan to gégi wii woma uduulu, gaatu wii woma bâgaadinam bo, usów. »

³ Bima Jagob ma saantímbà habe, umaa wi Yuda yaama : « Baaba, bâa ggin haa mmada ɲóodi Misira, gaatu bima bâtom bembe fleeño, ahotin gíti hembe yaa ndi bâa ggin nnúm mo aduulum bâa ma, bâa ttin haa mmada gaɲi ngi hí.

⁴ Ndu unan̄ mo samindi he to ngi bâa ma, bânto héd ma hatíde, bânwúsudna wii woma. ⁵ Bari ndi uu nnan̄ mo, bâa ggim mada taa, gaatu ayaabâa ndi bâa ttin núm adúulum bâa, bâa ttin gati ngi hí. »

⁶ Bima Yuda ma saantini ngi faafan diimbà ma habe, umaa wi he welgima, ayaama : « Wi tígani bamidama saantí yaa bagaadi aduulu ? Banúmtini aboo. » ⁷ Umaa wi biwelgima, biyaama : « Faafa, ndu ubiita bâsaantima habe, gaatu aḡaabâa a bbooriṇ biñan̄m bâa ma. Ayaabâa : " Faafam baa ma tíg uyete ga ? Bagí ngi aduulu ga ?" Bâyaama : "Uun̄." Bari a waatí we wi bâa ma, bâa ttúr yaa ndi bâsaantíma mo, we wee wi anyaay. »

⁸ Umaa wi Yuda ma yaama : « Faafa, ñaatini Benjamin ma, bânto ngi hí samindi gul mbagibâan hab ngi biñan̄m bâan ma, gaatu ndi wee ggí mo, bâan ma bindúba ngi ṇbúutam bâan ma nlóodi a gul wómmu. ⁹ Ndi bâto mo ngi hí, wiloolo aa ggin yorima. Ñí ma, inḡéefma. Anga a garfi wiinda. Wil aa ggin yorima. Njal ma antoy, hamma anṇóodti. Nda an̄ati mo a wi, inṇata a gibos gembe am bge. ¹⁰ Ndi bâa tti wúfli ge, bâmada ge to héd ma yas usibi. »

¹¹ Bima asaantini habe, umaa wi faafan diimbà ma yaama :
« Iyoo. Waabo, yaana njal ma insaantim baa. Megesnama
gado. Jódna gwil gboonjin fbango fómму. Jódna may ngi
ta gifanji gisúme gíni balsam, goom ngi mir, banan jódi
nguunj gíni gamand ngi gbistaj. Gwil gsoonj gembe, ndi
bajódgi, banangi túm a gbootim baa ma, bannúm alaanti
hembe. ¹² Toona ngi gudi ma banwúsi wii woma, ngi gudi
ma bihamtítim baa bembe btíiti ma bima batoom bembe,
mbolo bijoodjoodni. Ndi bato mo ngi wi bananwi to ñaa
ahotin gíti ma. » ¹³ Ayaabà : « Toona ngi Benjamin butina
alaanti ma. ¹⁴ Haala ma mada gwil ma ndúba. San he yaa
samindi bawal alaanti hembe a saar, wil ma ntíngani baa ma
ngi Benjamin ma ngi nbida ma banatim bembe gíni Simiyon
ma, a ttinambaa yís, ba ttinan noodi ngi hí. Ñí ma, ganti
nbida ma madni mo, san Haala yaa wi ma súmmatin. »

¹⁵ Umaa wi bég jódi gado ma ngi gudi ma bihamtimb à
bembe ngi gudi wolla ngi Benjamin ma. Bima bijódni ge ma,
mma binúmale, bito am bidan gaŋi Misiri ma butina Isif ma.

¹⁶ Bima bigatini, umaa wi Isif ma biitabà ngi Benjamin ma.
Bima abiitam bà, ayaa ngi ahotin gítim biyaati bigilli ma,

ayaama : « Jódi bidaaji bémbege, unambà núm a baali wiinda, banambà habadi ñmala, banambà lotodi fsuufi fboonje. Bingontoŋ ngi ñí ma mómmu. » ¹⁷ Ayaati ma yaa wi ma Isif ma saantíman sa ayaa. Anúm bilaanti bémbege a baalna Isif ma.

¹⁸ Bari bima bibiitani gembe ɲdúba, fiiñe haabà. Binyaandi gudi ma bihamtim bà a gbooto ma tínga binúmtibà héd ma. Biyaa mbolo ahotin gíti hembe, a bbà fít, anambà tag gidaŋ, anan bóti gfalim bàa ma. ¹⁹ Mma bijeta a bsúmbuti ma bisuuli ngi ayaati hembe. Biyaama : ²⁰ « Anto, uhúri yaa bâa ma, bâbinti fleeño haandómmu gégin wii woma, ²¹ bari bima bâtooni, bâto gaɗa a hala ma bânriŋi, mma bâwéeti gudi ma bâwústin wii woma wembe undúba. Bâwéetiwi a gbootom bâa ma. We wi tínga mo bânjoodti ngi gudi wembe. ²² Bâgiti nan ngi gudi uber samindi bâmada gitini wii woma uber. Bâa ttúr hí ma hamtitini gudi ma a gbootom bâa ma. »

²³ Umaa wi ayaati ma yaabà : « Riŋna glom baa ma, bambagi gole. Haala ma banlébti, baa ma ngi faafam baa ma, he hí wunbaa gudi ma bawéetin a gbootom baa ma. Ngiti gudi

ma bawústini wii woma. » Mma ayaati ma jódi Simiyon ma, anúmmati halam bàa ma.

²⁴ Bima ayaani we, ayaatíbà a baale, anúmtíbà wéde sam biwosi giinjim bàa ma. Añaa gfalim bàa ma gale. ²⁵ Bima bisiim yaa binwomti ngi Isif ma, biyaantíti gadom bàa ma, wi ma binwunma.

²⁶ Bima Isif ma gatini a baali ma, binúmmati gado ma, bigúdima, an a boja. ²⁷ Bima biyaani habe, umaa wi he súmbà. Aḃaabà : « Faafambaa ma, atíg uyeti ga ? Agu ujoole ga ? » ²⁸ Béḡ yaama : « Uuḡ, babaam bâa ma gíni ayaati hiindi ma, atíg uyete, agu ujoole. » Mma bigúdima hatíde.

²⁹ Umaa wi Isif ma ñínbà. Bima ańínmbà, mma abiita aduulu hilli ma gíni Benjamin, ngi hí ma atogtin nna, abiita he. Mma aḃaabà, ayaabà : « Ho gí aduulum baa ma ga, hí ma basaantim bembe ? » Béḡ yaama : « Uuḡ. » Mma ayaama : « Mbida, san Haala gédna fiiñi fñaani filli ma. »

³⁰ Bima asaantíman habe, umaa wi anumali ayaanta a fñaani, ato gégi hala ma anriiji, gaatu aduuli hilli ma raama ndaani. Ayaata a hódi willi ma, ariij héd ma. Bima ariijini,

³¹ umaa wi awosoti giñínti gilli ma, atag fiiñi filli ma, aṇoodti nan halam bàa ma. Bima aṇóodtini, mma ayaa ngi biyaati bigilli ma samindi binúmti fsuufi ma, biwom.

³² Bima binúmtini fsuufi ma, hí de meese batí, hída awodni. Bidaaji bémbege, bég meesi nan hala uwoda. Bimisiri ma mwom ngi Isif ma, bég meesi bati, gaatu bimisiri ma yaa wee bboonj, binan meese hala woda ngi bihebru ffomte.

³³ Bidaaji ma, bima Isif ma ñínmbà, ameesbà títa andaṇ ma an a aduulu ma. Njal ma biyoofndim bembe, hamma wi ameesbà. Bari bima bibiitani ameesbà habe, wil baatíbà ndaani.

³⁴ Bima ameesim bà habe, he ga a gítim bàa ma. Umaa wi ajódti wii woma ma gíni a btaabul billi ma. Ayaa sam bitúm hinóo hini a gibelen ffomti gilli ma. Bari bima añaambà wi, wina Benjamin, we yoof wiim bindaṇ ma ñóba. He giti gsuufi gjiif. Habe biwomtin ngi Isif ma am bidan teega. Bisiig lísin greseen. Bigontan ndaani.

Isif ma ñínñin bindaŋ bigilli ma

¹ Bima biwomtini bisów, umaa wi Isif ma saanti nga ahotin gítim biyaŋ bigilli ma. Ayaama : « Jódí gbootom bàa ma, unangi riiti wii woma an griiti mo ndaani, unan hamti hinóo hini gudi ma anúmtin a booto willi ma. ² Ndu uyaa mo habe, jód gaafjí giinda ma, gii gudi foro ma, unangi túm a bootona aduulum bàa ma ngi gudi willi ma a tédin wii woma. » Njal ma Isif ma saantin ngi ayaati hilli ma, hamma wi ayaati ma yaaw.

³ Bima buti ma ñaanni, umaa wi biyísbà sam bèg jíigi. Bég jódí gbooton wii womam bàa gembe, biyídgi gfali ma, bito nan. ⁴ Bima bitooni am bidaaj nduulu, mma Isif ma yaa nga ayaati ma : « Bésirbà, unambà to yaa : "Ateengi hiinda ma waltibaa gboonje. Wi tígani bayaamati uwooy habe ? ⁵ Wi tígani bayeemti gaafjín gudi foro, gi ma ansiigti, ngi gi ma anyaaŋ giñína. Wi ma bayaani, wee bboonj fereŋ." »

⁶ Bima Isif ma saantini nga ayaati hilli ma, umaa wi atów. Abésiribà. Asaantíbà wi ma Isif ma yaaman sa asaant. ⁷ Bima ayaati ma saantin ngi bà bége, mma biyaama : « Anto, wi

tíngani usaantítibâa habe ? Bâa ggim mada yaa habe ⁸ gaatu bâa ma, bima bâwústini wii woma haando, bâ tti wéeti gudi ma bâwústini wii woma a gbootom bâa ma, bari bâluusti fbangon Ganaan, bâṇóodtiti gudi ma an haandómmu. Mo wi tíngani baa bógi to yaa bâyeem gudi foro fo sano a baalna ateengi hiindi ma ? ⁹ Waabo, ñín gboonje. A fjifna hinóo hini uwéeti mo gaafjí gembe, so uhúri yaa san hal ma lóod, bâa ma nan gí bitagati gidan bigiindi ma. » ¹⁰ Bari ayaati ma wélgibà, ayaabà : « Hani, hí ma gaadin gaafjí ma, he hí ngí atagati gidan ma. Baa bigolla bége, baa ttin gí a gibos, bamada taa. » ¹¹ Mma binumale, biwalti gbootom bàa ma ṇdúba. Bihúbuti nangi.

¹² Bima biwalni gbootom bàa ma, umaa wi ayaati hembe ñín gbooto ma, ayal nan títi wina andan ma, an a wina adúulu ma, bari ato wéeti gaafjí ma a bootona aduulu ma gíni Benjamin. ¹³ Bima bibiitan habe, biṇasi gwilim bàa ma gaatu fiiñe wombà ndaani, bitibi ndaani. Umaa wi biyidi gfalim bàa ma, biṇóodu am bóji ma.

¹⁴ Bima Yuda ma tooni ngi biñan bigilli ma, bito am biṇóodi butina Isif ma. Bima bigatini halana Isif ma, umaa wi

bigúdima an a boja. ¹⁵ Bima bigúdiman, Isif ma yaabà : « Wi bayaani? Fo baa ttúri yaa hal ma gín njan ñí ma fana mada giñíni ga, san nhúr wi ma bayaani ?»

¹⁶ Yuda wélgima, ayaama : « Anto, bâa ggaadi wi ma bâmada saante. Halla bâmmada gédi yaa bâa yyaa wi ma ujelgimbâa ? Fnse, Haala nguuntilibâa uwoo bâyaan yo. Waabo, ngette a bootona hí ma biwéetiini gaafji ma utída hí ngí atagati gidan ma, bari bâa ma bindúba, bângí bitagati gidan ma. »

¹⁷ Isif ma yaabà : « Hani, ii mmada yaa habe. Baa ma bindúba, baa bége aa ttin gí bitagati gidan bindúba. A bootona hí ma biwéetini gaafjí ma, he hí ngí atagati gidan ma. Baa bigolla bége baa bég mada taa. Sam batoona joolo. Bato sùm faafam baa ma. »

Yuda sag Isif san he yís Benjamin

¹⁸ Mma Yuda saanti ngi Isif ma. Ayaama : « Anto, so unan inan saanti ngi hú ma. So umbagi raa ngi ñí ma. Fnse mbiita ugí hal andan njan alamin Misira fan ma. Bâa ma ngi baabam bâa ma bindúba gí nan njam biyaati bigiindi ma. »

¹⁹⁻²⁰ Uhúri yaa bima bâbintin haando btíiti ubaabâa ndu ugí

mo baabam baa ma tíg uyete. Bâyaana : " Uuṇ, atíg uyete." UḂaabaa ndu gí mo bâgí ngi aduulu holo. Bâyaana : " Bâgí ngi aduulu, hí ma uhúrin yaa, he ṇatu. Adéelu a giyolona baabam baa ma. Bari aduulum baa hembé, andaṇ hilli ma lóodu. A ṇbina nnan diimbà ma, hí da awodni tíg haj. We wi tígga baabam baa ma naṇmati ndaani."

²¹ Usaantíbaa samindi bânúmti atasi ma haando, unamam biita. ²² Bâyaana nda ayís baabam baa ma, a ttinam bin, he nlóodi. ²³ Uyaa ndi baa tti númi aduulum baa ma, uu ttin ha nnaṇ samindi bâbinti haando. ²⁴ Umaa wi tígga bâto saantí faafam baa ma wi ma usaantim baa.

²⁵ Bima bâtoni bâwuflin nduulu, bima wii woma ma sówni, umaa wi faafam baa ma yaabaa sam bânjóodti ggegin wii woma. ²⁶ Bâyaama : " Faafa, bima bâtoni fleeño, biyaa samindi bânúmi aduulum baa ma. Ndi baa mma núm mo, baa ggin ha mmada gaṭi ngi ahotin gíti ma. Baa ggin ha mmada gégi wii woma uber."

²⁷ Bima bâyaani bânto ngi hí, ayaa hani gaatu anín hilli ma gíni Rajel dée ṇbi bilaanti bisibi. ²⁸ Ayaa Benjamin, andaṇ hilli ma, he madu a fnjiṇne, yíti womma, aa tta mma biita.

²⁹ Waabo, ndi bâa to ngi Benjamin, ndi bâa ggin njóodi ngi hí, faafam bâa ma yaa anlóodi. Nda alóodi mo, anlóod ngi fiiñi fwooy. »

³⁰⁻³¹ Umaa wi Yuda ma yaama : « Anto, fnse, faafam bâa ma, ndi bâgati mo ange nan biita atasi hómmu, anlóodi gaatu atúm ndaani atasi ma a fiiñi filli ma. Nda abiita mo atasi ma aa ggí ngi bâa, gifíiri ntagma. Gifíiri gembe, gi ma gi ntínga anlóodi. »

³² Ayaama : « Jandi bâmbinte, faafam bâa ma, bima ayaani mbúuti maa ggim binte, ñí ma hí nyaama : "Faafa, ndi bâto mo ngi hí, wiloolo aa ggin yorima. Inbéefma, innúmmati hat. Bari winóo wini yorima mo, so uhúri yaa, ñí ma hí njati a gibos ma, am bge." ³³ Hande we wi tínga nyaana, anto, samindi uyísi mbúuta ma, bàa ma binan to, ñí ma, inan njati atagati gidan a fjúmna atasi ma, hí de nan to ngi bigolla.

³⁴ Gaatu mo, ii ggim mada gati halana faafam bâa ma, Benjamin ma nan njate . Ii mmada biita baaban ban a gifíiri ge. Gigole gembe, ge gi tínga, ñí ma hí njata a fjúm filli ma, bàa ma nan to. »

Isif saantíbà hí ma agín

¹ Bima Isif ma siimni habe, aa tta mmada leende. Umaa wi ayaa ngi biyaati ma sam biyaant a fñaane. Bima bég yaantini, hal aa ggí haj, fo Isif ngi bindaŋ bigilli ma ngi aduuli hilli ma bitída. Mma asaantíbà hí ma agín. ² Ariiji ndaani. Bimisiri ma yaantin siimma. Biñaŋn baalna alama ma siim wi ma diisni.

³ Isif ma saantí ngi bindaŋ bigilli ma. Ayaabà : « Ñí ma hí gí Isif ma. Baaban baŋ ma tíg uyete ga ? » Bee mma mada wéligi. Bsaanti ma baatíbà. Giiñi haabà.

⁴ Bima abiitani bigoli ndaani, ayaabà : « Sam basuulni. » Bég suulma nan. Mma ayaabà : « Ñí ma hí gí Isif, aduulim baa ma, hí ma багаандатин yo bembe, sam binúmtini Misira atagati gidan. ⁵ Bari wee wi undúba, bambagi fíir. Bambagi gí ngi glo gwooy njal ma багаандатин bembe gaatu Haala ma hítni samindi nhotibaa béegim bómmu, banan bal a gilóodi. ⁶ Bima gul ma góbni, resu usibi diisu. Uŋati nan resu ujiif, jandi gul ma nsów mo. Hal aa ggim mada suga, hal aa ggim mada hami wiloolo. ⁷ Bari Haala ma hítni

béegem bóomu samindi bambagi lóodi a gul undaŋ ma
bâginam bómmu. Wil uraama sam baguun a bgúudi, banan
giti ŋmúmur fmbúŋ. Gwil go ŋdúba yaale a sembe willi ma,
san he ɓal baa ma ŋgi ŋmúmurim baa ma bindúba a gilóodi.

⁸ Ngette baa ma bà hítini haandómmu, bari Haala. Gyaat
gilli ma gi tínga ngitin hí ma mbuna glona alamin Misiri ma.
Gwilni ɓaalna alama ma ŋdúba gí a fjif fiinda ma. Nga
ahotin gítin fbangon Misiri ma fndúba. »

⁹ Umaa wi Isif ma yaabà : « Númalna, jíigina a ɓaalan faafa
ma. Batoma yaa : " Mbi hiindi ma gíni Isif ma súmnati
ndaani. Haala ma hí daangima. Waabo hí ma hí gí ahotin
gítim bimisiri ma bindúba. So unúmale, u ttinam bin hala
willi ma. ¹⁰ So ujódti biñaŋ bigiindi ma, títa binjéji bigiindi
ma ŋgi ŋbi bigiindi ma, ŋgi binín ma. Unan jóɗ ŋmalam baa
ma bindúba, ghara ma ŋgi gsaají ma, gjíli ma ŋgi gwilim baa
ma ŋdúba, ba ttinam bin ŋgi bà an a fnɓig ma binyaa Gosen.
Gaatu ndi bagati mo héde, héde anɗootirandi ŋgi baa ma.
Baa ttin ha mmada daajire." »

¹¹ Ayaabà : « Sam bato yaa ŋgi faafan baŋ ma, yaanama :
"Isif ma gíni mbi hiindi ma yaa andaangibaa a gul undaŋ

wómmu gaatu hala ma bâgínám bo, resu ujiif, we wi ttin ɲat jandi gul undaɲ wómmu nsów mo. Bari ndi bambinti mo bindúba, andaangibaa ngi wii woma wi ma banwom a resu ujiif wómmu . Gul aa ttin tagbaa." »

¹² Bima asaantin ngi bà habe, ayaabà : « Baa ma ngi aduulu hiinda hómmu gíni Benjamin, ggítim baa ma biita fnse ñí ma hí nsaantíbaa. ¹³ Sam basaanti ngi baabam bâan ma njal ma biñaɲ Misira ma nlébtini. Saantinama gwil ma ɲdúba babiitani haandómmu. Númalna ba ttinan to númi baaban baɲ ngi biñaɲ baali ma, banan gí hando. »

¹⁴ Bima asaantímbà habe asów, umaa wi ajódi Benjamin ma, amoogma. Bima amoogmam be, ariiju ngi glo ɲñaane. He ma fana moogma ariiju. ¹⁵ Umaa wi ajódi bindaɲ bigilli ma fana, amoogbà, ariiju. Bisaanti nan ngi hí.

¹⁶ Bima alama ma siimni yaa bibiyaamana Isif gaɗu, wil summati ndaani. Agontan ndaani ngi bidoon bigilli ma.

¹⁷ Mma ayaa ngi Isif ma samindi he yaa ngi bibiyaama ma sam bég yídi gfalim bàa ma, binan ɲóodi Ganaan, ¹⁸ sam bitóodi baaban diimbàm bàa ma ngi bibiyama bigolla ɲatim bembe héd ma, bi ttinam bin a fbango Misira. Ndi bigati mo

héd ma, añaa bà hala uboonje hala ma uhúrin yaa bég mada meese binan gí haj ma. Bingiti wii woma uñóbi.

¹⁹ Umaa wi alama ma yaa agaadi gsareet bindaŋ. Ndi bég to mo, ɲbúuta ma ngi binín ma ngi baaban diimbàm bàa ma, bége ttinan líb a bà, bi ttinam bin. ²⁰ Ayaa sam bimbagi miira a bboorin gwil ma binɲati Ganaan, gaatu ndi bigat mo Misiri ma, bingiti gwil nfana héd ma.

²¹ Njal ma alama ma saantin Isif ma, ajódi gsareet ma, awunbà, awunbà fana wii woma, wii giluuṭam bàa ma. ²² Awunbà hinóo hini gwilim bhale ghaame. Umaa wi ajódi gudi foro ggemi ggaabí, añaa Benjamin. Añaama nan gwilim bhale ghaame gjif. ²³ Ajód nan gwil gboonje, gim Misiri ma. Ayídgi gfali bijímmin. Ayaa gwil ge ngi gfali ma gí ggadona baaban diimbà ma. Ajód nan gfali binín bijímmin, ayídbà ɲbúr ngi wii woma wolla, ngi gwili golla, gii giluuṭana baaban diimbà ma. ²⁴ Mma agestibà. Bima agestim bà, ayaabà : « Bambagi to ɛeŋ a bsín. »

²⁵ Mma biyaantiti Misiri ma, biɲóodi Ganaan, bigati ngi faafan diimbàm bàa ma. ²⁶ Biyaama : « Faafa, Isif ma tíg uyete. Agí ahotin gítin fbango ma gíni Misiri ma fndúba.

Bima Jagob ma siimni habe, bsaanti ma baatíma, aa mmada hata a bà. ²⁷ Mma bisaantíma gwil ma ɲdúba Isif ma saantin ngi bà. Abiita fana gsareet ma Isif ma hítini, sam bilíba a bà a giluuṭam bàa ma. A waatí we fiiñi filli ma joolo. ²⁸ Ayaa : « Iyoo. Mbi hiinda gíni Isif ma tíg uyete. Habe teegni. Jandi inlóodi mo, fondi inan biitarandi ngi hí.

46

Jagob ngi biñaŋ bigilli ma gaṭi Misira

¹ We wi t́nga Jagob ǵni Israyel bare gwil gilli ma ɲdúba Ajódi biñaŋ bigilli ma ngi gwil gilli ma. Ayali giluuṭa gilli ma. Bima agín a bto ma, agati Berjeba. Héd ma ahabi ɲmala, alébtí Haala, hi ma baaban diimbà ma ǵni Isaag ma ngí yo lébtí. ² Bima agín héd ma, Haala ma hútilima gimanda. He yaama : « Jagob, Jagob. » Ayaama : « Ñí ma ho. » ³ He yaama : « Ñí ma hí gí Haala. Ngí Haalana baaban diin ma. Umbagi gole to Misiri ma, gaatu héd ma wi imbúni ɲmúmur bigiindi ma am bég dan ñóba. Bingí bsul mdaŋ. ⁴ Ingí ngi hú ma Misiri ma. Nymúmur bigiindi ma mbiti bi ɲóoda a fbango fómmu. Imbitibà núma. Hú ma, Isif ma mmaaray a gilóodi giindi ma. Anbaŋ ggít giindi ma. »

⁵ Bima gwil gembe diisni, umaa wi Jagob ma gíni Israyel ma luusu anyaantiti Berjeba. Nbi bigilli ma líbti híma ngi nbúuta ma ngi binín ma a gsareet ma alamim Misira ma hítini.

⁶⁻⁷ Bijódi nmali ma bindúba ngi gwil ma ndúba bigiti Ganaan. Biyaantiti Berjeba binto Misira. Habe wi Jagob ma núm biñaŋ bigilli ma bindúba títa a nbi bigilli ma, binjéji bigilli ma ngi nmúmur bigilli ma. Hollaa ggí, hí ma uhúrin yaa, he ŋatu.

⁸ Gtuugim biñaŋna Jagob ma gíni Israyel ma go, bigi ma doonman, bitoon ngi hí : Ruben gí mbu untítina Jagob. ⁹ Nbi bilaantina Ruben ma, bég gí Hanog, Balu, Hesron ngi Garmi.

¹⁰ Simiyon gí mbu usibilna Jagob. Nbi bilaantina Simiyon, bég gí Yemuwel, Yamin, Ohad, Yagin, Sohar ngi Sool. Nnan diimbàna Sool gí halin Ganaan. ¹¹ Lefi fana gí mbina Jagob.

Nbina Lefi, bég gí Gerjon, Gehat ngi Merari. ¹² Yuda hat, nbi bigilli ma, beg gí Jela, Beres ngi Sera. Nbi bilaanti bintítina Yuda gíni Er ngi Onan lóodu a fbango ma binyaa Ganaan.

Beres giti nan nbi bilaanti bisibi gíni Hesron ngi Hamul.

¹³ Nbi bilaantina Isagar, bég gí Tola, Bufa, Job, ngi Jimon.

¹⁴ Nbi bilaantina Sabulan, bég gí Sered, Elon ngi Saleel.

¹⁵ Bég gí ɲbi bilaantina Jagob ngi Leya ngi ɲbim bàa ma. Bima bigín a Siri bigiti mbu ufúla fana. Mbu ufúla hembe bintuugi Dina. ɲbina Jagob ngi Leya ngi ɲbim bég ma, bég gí biñan ɲjímmin nhaabí ngi baabí.

¹⁶ ɲbi bilaantina Gad, bég gí Sifiyon, Agíi, Juni, Esbon, Eri, Arodi ngi Areli. ¹⁷ ɲbi bilaantina Aser, bég gí Imna, Jefa, Jifi ngi Beriya. Mbu ufúla hilli ma gí Sera. Beriya giti nan ɲbi bilaanti bisibi gíni Heber ngi Megiyel. ¹⁸ Bég gí ɲbina Jagob ngi Silba ngi biñanm bàa ma. Bég gí biñan ɲjímmin ngi faaj. Silba, he gí ayaata adan ma Labaan ma wun mbu ufúli hilli ma gíni Leya.

¹⁹ Rajel, anínna Jagob ma fana dée ɲbi bilaanti bisibi bintuugi Isif ngi Benjamin. ²⁰ Bima Isif ma gíni Misiri ma, agiti ɲbi bilaanti bisibi bintuugi Manase ngi Efrayim. Agitibà ngi anín hilli ma gíni Asnat. Asnat, he gí mbina Botifera, híi bwaase, bóji ma binyaa On. ²¹ Benjamin fana giti ɲbi bilaante bigi ma binyaa Bela, Beger, Asbel, Gera, Namaan, Ehi, Roj, Mubim, Hubim ngi Ard. ²² Bég gí ɲbina Jagob ngi Rajel, ngi ɲbim bàa ma. Bég gí biñan ɲjímmin ngi bitahla.

²³ Nbu ulaantina Dan gí Hujim. ²⁴ Nbi bilaantina Naftali, bég gí Yajel, Guni, Yeser ngi Jiliyem. ²⁵ Bég gí nbina Jagob ngi Bila ngi nbim bég ma. Bég gí biñaŋ faajingooda. Bila gí ayaata adaŋ ma Labaan wunni mbu ufúli hilli ma gíni Rajel.

²⁶ Biñaŋna Jagob fana doonman, bigi ma gín nbi bigilli ma ngi binjéji bigilli ma ngi nmúmur bigilli ma toon ngi hí Misiri ma, bég gí bilaante njímmin faaj ngi faaj. Bínin ma fana to a bémbege, bari bége, bee ddéem. ²⁷ Isif ma fana, bima agíni Misira, agiti nbi bilaanti bisibi. Bima biñaŋna Jagob gín ngi hí, a waatí we bigí bilaanti njímmin faajingooda.

Bà Jagob meesa a Misira a fnɔig ma binyaa Gosen

²⁸ Bima Jagob tooni ngi biñaŋ bigilli ma, Jagob híti Yuda samindi he hootimbà a gíti, anan to saanti ngi Isif san he saantíma bsínn Gosen. Bima Jagob ma gaṭini Gosen ma, ²⁹ Isif bare sareet hilli ma, ato gaṭi ngi baaban diimbà ma Gosen ma. Bima he gaṭin ngi hí, amoogma, ariiji ndaani ngi glo nñaane. ³⁰ Mma Jagob gíni Israyel yaa ngi Isif ma, ayaama : « Waabo ñí ma, hala ma ngím bo, waabo mmada lóoda. Fiiñi fiinda ma joolo gaatu mbiitana. Nhúri yaa utíg uyete. »

³¹ Mma Isif ma saanti ngi bà. Ayaabà : Ingati ngi alamin Misiri ma. Insaantíma yaa bibiyaada ma gíni biñaŋna baaban baŋ, bigi ma meesni Ganaan, bég binte. Bigati ngi ñí ma. ³² Inyaama bagí bidógtin ŋmala. Inyaama banúmti ŋmalam baa ma haando ngi gwilim baa ma ndúba. ³³ Bari ndi aḁaabaa mo wi bangin yaati mo, ³⁴ sam bayaama : "Bâgí bidógtin ŋmala tíita a gim búutam bâa ma. Bângi dógti mo gsaají ngi gjíla njal ma bimammam bâa ma ngin yo yaa." Ndi basaantima mo habe, anyísbaa sam bameese a fnḁig fómму gíni Gosen. Gaatu biñaŋn Misira, ndi bayaa bagí bidógtin ŋmala, bee tti fuuŋ bidógtin ŋmala. Binyísbaa sam bato meesi batí. »

47

¹ Isif to saanti ngi alama ma. Bima agatin ngi alama ma, ayaama : « Baaban baŋ ngi bibiyaada gaŋu. Biyaantiti Ganaan, binúmti ŋmalim bàa ma ngi gwilim bàa ma ndúba. Bigí a fnḁig ma binyaa Gosen. » ² Mma Isif ma jódi biñaŋ bijiif a bibiyaama ma, anúmbà butina alama ma. Bima bireenjindin ngi alama ma, ³ he ḁaabà : « Wi gíni byaatim baa ma ? » Biyaama : « Alama, bâ bóg gí bidógtin ŋmala njam

bimammam bâa ma. ⁴ Ndu ubiita bâyaantiti Ganaan, bâbinti beege, gaatu gul undaŋ ligiri ndaani. Nmalim bâa ma, bee ggaadi ruuti a fbangom bâa ma. We wi tínga bâbinte haando. Wil uraabâa bânan meesi nduulu a fbango fómму. Wi uraabâa bânan to meesi a fnɔ́ig ma binyaa Gosen. »

⁵ Mma alama ma saanti ngi Isif ma. Ayaama : « Njal ma baaban diin ma ngi biñaŋ bigilli ma bintin hando, ⁶ so uyaabà sam bito meese a fnɔ́igin Gosen gaatu a fnɔ́ig fembe boji hed ma meji ndaani. Uyoofi boji uber meja. Héde bimmada dógtini nmalim bàa ma gboonje. Bari ndu uhúri mo bigi ma mada ndaani dógtini nmala so uyaabà sam bijódi nmala bigiinda ma fana, bigabà dógti. »

⁷ Mma Isif ma jódi baaban diimbà ma. Anúmму halana alama ma. Bima agatín ngi hí, mma Jagob dúwa alama ma.

⁸ Mma alama ma yaama : « Anto, resi udeeme uyaani a bgúudi biindi ma ? » ⁹ He yaama : « Ngi ngi resi geme ngi resi njímmín nhaabí. Bari ii wwuufli a bgúudi. Aboo wiinda ma ñóbu a duniyaa wómmu. Ii ggim mada gúudni njam bimamma bigiinda ma, njal ma bingín gúudi yo. » ¹⁰ Mma adúwa alama ma hatíde, agí nan ngi to.

¹¹ Mma Isif ma wun bibiyaama ma ffil folo fi ma gíni a fnɔ́ig ma binyaa Gosen njal ma alama ma saantiman sa ayaa. Ffil fembe meji ndaani. Fboonji ndaani. Ffil ma añaambà bembe, ayaa sam biteenfi. Fsuuli ngi bóji ma bintuugi Ramses. ¹² Bima awunmbàa ffil fembe, wolo ajódi wii woma, awunbà. Bigi ma gín ngi njúuta fmbúnj, bà m bà ñaa wii woma fmbúnj fana, sam biwom bindúba.

Gul undaŋ bunu

¹³ Biñaŋn Misira, bima biwomni wii womam bàa ma undúba, bifíiri ndaani a gúl undaŋ ma. Biñaŋn Ganaan ngi biñaŋm Misira aa tta ggaade sembe. ¹⁴ Biwus wii woma ngi Isif an he ŋati ngi gudim bàa ma undúba. Anúmwi a ɓaalna alama ma. Biriŋwi héd ma. ¹⁵ Habe biyaaw, am gudim bàa ma sów. Biñaŋn gbango gsib ge, bee tta húr njal ma binyaay am bigiti wii woma. Bee tta ggaadi wi ma binwuswi. Umaa wi biñaŋn Misiri ma to buɗina Isif ma, bisaantima. Biyaama : Hala ma bâgím bo, waabo bâfíiri ndaani. Bàa tta ggaadi wii woma. Gudim bàa ma sów ndúba. Bàa tta ggaadi wi ma bânwúsi wii woma. Waabo, ndi bàa ttin giti wii woma, bânlóodi. »

¹⁶ Umaa wi Isif ma saanti ngi bà. Ayaabà : « Waabo, baa tta ggaadi gudi. Toona ba ttin númi ñmalim baa ma, ba nambà batat ngi wii woma. » ¹⁷ Habe biyaaw. Bima bibintini ngi ñmali ma, bibatatabà ngi wii woma ma. Biñaama gfalasm bàa ma ngi gsaají, ngi ghara, ngi gjíla, ngi gfalí ma. He ñaabà wii womam brese be.

¹⁸ Bima bresi be diisni, umaa wi bito butina Isif ma hat. Biyaama : « Anto, hala ma bâgím bo, fnse, gudim bâa ma sów. Ñmalim bâa ma fana, bisów. Bâa ggaadi wii woma. Hala ma bâgím bo, bâfíiri ndaani. Waabo bâfuunje, samindi ujódbâa ngi gsuubim bâa ma. ¹⁹ Gaatu, ndi bâa wwomti, bânlóodi, gsuubim bâa ma wooy. We wi tínga bâyaana so ujódbâa ngi gsuubim bâa ma, unambâa ñaa wii woma. Bânan yaatad alama ma. Anteenjbâa ngi gsuubim bâa ma. Sam udaangibâa ngi wii woma ngi sugi wi ma bansugi a gsuubi ma samindi gsuubi ma mbagi woo. »

²⁰ Habe wi Isif ma wúsud be alama ma biñañ Misira. Awús nambà ngi gsuubim bàa ma gaatu bég fíiri ndaani gul. Alama ma téen gsuubim bàa ma ñdúba. ²¹ Biñañ ma gí nan biyaati bigilli ma, ffilóo ffil Misiri ma. Bimeesa a gbója,

binan yaati a gsuubi ma. ²² Bari gsuubim bigíi bwaase, Isif aa ggí wús, gaatu alama ma ngibà guunti mo wii woma.

²³ Bima awústin gsuubi ma, umaa wi Isif ma saanti ngi biñaŋ Misira hat. Ayaabà : « Waabo, sug ma inñaabaa bo, samindi basug. ²⁴ Ndi byaantí ma téegi mo, winóo wini baham be, gjiifn ge ngí gina alama. Uŋati we undúba, we ngi wiim baa ma, sam bagiti sugi ma, wii gsuubi ma, banan wom ngi biñaŋm baa ma. » ²⁵ Bég yaama : « Anto, uɓalbâa a gilóodi. San gwilim bâa ma súmnate. Bânaŋ a bboorin wi ma usaantim bómmu. Bânyaatad alama ma. » ²⁶ Habe Isif toonŋ biñaŋ bémbege. Asaantíba samindi ndi biham tan suubi ma, binan ñaa alama ma ujiif. Toonŋa gí haj ma an a mómmu.^a Fondi bigíi bwaase bà, alama aa tteenŋ gsuubim bàa ma.

Jagob saanti ngi Isif a bboorin fɛ́ili filli ma

²⁷ Iyoo. Jagob gíni Israyel meesi Misira ngi biñaŋ bigilli ma. Bimeesi a fnɓig ma binyaa Gosen. Bima bigín héd ma, bigiti ndaani gwil fmbúŋ. Bidéeti ndaani. Bigiti ŋbi fmbúŋ.

²⁸ BimaJagob ma meesi Misira wembe resi njímmín ngi resi

^a mómmu gí gileena Músa gíni anúmin bsaantin Haala ma saftin Byaltí ma

faajingooda, we wéeti amada resi gemi ngi resi njímmín
tahla ngi resi faajingooda.

²⁹ Bima abiitan ayolo, bgúudi billi ma síti sówa, umaa wi,
asoogti mbi hilli ma gíni Isif. Ayaama : « Binte. So udiili
unyaa wi ma insaantina. » Ayaama : « Ñí ma, so udiili yaa
ndi nlóodi mo, samindi bambagin 6éb Misiri wo. ³⁰ Sam
banjóodi Ganaan, a fbango ma bi6ébni bimamma bigiinda
ma, baninni to 6ébi héd ma, a ftiilim bàa ma. » Isif ma
yaama : « Inyaa wi ma usaantini samindi nyaa. Ndi waatí ma
nteegi, inyaawi. » ³¹ He yaama : « So udiili yaa unyaa habe. »
Mma Isif diilu. Umaa wi Jagob ma gúdi Haala a mtaandi ma,
alébtima.

48

¹ Bima gwil gembe diisni, umaa wi bibi saanti ngi Isif ma.
Biyaama : « Baaban diin ma gí usaage. » Bima bisaantíman,
umaa wi ajódi nbi bilaanti bisib bigilli ma, Manase ngi
Efrayim. Ato ngi bà an halana faafan diimbà ma. ² Bima
agatini, bisaanti ngi he ma, umaa wi aríibala aluusa ameese
a mtaandi ma.

³ Asaanti ngi Isif ma. Ayaama : « Uhúri yaa títi waatí ma uwúfli, Haala ma, hí ma madan gwil ma ɲdúba, he hí hútili yo ngi ñí ma a bóji ma binyaa Lus, a fbango Ganaan.

Adúwani. ⁴Ayaa fbango fe anwuninfi ngi ɲmúmur bigiinda ma bindúba am bge. Ayaan yaa anwunni ɲmúmur fmbúɲ.

ɲmúmur bémbége, bége ngí sul uñóbi. » ⁵ Ayaama :

« Waabo ɲbi bisib ma ugitim bo béegi Misira wo jandi ingati mo, bigi ma binyaa bo Manase ngi Efrayim, bég ngí bigiinda.

Njal ma Ruben ngi Simiyon gíni bigiinda ma, habe wi

bémbége fana ngi bigiinda ma. ⁶ Waabo, ndu ugiti ngi ɲbi bigolla, bég ngí bigiinde. Ndi biholli fbango ma Haala ma nwunbâan, binñaabà ffítim bàa ma a ɲbigim bindaɲ bàa ma.

Bari bógi, bég ngí bigiinda. ⁷ Bima nyaantitin a fbango ma binyaa Siri, anín hiinda ma binyaa Rajel lóod a bsín a fbango Ganaan. A waatí ma alóodni bembe, ntiɓi ndaani. Nnan diin ma, bima alóodni a bsínn Efrata gíni Betlehem, héd ma wi nɓébma. Nɓébma a ɓatin bsín ma, suuli ngi Efrata ma. »

⁸ Bima Jagob gíni Israeyel ma saantin ngi Isif ma, we wéeti ɲbin he ma gí bjete hala willi ma. Bima abiitambà, ayaama :

« Bóg gí bigilla ? » ⁹ Isif ma yaama : « ɲbi bigiinda ma bà,

bigi ma Haala ma wunnini be beegem bómmu Misira. »

Mma ayaama : « Númtibà hala wiinda, san ndúwabà. »

¹⁰ Bari a waatí we Israyel ma nsaanti bembe ngi Isif ma, we wéeti ggít gilli ma aa tta bbiita gboonje gaatu ayoli ndaani. .

Bima asaantin ngi Isif ma habe, umaa wi, he númti nbúuta ma hala willi ma. Mma atootibà gluungu, amoogbà. ¹¹ Ayaa ngi Isif ma, ayaama : « Nyaa yo ii ggin ha nna biita, bari Haala nan samindi mbiitana ngi nbi bigiindi ma bindúba. »

¹² Mma Isif ma sembire nbi bigilli ma a gjugumna Israyel ma, agúdima nan an a boja. ¹³ Mma ajódi Efrayim, atúmma a fjif fawulna Israyel. Ajód nan Manase, atúmma nan a fjif ffomti filli ma. Habe wi anúmbà ato halana Israyel ma.

¹⁴ Bari Israyel ma jódi fjif ffomti filli ma, ariṇ a bgona Efrayim. Ajód nan fjif fawula filli ma, ariṇa a bgona Manase ma, gaanti he gí andan ma. Habe wi abatati gjif gilli ma.

¹⁵ Mma adúwa Isif ma. Ayaama : « Haalana mamman ban gíni Ibreema ngi baaban ban gíni Isaag, hí ma hí béefni ní ma fana bgúudi biinda ma mdúba an waabo njan adógtin nmala nbéefi nmala, san he dúwa nbúuta bómbogi. »

¹⁶ Ayaama : « Malaygon Haala ma balnini a gwil gwoo ma

ɲdúba, san he dúwabà. San Haala ftuugi fiinda ma ɲatifi wuunti a bitasi ma ɲgi gtuugina Ibreema ɲgi Isag. Sam bà ɲbúuta ma gí ɲjan bimammam bàa ma. Sam ɲmúmurim bàa ma ɲńóbi ndaani a ferí fómму fana. »

¹⁷ Bima Isif ma biitani baaban diimbà ma riɲi fjif ffomti filli ma a bgona aduulu ma, wil aa mma súm. We wi tínga ajódi fjif ffomtina Jagob ma. Wil uraama samindi ayaantífi a he, ananfi riɲ a andan ma. ¹⁸ Ayaama : « Faafa, ngette habe wi. Ho gí andan ma. Riɲi fjif ffomti fiindi ma a he. »

¹⁹ He yaama : « Hani, mbida, nhúr habe. Nhúri yaa Manase, he ga andan ma. Andan ma, angí hal andan. ɲmúmur bigilli ma ɲńóbi, bari aduulu ma nyoofooma. ɲmúmurin he ɲńóbi ndaani. Bingí fbango fndan. » ²⁰ Mma adúwabà. Ayaama : « San Haala biɲanɲ Israel ma mbibibà wuunti, biga yaa dúwa, binyaa : "San Haala dúwana njal ma adúwan yo bembe Efrayim ɲgi Manase." » Habe wi Jagob yaa Efrayim a gitim Manase.

²¹ Mma Israel saanti ɲgi Isif ma. Ayaama : « Ǻí ma, hala ma ɲgím bo, inlóodi wammu. Bari Haala ɲgí ɲgi baa. Anɲóodibaa a fbangom baa ma, fi ma awunni bimammam

baa ma. ²² Bari insaantina wil uwoda. Ffíti fiindi ma nyoofi
fftim bigolla, gaatu inwunna ffil folo fi ma binyaa Sigem.
Nbólifi ngi buuntaje biinda ma ngi fmbaa fiinda ma, bima
nsuumni ngi biñan biyamoor. »

49

Jagob dúwa ŋbi bilaanti bigilli ma

¹⁻² Iyoo. Jagob gíni Israyel soogti ŋbi bilaanti bigilli ma
bindúba fnsujure. Bima bég gatin, ayaabà : « Binate
bameese haando. Insaantíbaa wi ma mbibaa gitili a gilee ma
mbinte. Siimlinani, wi ma insaantibaa. »

³ Mma ayaa ngi Ruben, ayaama : « Hú ma hí gí mbu untíiti
hiinda ma. Ngitina tíiti ma a byaltin sembe wiinda ma. Hú
ma fana, njal ma ugí ngi gindan ma, ugí ngi sembe. ⁴ Bari
sembe wiindi ma gí njal ma ubiitam bembe wédi mbolte.
Bari wil uwoda, udúuturutini, ubiitarandi ngi yeegili hiinda.
Uu ttin ha yyoofi bigolla a gindan, gaatu udúuturutini. Uu
ttin ha ggí andan. »

⁵ Mma saanti ngi Simiyon ngi Lefi. Ayaabà : « Baa bóg gí
bintidni gidéehe ma, bagí njal uwoda. Bajódi ŋba, bahab
biñan. ⁶ Li ttim maaray a nsujurim baa ma, gaatu feerim baa

ma aa bboonj. Bajódi ɲba bahab biñaɲ. Bahabbà ɲgi giiñi ɲñuwe. Bajódi túunti, baboomiri gberin gjíla. ⁷ San ɲñuwin giiñim baa ma dangale. Gii boonj. Inlaslasbaa a fbango Israyel. Baa bége, baa ggim mada meese hala woda. »

⁸ Ayaa : « Hú ma, Yuda, bintidni gidéehe ma nriingana. Ummada bimaji bigiindi ma. Bibiyaadi ma ngúdina. ⁹ Ungí ɲjal ma ubiitam bembe, jato yaantiti a mahla. Ndi ayaantiti mo mahla, anto riɲe, hal ngema ñoom luusna. Habe ungí. »

¹⁰ Ayaama : « Hú ma, ungiti fjatin gilama. ɲmúmur bigiindi ma ngí bilama am bbindiɲ. Habe bingí an a waatí ma ateengin fi ma ngati mo, gíni alama andaɲ. Hí ma hi ngí alamim biñaɲ ma bindúba. Biñaɲn gbango ma bindúba, hí ma hí biñaɲ ma ga lébti. »

¹¹ Ayaama : « Unhali fali hiindi ma a breseen. Gaatu lísin greseen wiindi ma nñóbi an u ddaɲ daɲi gwil giindi ma a wédin greseen. ¹² Ungiti lísin greseen fmbúɲ, ungiti bgeege fmbúɲ fana. »

¹³ Ayaa ɲgi Sabulan, ayaama : « Ummeesa a baɲin joge undaɲ. Gbato ɲdaɲ mbinte a bboor a fnɲigi fiindi ma. Mteegi biindi ma ngí a gitim bóji ma binyaa Sidon. »

¹⁴ Asaanti ngi Isagar. Ayaama : « Isagar, uwe ngí njal ma ubiitam bembe, fali usate. He nriṇa a mñuugin ggori gsaají.

¹⁵ Unnaṇ samindi unyaatad bigolla a winóo wíni gaatu ffil fiindi ma mboonji ndaani. Fnbig ma ngí fboonje ftída. »

¹⁶ Asaanti nan ngi Dan. Ayaama : « Dan, ungí bsul bwoda a fbango Israyel. Unga anyósni ftoofim biñan bigiindi ma njan sul wolla ngi yós ma ftoofim biñanm bàa ma. ¹⁷ Ganti ungí uduulu, ungí ngi sembe. Ungí njal ma ubiitam bembe jidéemba. He ga a bsín. Agí nan ngi feent. Nda adúm mo falas a fiinj ma, hí ma líbtim bembe a hí, he nan góbi a boja.

¹⁸ Agitili Bge, nga a byoon biindi ma, samindi uḃalni. »

¹⁹ Ayaa ngi Gad, ayaama : « Biwoot nfítina, bari unṇóoda a taan, umbesbà. »

²⁰ Ayaa ngi Aser, ayaama : « We unwom wii woma nfana. Unḃaas gwil gboonje, gi ma nteeg alama. »

²¹ Ayaa ngi Naftali, ayaama : « We ungí njal ma umbiitam bembe, awéela a fnjinne. Undée ṇbi biboonje. »

²² Ayaa ngi Isif, ayaama : « We ungí njal ma ubiitam bembe bta, be bi gí a ḃatin gimuur. Grayim bi ma nan gí gguut an giresnde. Be nan dée ṇbi fmbúnj fana. »

²³ Ayaama : « Bimaji bigiindi ma nfítina ngi gbuuntaŋe,
²⁴ bari hú ma fana, unjódi buuntaŋe biindi ma. Buuntaŋe
bembe, fjif fiindi ma aa ggin beŋebi. Hú ma, Haala hiinda,
he hí madaw, he hí nsasati gjif giindi ma. Haala ma, njal ma
adogtin ŋmala nbéef ŋmala ma, hamma wi aḁéefni. Agí
flaag fiinda, fgaŋti fiinda ma.

²⁵ Agí Haala hiinda, andaangina a gwil ma ŋdúba. Amada
gwil ma ŋdúba. Andúwana fana. Andúwana ngi gwéde gí
ma nyaantita a téda, ge ŋñóbe, ngi gi ma nyaantita a baají
ma fana. Binín ma ngi ŋmala ma, andúwabà ngi ŋbi, bigabà
yere. ²⁶Adúwa ñí ma gíni faafandiin ma njal ma bidéeni
bigiinda ma sagman. Dúwa ma adúwan yo ñí ma, san Haala
wi ma andúwana we nan yoof wiinda ma liigira. San Haala
dúwa wiindi ma yóof ggongo gdandi ma liigira. San Haala
dúwa Isif, gíni ahótin gítim bintidni bémbege. »

²⁷ Ayaa ngi Benjamin : « We ngí njan bítin fnjiŋne, angi
mahla mo alúuṭi ngi njuuma. Ahab mo, awom. »

²⁸ Habe wi Jagob dúwa ŋbi bilaanti njímmin ngi bisib bigilli
ma. Bari dúwa ma adúwambà bembe, hinóo hini, agí ngi

dúwa ma téegman. Hinóo hini, he hí ngí mammam bsul
bwoda a fbangon Israyel.

Jacob lóodu

²⁹⁻³⁰ Mma Jagob saanti bsaanti msooti billi ma ngi ŋbi
bigilli ma. Ayaabà: « Nhúri yaa waabo nyolo. Into gaŋi ngi
bimamma bigiinda ma. Ndi nlóod mo, sam bajódi sum
wiinda ma, bananwi núm a fbangon Ganaan hala ma biḡébni
bimamma bigiinda ma. Baḡébni a búw fgongo ma a suubi
ma gíni Magbela, gíni gintañilen bóji ma binyaa Mamre.
Ibreema wúsi suubi wembe ngi alaanta ahít bintuugi Efron.
Awúswi samindi binḡéb biñan bigilli ma héd ma. ³¹ Héd ma
biḡéb yo Ibreema ma ngi anín hilli ma gíni Sara. Héd ma wi
biḡéb fana Isaag ngi anín hilli ma gíni Rebega. Héd ma wi
fana nḡéb Leya. ³² Suubi we ngí búw fgongo be Ibreema
wústin yo ngi bihít. » ³³ Bima Jagob saantini habe asów,
umaa wi ariŋu alóodu. Atow.

50

Biḡéb Jagob

¹ Umaa wi Isif ma to moog baaban diimbà ma. Ariiju,
aṭootima gluungu. ² Umaa wi asaanti ngi biyaati bigilli ma

bidógtor ma. Ayaabà : « Sam bameges sumi willi ma samindi sum ma mbagi jéji wa. » Habe biyaaw. ³ Njal ma bingín yó yaa, biyaa glee gjímmin tahla jandi binsów. Bari biyaa glee njímmin faajingooda a giriij gilli ma.

⁴ Bima gwilin giriij ge diisni, umaa wi Isif ma saanti ngi bindaŋ ma a baalana alama ma. Ayaabà : « Sam basaanti ngi alam ma yaa ⁵ samindi ayísni gaatu into bébi faafan baŋ ma hala ma ayaani samindi nḃébma. Gaatu bima atígni a bgúudi, asaantíni sa ndiili yaa nda alóodi mo, sa ntoma bébi a ftiili ma atifin yó Ganaan. Umaa wi ndiilu du. Ndi nḃébma mo, i ttinan nḃóodi. » ⁶ Umaa wi bindaŋ ma saanti ngi alama ma. Alam ma fana aa lloo. Ayísi Isif ma samindi he to bébi faafan diimbà ma njal ma adiilini.

⁷ Umaa wi Isif ma luusu ngi sum ma, annúmwi to hala ma ajangaman bḃbna. Bima agín a bto ma bindaŋ a baalna alama luuste binto ngi hí. Biñaŋ fmbúbŋ bég luusu bito ngi hí. Binton fbango Misira ma bindúba ⁸ ngi biñaŋna Isif ma ngi bibiyaama ma ngi biñaŋna baaban diimbà ma bindúba ntóy. Fondi nbúuta ma bitída bà ŋate a gbaali ma a Gosen

ngi ŋmali ma. ⁹ Bisurwas bigolo fana nto ngi gfalasm bàa ma
ngi gsareetim bàa ma.

¹⁰ Mma bito am bidan gaŋi bóji wolo binyaa Atad hala ma
binhúu gwil ma biḃaasni. Héde gí gintaan jogi ma binyaa
Yordan. Bima bigaŋin héd ma biriiji ndaani. Isif yaa sam
biyaa glee faajingooda a giriiij. ¹¹ Umaa wi biganaan ma
meesni héd ma, bibiita giriiij ma. Biyaa biñaŋm Misira, bigí
ndaani a giriiij. Mma bituug héd ma, biyaa hala ma gí
Giriijim bimisira. Héd ma gí ginan Yorden ma.

¹² Njal ma Jagob ma yaani samindi biyaama, hamma wi ŋbi
bigilli ma yaama du. ¹³ Bima alóodni binúmma to Ganaan a
suubi ma Ibreema ma wústin yo ngi alaanti ahít hembe gíni
Efron. Suubi ma gí a Magbela gín gintañilen Mamre.
Awúswi sam biḃéb biñaŋ bigilli ma héd ma. Héd ma wi
binúm bito ḃébi Jagob ma.

¹⁴ Bima biḃébman bisów, giriiij ma to an gidiis, mma Isif ma
fana ŋóodu ngi biñaŋ bigilli ma ngi bigi ma doonman. Bito
an a fbango ma ayaantitim bembe gíni Misira.

Isif saanti ngi bindaŋ bigilli ma bsaanti bsúme

¹⁵ Bima Jagob ma lóodni, umaa wi bindaŋna Isif ma yali bingoli, gaatu bimiira wi ma biyaan yo Isif ma. A waatí we aboo ma biboobootiman yo, glom bàa ma riija a we. Binyaandi mbolo Isif hembé, anŋóodi waabo anambà guuntili gi ma biyaaman yo. ¹⁶ Umaa wi bihíti hal samindi he to saanti ngi Isif ma yaa jandi baaban diimbàm bàa ma lóodni ayaa ngi bindaŋ bigilli ma sam bég sagma ¹⁷ a ftuugi filli ma, he nambà dúutur gtaag ma bitagadtin a hí. San he dúutu biyaatin Haala bémbege. Bima ahítim bàa ma tooni asaantí Isif ma habe, Isif ma riiju.

¹⁸ Mma bindaŋ bigilli ma gaŋi ngi hí, bigúdima an a boja. Biyaama : « Hú ma hí teenbâa. Bânyaatadna. »

¹⁹ Bima bisaantíni Isif ma habe, Isif ma yaabà : « Bambagi goli a bboorni wi ma bayaanin yo undúba. Ii ggí Haala. ²⁰ Fnse bayaani gwil gwooy, bari Haala, hí ma hí daangini a gwoo ma bayaanim bembe, ayaani nin gboonje a gi. Hí di númtini béege sam nbali biŋaŋ fmbúŋ a gilóodi. ²¹ Waabo, bambagi goli wiloolo a bboorin wi ma bayaanim bembe undúba. Ii ggin tag wiloolo. Inyaabaa gboonje.

Indaangibaa ngi ɲbim baa ma. » Bima Isif ma saantin habe, haji ma glom bàa ma riɲu. Bee tta ffíir.

Isif ma lóodu

²² Iyoo. Isif ma meesi a Misira ngi biñaɲna faafan diimbà ma an amada resi geme ngi resi njímmín. ²³ Ato an mbi hilli ma gíni Efrayim, he to am he dan gitini ɲbi. Bég ma giti nan ɲbi. ɲbi bémbege, agiti ɲmúmur. Bima aton an ayolo, alafi fana ɲnaani bituutina Majir, gíni mbina Manase.

²⁴ Jandi Isif ma nlóodi, asaanti ngi bibiyaama ma. Ayaabà : « Waabo ñí ma, hala ma ngím bo, gilóodi maa tta ddaaj. Bari Haala ndaangibaa. Anyaantíbaa a fbango fómmu. Annúmbaa a fbango ma asaantin yo ngi Ibreema ngi Isaag ngi Jagob yaa anwunbaa fbango fembe. » ²⁵ Umaa wi Isif ma yaa sam bidiili yaa, ndi Haala daangibà habe, binnúm ggul gilli héde, bimanan to béb a fbango fembe.

²⁶ Bima amadani resi geme ngi resi njímmín, umaa wi Isif ma lóodu. Bima alóodni, mma bijódi sum willi ma bimeges samindi umbagi jéji woowa, bitúm a btúur, Misira.